

**Naalakkersuisut
Politikki-Aningaasaqarneq
pillugu**

2004-mut nalunaarutaat

Imasa allattorsimaffiat

1 Eqikkaaneq	1
2 Aningaasatigut inissisimaneq. Kalaallit Nunaat imminut napatissinnaanerulissava?	4
3 Ilinniartitaanermut inuutissarsiornermullu aningaasaliissutit	14
3.1 Kalaallit Nunaanni ilinniagaqarneq pillugu periusissatut pilersaarut	14
3.2 Inuutissarsiornerup ineriartortinneranut ataatsimut pilersaarut	18
3.3 Aaqqissugaanerup nakkutigineqarnera pisariaqartitsinermillu ilisimasat	22
4 Agguaaqqinnerit	24
4.1 Agguaaqquiaatsit	24
4.2 Akileraartarnerup allanngortinneratigut agguaaqqinneq - akileraartarnerup nutarternera	26
4.3 Innaallagissap, ermup kiassarnerullu assigiimmik akeqartitaanerata allanngortinnera.....	28
4.4 Akileraartarnerup nutarterneqarnerata aamma innaallagissap, ermup kiassarnerullu assigiimmik akeqartinneqarnerata atorunnaarsinneqarnerata ataatsimut isigalugu sunniutai	37
5 Aningaasatigut akissaajaatitigullu politikki	41
5.1. Aningaasatigut akissaajaatitigullu politikki. Akissaajaatit apparnerat, akit apparnerat	41
akissarsiat annikitsumik qaffannerat	41
5.2 Kommunit aningaasaqarnerat ataatsimoortumillu tapiissutit pillugit kommunit isumaqatiginiarnerat.....	44
6 Bilagit	49
Bilag A Innaallagissap, erngup kiassarnerullu assigiimmik akeqartinneqarnissaannut tapiissutit	49
Ilanngusaq B Innaallagissap, erngup kiassarnerullu assigiimmik akeqartitsinermi agguaaqqinneqarnerat	50
Ilanngusaq C Assigiimmik akeqartitsinerup iluarsartuuteqqinnissaa Assersuut 2.....	51
Bilag D Ilaqtariinnut assiginngitsunut 13-inut iluarsaaqqinnerup kingunissai.....	52

1 Eqikkaaneq

Naalakkersuisut Politikki – Aningaasaqarneq pillugu 2004-mut nalunaarutaanni aningaasaqarnikkut politikki suliniutit arlaqartut imaat sunniutissaallu Naalakkersuisut 2004-mi tiguniarlugit aalajangiussimasaat allaaserineqarput. Naalakkersuisut Politikki – Aningaasaqarneq pillugu 2004-mut Nalunaarut Inatsisartunut 2004-mi upernaakkut ataatsimiinnermi saqqummiutissavaat.

Suliniutinut tunngaviuvoq imminut napatissinnaanerusumik aningaasarsiorinissamik Naalakkersuisut anguniagaat. 1979-imiilli naalagaaffimmit nuunneqartartut aningaasaqarnerup inissisimanerani annikilliartuinnarsimapput. Pisortat akiligassaat ukiuni kingullerni annertuumik ikilismapput, aammalu akit akissarsiallu allanngoriartornerat Danmarkimut naleqqiulluni pitsaanerusimalluni. Kisiannili imminut napatittumik aningaasarsiorinissamut ineriartornissaq sukkannngitsuinnarmik ingerlavoq ilaatigut tunisassiornerup sukkavallaanngitsumik annertusiartorneranik pissuteqartumik. Tamatuma peqatigisaanik 2003-miilli aningaasarsiornerup unikaallannera pivoq, tamatumani aningaasarsiorneq ilimagineqartutut annertusiartorunnaarluni.

Imminut napatittumik aningaasarsiorinissamut ingerlajartuaarneq patajaallisarniarlugu aammalu isertitat aningaasartuutillu nalingi pitsaanngitsut pakkersimaarniarlugit Naalakkersuisut suliniutit nutaat arlaqartut saqqummiuppaat:

- Ilinniartitaanermik suliniuteqarneq assut annertusisaq
- Inuusutissarsiutitigut politikkimik suliniuteqarneq ataatsimoortoq
- Akissarsiat akillu qaffaataat annikitsut pillugit siunnersuutit
- Innaallagissap, ermup kiassarnerullu assigiimmik akeqartinnerisa allanngortinnissaat
- Akissarsiakinnerpaat akileraarutitigut oqilisaassivigineqarnissaat, tassunga ilanngullugit ilaqutariit meerallit amerlaqisut
- Aningaasartuutinut politikikkut aningaasaqarnermi politikkip qasukkaaminissaa aammalu aqqissuussaanikkut allannguutit.

Ilinniartitaanermik suliniuteqarneq assut annertusisaq pitsaanerpaamik aningaasaliineruvoq, Kalaallit Nunaata aningaasaqarnermi imminut napatittup nukittunerusullu angunissaanut suliarisinnaasaa. Amerlanerusut ilinniagaqassapput aammalu piukkunnaateqassallutik sulisitsisut piunasaattut. Tamanna inuusuttunut suliffeqarnermut ingerlasunut, aammalu inunnut suliffeqarfimmeereersunut atuuppoq. Taamaattumik inuit ilinniartitaanikkut piukkunnarsarnikkullu pissarsiarinissaannut aningaasaliussat pingaaruteqartut nutaat tullerriaassallugit pisariaqarpoq. Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanermik suliniuteqarneq annertusisaq inuunermi atugarisat pitsaasut angussagaanni ilinniartitaanerup pisariaqarneranut isummamik allanngortitsinissamut paasinnissamullu aammalu ilinniartitaanerup pitsaanerusumik periarfissiinissaanut kiisalu inuunerup pitsaassusissaanut atatitsisuusaaq. Ilinniartitaanermik suliniuteqarneq annertusisaq nutaaq Namminersornerullutik Oqartussanit, kommuninit, sulisitsisunit namminersortunit, kattuffinnit innuttaasunilla ataasiakkaanit atatinneqassaaq. Aqqissuussaanermik alaatsinaanneq ilinniartitaanermik suliniuteqarnerup suliassaqarfinnut, sulisunik pisariaqartitsisunut ilinniagaqarnerunissamullu sammisineqartunut ikiorseeqataassaaq.

Inuussutissarsiutitigut politikikkut suliniuteqarneq ataatsimoortitaq inuussutissarsiutinut killiliussanut pitsaasunut sammisinnearpoq, inuussutissarsiutit aqqutitigut nutaatigut ingerlanissaannut aammalu inuussutissarsiutit nutaat ikiorsiiviginissaannut. Ilinniartitaanikkut suliniuteqarneq annertusisaq, ilisimasaniq aqqissuussamik ineriartortitsineq kiisalu aqqissuussamik siunnersuineq ilaatigut tassaapput inuussutissarsiutitigut politikimi atortussat pingaarutilit. Ilaatinneqartussat taakkua inuussutissarsiutinik siuarsaanikkut aqqissuussinermi nutaami ilanngunneqarsinnaapput. Inuussutissarsiutitigut politikikkut suliniuteqarneq aammattaaq suliffeqarfiit aningaasartuutaasa katitiganerannut, pisortat qarasaasiatigut oqaloqatiginissaannut, unammillersinnaaneq pillugu inatsimmut nutaamut, suliffinni avatangiisit pillugit inatsimmut nutaamut, inuussutissatigut politikimik suliniuteqarnermut kiisalu Kalaallit Nunaata avammut nittarsanneqarnerata pitsaanerusumik ataqatigiissaarnissaannut sammisinnearpoq.

Kalaallit Nunaanni akit akissarsiallu qaffasissusiat atuisartut inuttut aningaasarsiorneranni aammalu suliffeqarfiit unammillersinnaassusianni pingaarutilittut ilaassapput. Kalaallit Nunaanni akit qaffasissusiat ukiut arlallit ingerlaneranni Danmarkiminnarnit qaffasinnerujuarsimavoq, naak Kalaallit Nunaanni momseqanngikkaluartoq. Naalakkersuisut ukiut ingerlaneranni akit qaffaataasa qaffasippallaannginnissaat suliniutigissavaat atuisartunut avammullu tunisassiornermik inuussutissarsiutinut iluaqutaasumik. Naalakkersuisut tamatuma peqatigisaanik pingaartikkumavaat akit qaffasissusiat qaffasippallaanngitsoq aammalu akissarsiakinnerusunut akileraarutitigut oqilisaassinerit ukiuni aggersuni akissarsiat qaffaataannut annikitsunut ataqatigiimmata. Tamanna Kalaallit Nunaanni suliffiit pilersinninnissaasa piginnarnissaasalu annertusineqarnissaannut periarfissiisaaq.

Innaallagissap, ermup kiassarnerullu assigiimmik akeqartitaanerisa allanngortinneqarnerat aningaasaqarnikkut iluanaarutinut nunap ilaani akinut appasinnerusunut tamatumalu peqatigisaanik siunissami aningaasaliissarnissat pillugit aammalu sumi nunassittarnissaq pillugit aalajangernissami sumiiffinni ataasiakkaani innaallagissap ermullu tunisassiarineranni inuiaqatigiit aningaasarsiorneranni aningaasartuutinut attuumassuteqarlutik. Naalakkersuisut siunnersuutigiumavaat akit akinut aningaasartuutiviusunik ersersitsisunut ingerlassasut, Naalakkersuisullu tamatuma peqatigisaanik tapersiissuteqarnissamut aamma/imaluunniit ikaarsaariarnissamut aqqissuussinerit arlaqartut siunnersuutigiumavaat, allanngortiterinerup sumiiffinni angerlarsimaffimmi atukkat, akit qaffanneqarpata annertuumik sunniivigisassai illersorneqassasut. Tamatuma peqatigisaanik aqqissuussinerit aningaasaliissutit akilersinnaassuseqarnerat, Nukissiorfiit aalisakkanillu suliffissuit ingerlatereersimasaat illersussavai. Allanngortiterinerup 2005-imi atuutilernissaa aallartissaaq.

Akileraarutitigut allannguutit Naalakkersuisut aalajangersimasumik ilanngaatip inummullu ilanngaatip 8.000 kr.-inut 2.000 kr.-inullu allanngortinnissaannik siunnersuutaannik imaqarput. Tamatuma peqatigisaanik Naalakkersuisut kommunit ataatsimoortumik akileraarutaata 2 procentpointinik qaffannissaa siunnersuutigaat. Kommunini kommunitigut minnerpaamik akileraarfiusuni tamanna kinguneqassaaq, kisermaanut 258.000 kr.-it inorlugit isertitat aammalu apparinnut isertitat 516.000 kr.-it akileraarutitigut oqilisaassivigineqassammata, taakkuali

sinnerlugit isertitartartuni kommunit ataatsimoortumik akileraarutaata qaffasinnerusup kinguneranik akileraarutit qaffannerat malugineqassalluni. Allannguut pensionisialinnut amerlaqisunut, ilaqtariinnut meeralinnut, ilinniagaqartunullu oqilisaataassaaq.

Naalackersuisut akileraarutitigut assigiimmillu akeqartitsinikkut allannguutit angerlarsimaffimmi atukkanut ataatsimoortinneqarnissaat pingaartippaat.

Aningaasaqarnikkut politikkimi oqilisaassineq aningaasartuutunut aningaasaliissutit ataatsimut killiliivigineqarnissaannik ima qarpoq, ukiuni 2003-2008-mut appariartuaartussamik. Akileraarutitigut oqilisaassinerit taamaattoq pisortat aningaasiviinut isertitakinnerunermik kinguneqassapput, aningaasallu taakkua taarsiullugu nammineq atuinnermut aammalu sipaakkanut ilanngunneqarsinnaallutik. Sanaartukkanut iluarsagassanullu aningaasaateqarfimmi atuineruneq 2004 aallartiinnartorli pisortat sanaartornermik pilersaarutaanni kinguaattoorutit anguneqarnissaannut ikiorseeqataassaaq aammalu sanaartukkanut suliaasaqarfimmi suliaqarnerulersitseqataassalluni. Innaallagissap, ermup kiassarnerullu assigiimmik akeqartitaanerisa allanngortinneqarnerannut atasumik taarsiissuteqarnermik ikaarsaariarnermillu aaqqissuussinerit arlaqartut illoqarfinni arlaqartuni akigitinneqartut appasinnerusut peqatigalugit nuna tamakkerlugu eqqarsaatigalugu angerlarsimaffinni atukkanut aningaasanik atoriaannarnik amerlanerusunik pilersitsissapput.

2 Aningaasatigut inissisimaneq. Kalaallit Nunaat imminut napatissinnaanerulissava?

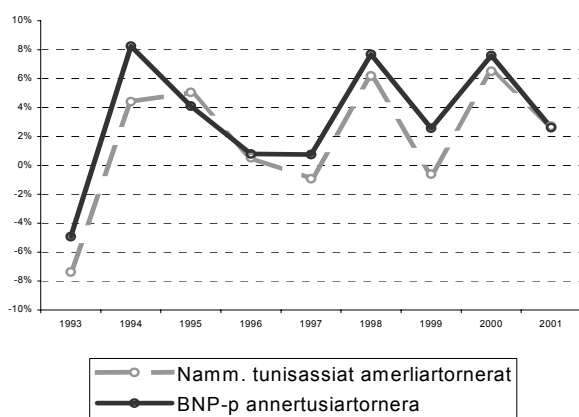
Kapitalimi uani takutinneqarpoq Kalaallit Nunaata aningaasaqarnera 1979-ip kingornatigut imminut napatissinnaanerulersimasoq, kisiannili aningaasatigut imminut napatissinnaaneq ullumikkut suli anguneqaaqqajarsimanngilaq. Kapitalimi allaaserineqarput pissutsit arlallit aningaasatigut imminut napatissinnaanerulernissaq anguniarlugu allanngortitsinissatigut aningaasaqarnermut politikkip ikiorseeqataaffigisinnaasai.

Inuiaqatigiit nioqqutissiornerat.

Inuiaqatigiinni nioqqutissiornikkut innuttaasup ataatsip peqataassutai (BNP) 2001-imi 150.000 kruunit missaaniippoq Danmarkimi 250.000 kruunit missaaniilluni. Taakkunanga Kalaallit Nunaata nammineq pilersitarai 100.000 kruunit inorlugit, tassa sinneri naalagaaffiup tapiissutaasigut akilerneqartarmata.

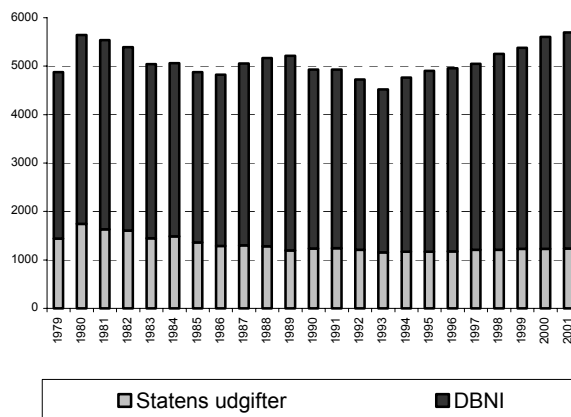
Kalaallit nioqqutissiornikkut angusartagaat qaffakkiartortariaqarpoq aningaasatigut imminut napatissinnaaneq anguneqassappat, aningaasatigullu imminut napatissinnaaneq politikikkut namminiilernissamut pinngitsoorani tunngaviusussaavoq. Titartagaq 2.1a-mi takutinneqarpoq BNP namminerlu naammassiat 1993-ip kingornatigut annertusiartorsimaneq. Takuneqarsinnaasut BNP-p qaffakkiarrorneranut patsisaanerpaasimavoq ukiuni amerlanerpaani nammineq naammassiat annertusiartorsimaneq, tamatumalu kinguneraa imminut napatissinnaanerulerneq naalagaaffiullu tapiissutaanik isumalluuteqarunnaariartorneq.

Titartagaq 2.1a. Kalaallit Nunaata BNP-mi nioqqutissiai namminerlu nioqqutissiai

Paasisutissiiffik: Naatsorsueqqissaartarfik aamma Aningaasaqarnermut Pisortaqqarfiup naatsorsuineri

Titartagaq 2.1b. Naalagaaffiup Kalaallit Nunaannut tunngasumik aningaasartuutai (mio. DKK, 1979-imi akit) Kal. Nunaata BNP-mit isertittagaanit ator neqarsinnaasut (DBNI)

Paasisutissiiffik: Naatsorsueqqissaartarfik aamma Aningaasaqarnermut Pisortaqqarfiup naatsorsuineri

Titartagaq 2.1b-mi takutinneqarpoq naalagaaffiup akissaaajaatai BNP-mut sanilliullugit 1980-imiit 1991-imut ikiliartorsimasut aammalu 1991-imiit 2001-mut allanngorsimanatik. Naalagaaffiup 2004-mut aningaasatigut missingersuummini naatsorsuutigimmagu Kalaallit Nunaannut tunngasunut sipaaruteqarnissani ilimagisariaqartoq naalagaaffiup akissaaajaatai ukiuni aggersuni ikiliartussasut.

Kalaallit Nunaata 1993-imiit 2001-mut katillugu isertitai nioqutissiaalu amerliartorsimapput, taamalu Kalaallit Nunaata naalagaaffiup tapiissutaanik isumalluuteqarnera annikilliarporpoq. Tamanna ilorraap tungaanut ineriartorneruvoq, taamaaliartornerlu ingerlaannassaaq sukkatsikkiartorlunilu ukiuni aggersuni.

Selskabit Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut annerpaat landskassillu ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit akiitsui.

Tabel 2.2-mi takutinneqarpoq selskabit Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut annerpaat Namminersornerullutillu Oqartussat 1997-ip kingornatigut akiitsutik ikiliartortissimagaat, ataatsimullu isigalugu ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit akiitsuerussimallutik. Namminersornerullutik Oqartussat selskabillu Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut annerpaat ataatsimut isigalugu ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit akiitsui Namminersornerullutik Oqartussat ataatsimut isigalugu aningaasatigut inissisimanerannut takussutissaapput, tassami Namminersornerullutik Oqartussat aningaasaqarnerat selskabinut Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartunut atalluinnarmat.

Tabel 2.2 Landskassimi ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit akiitsut aamma ingerlatseqatigiiffiit annerpaat arfinillit, mio. kr.-inngorlugit

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Royal Greenland ¹⁾	880,9	970,6	1.092,8	1.024,1	951,7	630,9
KNI Pilersuisoq	-310,9	-388,3	-405,4	-429,8	-461,8	-448,5
Royal Arctic Line	484,0	418,0	361,6	281,8	192,6	71,9
Tele Greenland A/S	304,1	237,8	187,4	119,8	74,8	30,9
Arctic Umiaq Line	26,2	-40,6	-23,1	23,2	29,6	22,0
Nuka A/S ¹⁾	-	-	93,8	108,7	115,4	89,0
Ingerlatseqatigiiffiit annerpaat katillutik	1.384,3	1.197,5	1.307,1	1.127,8	902,3	396,2
Landskassi	-791,0	-725,0	-782,0	-767,0	-722,0	876
Ingerl. annerpaat Landskassilu	593,3	472,5	525,1	360,8	180,3	-479,8

Paasisutissiiiffik: Landskarsip 1997-2003-mut naatsorsuutai, Ingerlatseqatigiiffiit 1997-2003-mut naatsorsuutaat, Aningaasaqarnermut Pisortaqarfiup naatsorsuineri.

1) Royal Greenlandimut Nuna A/S-imullu ukioq naatsorsuuteqarfiusoq 1/10-30/09 ingerlasarpoq. Kisitsisit 2002-mut tunngasut taamaallutik ukiumut naatsorsuuteqarfiusumut 2001/02-mut atuupput.

1980-ikkut naalerneranniit aningaasatigut politikimi anguniagaasimavoq Kalaallit Nunaanni akiitsut katillutik ikiliartortinnissaat, tassani Namminersornerullutik Oqartussat selskabillu annnerpaat akiitsoqarnerpaallutik. Tabel 2.2-mi takuneqarsinnaavoq selskabini Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartuni arfinilinni annerpaani landskassimilu aningaasaqarnikkut inissisimaneq 1999-ip kingornatigut annertuumik pitsanngoriartorsimasoq. Selskabit ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit akiitsui 1,4 mia. kruunit missaanniit 0,4 mia. kruunit missaannut

apparsimapput. 2002-p naanerani naatsorueriaaseq atorqartoq atorlugu landskassi selskabillu arfinillit 0,5 mio. kruunit missaannik aningaasatigut sillimmateqarput. Tamatumuunakkut Namminersornerullutik Oqartussat aningaasatigut pitsaasumik ineriartorsimapput, ukiunullu aggersunut aningaasatigut pilersaarusiornissamut tunngavissaalluarluni. Aningaasatigut inissisimanerup pitsaanerulerneranut patsisaaneruvoq Royal Greenland A/S-imi ineriartorneq minnerusumillu Royal Arctic Line A/S-imi, Tele Greenland A/S-imi Nuka A/S-imilu ineriartorneq.

Sullissinissamik isumaqatigiissutit inuutissarsiutinullu tapiissutit.

Selskabit Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut akiitsuisa annikillieriarernerat ilorraap tungaanut ingerlariarneruvoq, Namminersornerullutilli Oqartussat suli 290 mio. kruuningajaat sullissinissamik isumaqatigiissutinut atortarpaat tamatumuunakkut selskabit ingerlatsinerat suliffissaqartitsinerallu annertuumik ikorfartugaralugit.

Tabel 2.3 Pisortat 1999-2003-mi kiffartuussinissaat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat isumaqatigiissutaat, mio. kr.-inngorlugit

	Naatsorsuutit 1999	Naatsorsuutit 2000	Naatsorsuutit 2001	Naatsorsuutit 2002	Naatsorsuutaagallartut 2003
Timmisartukut angallassineq	71,2 ¹⁾	48,6 ¹⁾	97,5	103,5	107,9
Umiarsuartigut ilaasunik angallassineq	73,5	65,0	63,5	62,9	64,5
Umiarsuit usii – nunaqarfiit	43,0	57,1	50,3	57,0	57,4
Nioqqutissanik aningaaserivitsigullu pilersorneqarneq	42,6 ²⁾	46,4 ²⁾	67,9	57,6 ³⁾	57,6 ³⁾
Katillugit	230,3	217,1	279,2	281,2	287,4

Paasisutissiiffiit:

Aningaasanut inatsit, Landskarsip naatsorsuutai

- 1) Kisitsisini Air Greenlandip sinneqartoorteqarluni timmisartuussisarneranit tapiiffiqatigiittarneq ilanngunneqanngilaq.
- 2) Kisitsisini uuliamut immikkoortortaqqarfimmit 44,9 mio. kr.-inik tapiiffiqatigiinneq ilanngunneqanngilaq.
- 3) Nunaqarfinnut aningaaserivitsigut pilersorneqarnermut aningaasartuutit aatsaat 2002-mi aningaasanut inatsimmi takuneqarsinnaalerput, pissutigalugu suliassaq POST Greenlandimit tapiiffiqatigiittarnikkut aningaasaliiffiqatigineqartarsimammat.

Tabel 2.4 mi takuneqarsinnaavoq 2004-mi aningaasat inatsisaanni inuutissarsiutinut tapiissutit 2003-mut sanilliullugit 33 mio. kruunit sinnerlugit ikilisimasut imaluunniit 14%-imik 2000-2001-imi inuutissarsiutinut tapiissutit 25 procentimik appariarsimapput. Aalisarnermut, piniarnermut nunalerinermullu ataatsimut isigalugu pissarseqataanerat 2004-mut Aningaasat pillugit inatsimmi 66 procentimut appariarsimapput 2002-mi 77%-iusimallutik.

Tabel 2.4 Inuussutissarsiutinut tapiissutit susassa qarfinnut agguarlugit 1999 – 2004 mio. kr.

	Naatsorsuutit 1999	Naatsorsuutit 2000	Naatsorsuutit 2001	Naatsorsuutit 2002	Aningaasanu t inatsit 2003	Aningaasanu t inatsit 2004
Piniarneq, aalisarneq nunalerinerlu	235,8 ¹⁾	200,3	201,4	214,2 ³⁾	165,8 ⁴⁾	130,1
Nunami inuussutissarsiutit allat	27,2	23,2	24,8	21,0	19,6	19,6
Takornariartitsineq	60,0 ²⁾	25,9	22,2	22,6	20,6	21,2
Immikkoortortat apeqqutaatinnagit ineriartortitsinerlut tapiissutit	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7	3,5
Aatsitassat ikummatissallu	24,0	22,8	22,6	21,1	21,6	21,6
Katillugit	347,0	272,2	271,0	278,9	229,2	196,0

Paasissutissiiffiit: Aningaasanut Inatsit, Landskassip naatsorsuutai

Allattukkat: 1) Pusi A/S-imut qulamaveeqqutip akilersinnera ilanngullugu, 11,8 mio. kr.

2) M/S Diskop tuninera ilanngullugu 29,0 mio. kr.

3) Raajat akikinnerpaaffissaannut tapiissutit ilanngullugit, 22,3 mio. kr.

4) Raajat akikinnerpaaffissaannut tapiissutit ilanngullugit, 10,0 mio. kr.

Tapiissutit katillutik 196 mio. kruuniupput, tassa 1999-imiit 2004-mut 151 mio. kruuninik appariarlutik imaluunniit 43%-imik. Takornariartitsinerlut tapiissutit 60 mio. kruuniniit 21 mio. kruuninut appariarput, tamatumani eqqaamasariaqarpoq 1999-imi 29 mio. kruuninut immikkut tapiissutigineqartariaqarsimmammata Greenland Cruise A/S-ip (M/S Disko) sinersorluni takornariartitsinikkut pilersaarutaata ajutoorneranut. Aalisarnermut, piniarnermut nunalerinermullu tapiissutit 1999-imi 236 mio. kruuniniit 2004-mut Aningaasanut inatsimmi 130 mio. kruuninut apparsimapput. Tapiissutit taakkua annertugineqarsinnaapput, Inatsisartullu 2004-mut aningaasanut inatsimmut atatillugu aalajangerput inuutissarsiutinut tapiissutit katillutik ikilineqassasut.

Inuutissarsiutinut tapiissutit aalajangersimasumik siunertalimmik ineriartortinnissaannut peqataassutit maannakkut amerlisimmapput 38%-inngorlutik 2002-mi 23 procentusimallutik. Taamatut ineriartornermut patsisaanerpaavoq aalisarnermut, piniarnermut nunalerinermullu tapiissutit ineriartortitsinerlut samminerulersimmammata maannalu tamatumani inuutissarsiutinut tapiissutit katillugit 13 procentiata missaaniilersimallutik. Tamatuma saniatigut aningaasaliiffigineqarpoq Nukiit 3,5 mio. kruuninik tamanut atuuttumik ineriartortitsinerlut.

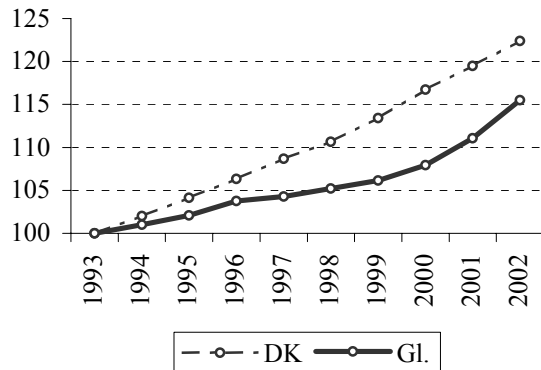
Akissarsiat akillu

Innuttaasut pisiniarfinnut pisiniaraangamik aningaasaatitik pissarsissutiginnigippallaartarpaat. Titartagaq 2.5a-mi takutinneqarpoq 1993-imiit Danmarkimi nioqqutissat akii Kalaallit Nunaanniit qaffakkiartornerusimasut. Ataatsimulli isigalugu akit Kalaallit Nunaanni qaffasinneruuarput naak maani momseqaranilu allanik akitsuuteqanngikkaluartoq. Akit appariartortillugit nioqqutissanik piserusunnarsiartortarpoq takornariarnissarlu orniginarsiartorluni. Nioqqutissat 2003-mi akii Kalaallit Nunaanni Danmarkiminngarnit 20 procentip missaanik qaffasinnerupput. 1994-imi nikingassut 25 procenti sinneqartutut uuttorneqarpoq. Tassalu kalaallit pisisinnaassusiat ukiut qulit kingulliit ingerlaneranni pitsaanerulersimavoq.

Nunani tamani pisisinnaassutsit immikkut sanilliussorlugit 1999-imi misissuinermi (kisitsisit 1996-imeersut atorlugit) Danmarkimi akit 130-mut inissinneqarput (OECD)=100), assersuutigalugu Canadami Islandimilu akit qaffasissusiat 79-iulluni 104-llunilu. 1996-imut naatsorsuutigineqarsinnaavoq Kalaallit Nunaat 160-ip missaani inissisimassagaluartoq. Allatut oqaatigalugu 1996-imi Canadami danskit aningaasaat pigisat atorlugit Kalaallit Nunaannut sanilliullugu marloriaammik

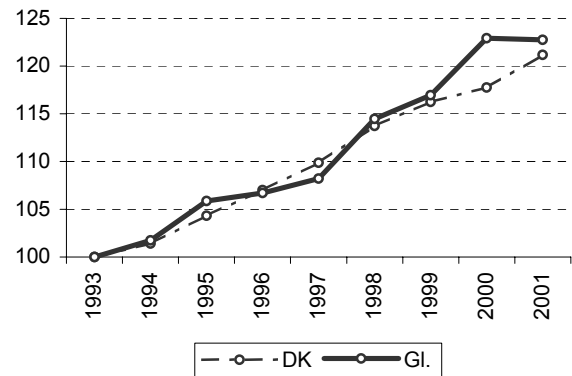
pisisoqarsinnaavoq. Nikingassut tamanna kingornatigut annikilligaluarpoq, kisiannili suli pisisinnaassuseq uuttuutigigaanni unammillersinnaassutsip pitsaanerulernissaa suli ungasippoq.

Figur 2.5a. Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu atuisartunut akit allanngoriartornerat (najoqquataq 1993=100)

Issuaavigisat: Danmarks Statistik, Statistisk Årbog 2003, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqjissaartarfik, atuisutnut akit killiffii 2003:2

Figur 2.5b. Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu akissarsiat qaffakkiartornerat (najoqquataq 1993=100)

Issuaavigisat: Danmarks Statistik, Statistisk Årbog 2003, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqjissaartarfik, atuisutnut akit killiffii 2003:2

Titartagaq 2.5b-mi takutinneqarpoq Kalaallit Nunaanni akissarsiat Danmarkimit ukiuni kingullerni qaffakkiartornerusimapput. Akissarsialli Danmarkimit appasinnerupput Kalaallit Nunaanni sulisussat Danmarkimisut piginnaasaqartiginngimmata. Akissarsiat appasinneratigut ilinniarsimarnulernikkulli nioqqutissiorneq Kalaallit Nunaanniillu nunanut allanut tunisaqartarneq orniginarnerulissaaq.

Titartagaq 2.5b-mi takutinneqarpoq Kalaallit Nunaanni akissarsiat Danmarkimit ukiuni kingullerni qaffakkiartornerusimapput. Akissarsialli Danmarkimit appasinnerupput Kalaallit Nunaanni sulisussat Danmarkimisut piginnaasaqartiginngimmata. Akissarsiat appasinneratigut ilinniarsimarnulernikkulli nioqqutissiorneq Kalaallit Nunaanniillu nunanut allanut tunisaqartarneq orniginarnerulissaaq.

Akissarsiat qaffasissusiat immiini pigissaarnermut takussutissaanngilaq. Danmarkimut sanilliullugu akissarsiat ilinniarsimassutsillu appasinnerunerata peqatigisaanik Kalaallit Nunaanni innuttasut akileraarutitut akiliinikinnerusarput. Akilli qaffasinnerata kinguneranik innuttaasut aningaasaatitik pissarsiaqaatiginnginnerusarpaat taamaaqataanillu sulisitsisut akissarsianut akissaajaatititk pissarsissutiginnippallaartarpaat sulisut pisariaqartunik piginnaassuseqanngimmata.

Isertitat akissaajaatillu nalingi

Isertitat akissaajaatillu nalingini tabel 2.6-imiittuni malunnarpoq aningaasarsiornikkut qaffakkiartorneq unissimasoq.

Tabel 2.6. Isertitat aningaasartuutillu nalinginut takussutissat

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
BNP-p annertusiartornera (pct.)	1,4	7,8	1,4	7,1	1,8	-
Illoqarfinni suliffissaalqisut (inuit)	1.931	1.960	1.715	1.497	1.604	1.782
Akit qaffaataat (pct.)	0,9	1,9	1,7	2,9	4,1	1,5
Niuernermi naligiissaarineq (mio. kr.)	-688	-1.038	-924	-742	-460	-750
Pisortat aningaasartuutaat tamarmiusut (mio. kr.)	5.993	6.329	6.484	6.776	7.069	7.453
Landskarsip aningaasartuutai (mio. kr.)	4.129	4.405	4.633	4.978	5.438	5.174
Akileraarutit akitsuutillu tamarmiusut (mio. kr.)	2.464	2.509	2.707	2.853	3.007	3.059
Landskarsip akileraarutai akitsuutaalu (mio. kr.)	1.154	1.210	1.308	1.370	1.448	1.399
Raajat akiinut najoqqutaq	100	91	97	103	91	86

Issuaavigisaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, Landskassip naatsorsuutai 1997-2002

Naatsorsuutigineqarsimavoq landskassip akileraarutinit akitsuutinillu isertitai 2003-mi annikitsumik qaffakkumaartut. 2003-mili akileraarutinit akitsuutinullu akiliutit pillugit paasissutissiissutaagallartut ilimanarsisippaat landskassip akileraarutinit akitsuutinillu isertitai qaffariarsimasut. 2003-mi suliffissaqanngitsut naatsorsorneqarallarnernanni malunnarpoq 2003-mi suliffissaqanngitsut katillutik 2002-mit amerlanerussasut. Aamma raajat akii appariartortuarsimapput.

Kalaallit Nunaanni aningaasatigut ingerlatsinermut sunniinerpaasarput raajat nunani tamani niuerfinni akii, nioqqutissat avataaniit pisiat akii, akissarsiat qaffaataat pisortallu akissaajaataat. Nunanit allanit pisiat akii akissarsiallunniit 2003-mi qaffangaarsimannngillat tamaattumillu aningaasaqarnerup siuariartunnginneranut nassuiaataasinnaanatik. Taaneqareersutut raajat akii appariaqqissimapput tamatumalu peqatigisaanik Namminersornerullutik Oqartussat ingerlataat pingaartumik sanaartornerup tungaatigut 2000-imut 2001-imullu sanilliullugit 2002-mi 2003-milu appariarsimallutik.

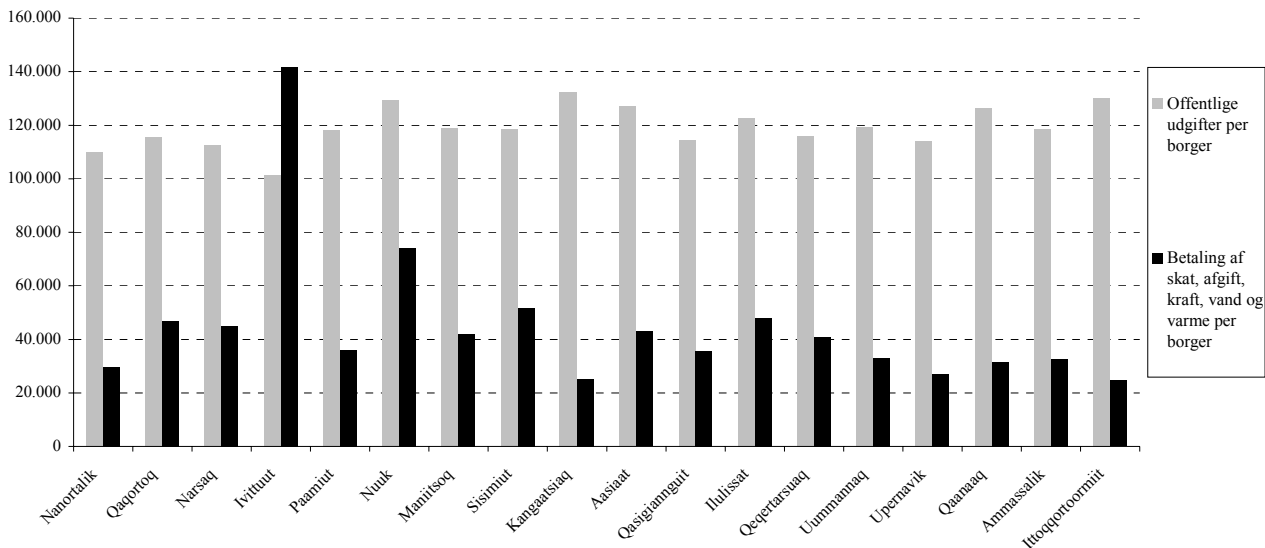
Ungasinnerusoq isigaluguttaaq isertitat akissaajatillu inissisimanagerat annertuumik sunnerneqartussaavoq raajat akiinit pisortallu akissaajaataannit. Kalaallit Nunaata nammineq raajat akii malunnaatilimmik sunnerneq ajorpai, maannalu tunngavissaqanngilaq raajat akiisa siunissami annertuumik qaffannissaat aningaasaqarnerup qaffakkiartornissaanut tunngavissatut ilimagissallugu. Imaassinnaavoq ungasinnerumaaq isigalugu nutsamik atajuartussamik appasinnerusumik akeqalersimasut imaluunniit akit appaqqikkumaartut. Inuussutissanik niuernikkut nalinginnaasumik unammilleqatigiinnerup immi kingunerissavaa raajat akikillinerat inuussutissalerinikkullu pisariillisaalluni pitsanngorsaanissaq. Aamma ungasinnerusoq isigalugu naatsorsuutigisariaqarpoq pisortat akissaajaataat ilungersunarsiumaartut.

Innuttaasut peqataassutaat tigusartagaallu.

Titartakkami 2.7-imi takuneqarsinnaavoq kommunit akornanni pisortat innuttaasumut ataatsimut akissaajaatigisartagaat pisortallu innuttaasumut ataatsimut tunniuttagaata assigiinngissuteqaqisut. Pisortat katillugu akissaajaataat 2001-imi 7.069 mio. kruuniusimapput. Bilag A-mi naatsorsuutini takuneqarsinnaasutut tamatumaa naligaa nunatsinni kommunini innuttaasut ataasiakkaat agguaqatigiissillugu 122.000 kruuninik pissarsisimasut, innuttaasulli agguaqatigiissillugu 49.000

kruuninik peqataassuteqarsimallutik akileraarutitigut akitsuutitigullu aammalu innaallagissamut, imermut kiassarnernullu akiliutitigut. Innuttaasut innaallagissamut, imermut kiassarnernullu akiliutaat ataatsimut takussutissiami ilanngunneqarsimapput innuttaasut akornanni agguaasoqartar-mat. Pisortat innuttaasunut ataasiakkaanut akissaajaataasa assigiinngissutaat bilag A-mi allaaserineqarpoq.

Figur 2.7. Innuttaasumut ataatsimut pisorta aningaasartuutaat akiliutaallu kommuninut agguarlugit.

Issuaavigisat: Landskassip naatsorsuutai 2002, Nukissiorfiit, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissartarfik kiisalu Aningaasaqarnermut Pisortaqrarfiup naatsorsugai

Agguaqatigiissillugu innuttaasooq ataaseq akilikkaminit 73.000 kruuninik amerlanerusunik pissarsisarpoq. Tunniuttakkat tamakkua Namminersornerullutik Oqartussat akilertarpaat atorlugit Danmarkimit ataatsimoortumik tapiissutit, EU-mit isertitat, nuna tamakkerlugu akileraarutit, selskabit akileraarutaat, ernianit isertitat il.il. Taakkunannga naalagaaffimmit ataatsimoortumik tapiissutininit innuttaasup ataatsip 56.000 kruunit pisarpai. Taamaattumik Kalaallit Nunaat aningaasaqarnikkut imminut napatinnerulissaguni allatigut isertitanik amerlanerusunik pilersitsisariaqarpoq. Aammali aningaasaqarnikkut imminut napatinnerulernerup kingunerissavaa innuttaasut suliffeqarfiillu ataatsimut isigalugu tapiissutinik isumalluuteqannginnerulissasut nammineq isertitaqarnerulernermikkut imaluunniit pisortanit tigusaqannginnerulerlutillu tapiiffiqineqannginnerulernermikkut.

Kalaallit Nunaanni nunap immikkoortuini agguaanissaq ilaatigut pisariaqarpoq inuit 56.000-iinnaat inoqarfinnut 70-it sinneqartunut siammarsimammata. Inoqarfinni tamani aalajangersimasumik akissaajaataasarput pilersuineq, angallanneq, innaallagialaq, imeq, peqqinnissaq, ilinniartitsineq pisortallu tunniuttagaallat. Inoqarfiit amerlasuut pisortat innuttaasumut ataatsimut sullissineri akisunerulersittarpaat eqatalaarnersittarlugulu sipaarutit piviusunngortinneqassagaangata.

Kalaallit Nunaanni illoqatigiit assigiinngitsut akornanni assigiinngitsorujussuusarput aningaasat sillimmataasussat akilerneqareerpata akileraarutit, ineqarnermut akiligassaq, innaallagialaq, imeq kiassarnerlu. Tabel 2.8-mi takutinneqarpoq ilaqutariit assigiinngitsut 13-it aningaasanik qassinik sillimmateqartarnersut. Kisitsisinngorlugu assersuusiat takutippaat SIK malillugu tiimimusialik

ilinniarsimangitsumik suliffeqanngitsumik nulialik Sisimiuni najugalik 150.000 kruunit missaannik sillimmateqartartoq akilereerunigit akileraarutit, inuttut tapiissutisereeruni, innaallagialaq, imeq kiassarnerlu akilereerunigit, Paamiunili aappariit soraarnerit 83.000 kruunit missaannik sillimmateqassallutik. Aappariit marlunnik qitornallit tamarmik SIK malillugu akissarsiallit Qassiarsummi najugallit 225.000 kruunit sillimmatigisinnaavaat, kisimiittorli sivisuumik suliffissaqarsimangitsoq Illoqortoormiuni najugalik ukiumut 19.000 kruuninik sillimmateqarsinnaalluni. Illoqatigiinnut ataasiakkaanut kisitsisitigut takussutissiat bilag D-mi allaaserneqarput.

Ilaqutariit assigiinngitsut aningaasat sillimmatigisinnaasaasa assigiinnginnerujussuat agguaanikkut ajornartorsiortitsivoq. Assigiinngissutit aamma akissarsiat qaffannissaannik piunasaq annertusisipaat, tamatumalu kingunerisinnaallugu suliffeqarfiit nioqqutissanik sullissinernillu akikitsumik unammillersinnaasumillu tunisnaassusiata ajortikkiartornera. Annikitsumilli isertitaqartartut aningaasat sillimmatissaat akissarsiat qaffannerat atornagu allatigut pitsaanerulersinneqarsinnaapput, assersuutigalugu akit akileraarutinullu akiligassat apparneratigut.

Tabel 2.8. Kalaallit Nunaanni illoqutigiinni assigiinngitsuni 13-ini aningaasat sillimmatit (bilag D) akileraarutit, ikiutissiat, ineqarnermut aningaasartuutit meeqqerivinnullu aningaasartuutit ilanngaatigereerlugit.

Nr.	Ilaqutariit assigiinngitsut	Suliaq		Najugaq	Inigisaq	Aningaasat sillimmatit
		Angut	Arnaq			
1	Kisermaaq, meeraqanngitsoq	Ilinniagaqartoq	-	Nuuk	Kollegia	60.980
2	Kisermaaq, meeraqanngitsoq	Ilinniagartooq	-	Nuuk	Attartugaq, 60 m ²	130.428
3	Kisermaaq, meeraq 1	-	Niuernermi allaffimilu sulisoq	Maniitsoq	Attartugaq, 60 m ²	73.133
4	Aappariit, meeraqanngitsut	Utoqqalinersialik	Siusinaartumik utoqqalinersialik	Paamiut	Attartugaq, 60 m ²	82.561
5	Aappariit, meeraq 1	SIK, ilaatigut suliffeqanngitsoq	Suliamut ilinniarsimasoq, tiimimusialik	Sisimiut	Attartugaq, 60 m ²	153.714
6	Aappariit, meeqqat 2	Ilinniartitsisoq	Pisiniarfimmioq	Upernavik	Attartugaq, 100 m ²	210.910
7	Aappariit, meeqqat 2	Sivisuumik suliffeqanngitsoq	Sivisuumik suliffeqanngitsoq	Isortoq	Pigisaq, 100 m ²	84.900
8a	Aappariit, meeqqat 2	Suliamut ilinniagaqanngitsoq, qaammammusialik	Suliamut ilinniagaqarsimasoq, qaammammusialik	Qassiarsuk	Pigisaq, 100 m ²	225.455
8b	Aappariit, meeqqat 2	Suliamut ilinniagaqanngitsoq, qaammammusialik	Suliamut ilinniagaqarsimasoq, qaammammusialik	Qassiarsuk	Pigisaq, 100 m ²	235.789
9	Aappariit, meeqqat 3	Namminersortoq	Assistant, ullup affaani sulisartoq	Ilulissat	Attartugaq, 100 m ²	154.026
10	Aappariit, meeqqat 2	Pisorta	Angerlarsimasoq	Nuuk	Attartugaq, 100 m ²	304.450
11	Kisermaaq, meeraqanngitsoq	SIK, ilaatigut suliffeqanngitsoq	-	Kangaatsiaq	Attartugaq, 40 m ²	79.101
12	Kisermaaq, meeraqanngitsoq	Aalisartoq/piniartoq	-	Illoqortoormiut	Pigisaq, 40 m ²	21.960
13	Aappariit, meeqqat 2	Sivisuumik suliffeqanngitsoq	Sivisuumik suliffeqanngitsoq	Qaanaaq	Attartugaq, 60 m ²	84.900

Paasissutissiiiffik: Isumaqatigiissutit assigiinngitsut, kommunit meeqqerivinnut akigititaat, INI A/S, pisortanit ikiutit pillugit inatsisiliaq aammalu akissarsiat nuunneqartartut allat Nukissiorfillu tunngavialugit Aningaasaqarnermut Pisortaqqarfup naatsorsuineri.

Nalunaarsuut: Tabeli inoqutigiinnut assigiinngitsunut 13-inut nalunaarsuutaavoq. Tabeli inuiaqatigiinnut tamanut takussutissaanngilaq, immikkoortunulli allanut sapinngisamik nassuiaataalluni. Inissitsiterinermi isummat eqqoriaanerillu, assersuutigalugu soorlu innaallagissamik, imermik kiassarnermillu, akissarsianik immikkoortunulli allanik inissitsiterinissaq ajornarunnaarsippaat. Taakkunannga arlaqartut bilag D-mi erseqqissarneqarput.

Naalackersuisut ilungersuutissaat

Naalackersuisut maannarpiat aningaasatigut inissisimaneq aningaasarliulernermik taammassuk imatut paasineqassanngilaq aningaasarliorneq immineerluni ukiut ikittut ingerlaneranni aningaasarissaarnermik taarserneqassasoq. Raajat akii ataatsimoortumillu tapiissutit Kalaallit

Nunaanni isertitaqaataanerpapput, taakkulu tamarmik siunissami ilungersunarsiartussapput. Taamaattumik Naalakkersuisut isumaqarput Inatsisartut aningaasarsiornikkut politikkitimi tunngavigissanngikkaat aningaasariisaanerulernissap ilimaginera, tassami raajat akiisa ataatsimoortumillu tapiissutit isertitaqarfiunerpaasartut allanngoriartornerat Kalaallit Nunaata avataani aalajangerneqarnerusarmat.

Aningaasaqarnikkut politikikkut ataasimoortumik tapiissutit raajalluunniit akii qaffatsinneqarsinnaanngillat inuiaqatigiinniluunniit isertitaat katillugit toqqaannartumik amerlissinneqarsinnaanatik. Akerlianilli aningaasaqarnikkut politikki iluaqutaasinnaavoq isertitat isumatunerusumik atornissaannut akissaajaatillu pisariaqanngitsut piiarnissaannut. Tamatuma peqatigisaanik aningaasaqarnikkut politikikkut pitsaanerusumik tunngavissaqalersinnaavoq innuttaasut suliffeqarfiillu ullumikkut inuussutigisatsinnit allaasunik isertitaqaleriartorsinnaanissaannut.

Kalaallit Nunaanni pisortanit ingerlatsiviit aqqissugaapput sullissinikkut ingerlanneqarsinnaalersilugit peqqinnissaq, inunnik atugarisatigut isumannaarutit, paaqqutarinninneq ilinniartitaanerlu. Pisortalli ingerlatsivii aqqissugaanngillat suliffeqarfinnik ingerlatsinissamut namminerluunniit aningaasaqarnermik qaffasaanissamut. Namminersornerullutik Oqartussat kommunilluunniit kisimiillutik pissutsit pitsanngorsarsinnaanngilaat kisimiillutilluunniit suliniuteqarsinnaanatik. Periarfissat suleriarnissallu innuttaasuni ataasiakkaaniinnerupput suliffeqarfinnilu ataasiakkaaniinnerullutik, Namminersornerullutilli Oqartussat aningaasaqarnikkut politikki atorlugu ikiuussinnaapput innuttaasut suliffeqarfiillu tunngavissaat pitsanngorsarlugu tamatumuunalu inuiaqatigiinni kissaatigisat angullugit.

Naalakkersuisut aningaasaqarnermi anguniagaat pingaarneq tassaavoq aningaasaqarnikkut imminut napatissinnaalernissap siuarsarnissaanut peqataanissaq. Tamatuma kingunerissavaa Naalakkersuisut sulissutigissagaat unammillersinnaassutsip nukittorsarnissaa, innuttaasut ataasiakkaat namminneq amerlanerusunik aningaasarsinnaanerata tunngavissinnissaa, kiisalu peqataaffigissallugu aningaasaliisarnerup pitsaasup pilersillugulu ineriartortinnissaa aningaasat Kalaallit Nunaanni tigungmiinnarsinnaanngorlugit nioqqutissiornermullu qaffasissumut peqataasinnaalluni.

Kalaallit Nunaanni ataatsimut isigalugu akit akissarsiallu ineriartornerat aningaasarsiornikkut uuttuutaapput pingaartut. Akissarsiat annikitsuinnarmik qaffakkiartorneratigut Kalaallit Nunaata nunanut allanut nioqqutissanik tunisisinnaassusia ukiumiit ukiumut pitsanngoriartussaaq. Sulisitsisut akissarsianut aningartuutiminnut pissarsiaqarnerulissapput sulisut ilinniarsimanerulerpata naammassisaqarnerulersinnaallutillu. Ilinniarsimanerulernikkut sulisitsisut akissarsianut akissaajaatitik pissarsissutiginerulissavaat sulisullu inuussutissaminnik akissarsiaqarnerulerlutik. Ilinniarsimaneq amerlanerusunik suliffissaqalersitsisinnaavoq ilinniarsimasullu periarfissaqarnerulissapput. Tassalu ilinniartitsinikkut suliniutit tamanut iluaqutaasussaapput tamatumalu kinguneranik pisortaannarnit isumagineqaratik sulisitsisut sulisullu kattuffii suleqatigalugit ingerlattariaqarluni.

Nunanut allanut sanilliullugu akit annikitsuinnarmik qaffakkiartorneratigut atuisartut ukiumiit ukiumut pisisinnaassusiat pitsanngoriartussaaq nunallu allat Kalaallit Nunaanniit nioqqutissanik

sullissinernillu pisiuanagerat annertusiartussalluni. Nunanut allanut sanilliullugu akissarsiat annikitsuinnarmik qaffanneratigut sulisitsisut unammillersinnaaneruleriartussapput. Sulinermik inuussutissarsiuteqartut atugaat ajorneruleqqunagit aamma akit qaffannaveersaartittariaqarput.

Inatsisartut innuttaasut aningaasat sillimmatigisinnaasaat amerlisinnaavaat akissaajaatit isertitallu naligiimmik annikillisarneratigut. Tamanna aningaasaleerusussusermut iluaqutaasinnaavoq inuutissarsiorneq akilersinnaalerulersillugu. Allatut oqaatigalugu aningaasaqarnikkut politikki iluaqutaaniassaaq innuttaasut suliffeqarfiillu aningaasaatiminnit pissarsinerunissaannut.

Naalakkersuisut aningaasaqarnikkut politikki anguniagaraat pissutsit siuliini taaneqartut pitsanngorsarnissaat. Innuttaasut, suliffeqarfiit pisortallu ingerlatsivii tamarmik peqataasinnaapput aningaasaqarnerup imminut napatissinnaanerulernissaanut. Aningaasaqarnikkut imminut napatissinnaaleriartortilluta inuunermi atugarisagut sukkanerusumik pitsanngorsarsinnaavagut.

3 Ilinniartitaanermut inuutissarsiornermullu aningaasaliissutit

3.1 Kalaallit Nunaanni ilinniagaqarneq pillugu periusissatut pilersaarut

Naalakkersuisut isumaqarput qaffasinnerusumik ilinniagaqarnissamut annertuumik aningaasaliinissamut piffissanngortoq. Tamanna Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat isumaliutissiisutaannut naapertuuppoq aammalu Kalaallit Nunaanni inuutissarsiutit ineriartornissaannut Ataatsimoorullugu ataasimiititap nalunaarutaani erseqqissarneqarpoq ilinniartitaanerup tungaatigut sakkortunerusumik suliniuteqartoqartariaqartoq.

Ilinniartitaanerup tungaatigut sakkortunerusumik suliniuteqarnissamut pisariaqarpoq namminersulernissamut pisariaqartut pingasut sakkortusarumallugit:

- Sulisussat avataaniit tikisitat isumalluutaannginnerulernissaat
- nunarsuaq tamakkerlugu niuernerme inuutissarsiornerup unammillersinnaanerulernissaa
- aningaasaqarnikkut isumalluuteqarnerup annikkilisinnissaata qulakkeernissaa

Ilinniartitaaneq namminersulernissamut ingerlanerme pingaarnepaat ilagaat. Nammineernerulernissap anguniarnerani pingaaruteqarluinnarpoq innuttaasut ilinniarsimanikkut angusimasaasa ilinniartullu amerlassusiata nunanut tamanut sanilliullugu qaffatsitaanissaat. Silarsuarmi killilersugaanngitsumik niuerfiusumi aningaasaqarnerput tunngaveqartissinnaangilarput sulisussanik ilinniagaqanngitsunik. Nunat akornanni sullissinikkut unammilleqatigiikkaluttuinnarnerup nunnalinilu tamani suliat agguanneqarnerata nioqqutissiat sullissinerillu sumiiffimmi pitsaanerpaamik akikinnerpaamillu ingerlanneqariartorneranni kalaallit inuiaqatigiit, suliffeqarneq suliffeqarfigullu piumasaqarfigineqariartuinnarput.

Aningaasaqarnikkut imminut napatissinnaaneq aningaasaqarnerup allanngorarnernut immikkut malussarilluinnartuuvoq. Taamaattumik Kalaallit Nuunaata namminersornerusup piumasarisariaqarpaa pingaartumik nunanut allanut niuernerme tunngasutigut nioqqutissat assiginngitsut amerlanerulernissaat. Tamatumani sulisut piginnaaneqarnerunissaat annertuumik piumasaasussaa-voq. Allannngortiterinerme Kalaallit Nunaata aningaasatigut imminut napatinnerulernissaanik kinguneqartussami suliffeqarfimmi ataasiakkaani eqaatsumik pissuseqarnissaq piumasarineqarportaaq.

Suliffeqarfiit allannngortiternissaannut piareersimanissamut pisariaqartumut qulakkeerutaasinnaavoq eqaatsumik allannngortitsinissamullu piareersimmanngitsumik ilinniartitaafeqarnissaq, sukkulluunniit piginnaasat ineriartortinnissaat pillugu piumasaasut suliarineqarsinnaalersillugit.

Illit nunat pineqarpoq, aammattaaq illit pineqarputit!

Namminersulernissami pisariaqarpoq eqqarsartaatsip allannngortinnissa tiguartisimallunilu peqataalluarnissaq. Nukittorsartariaqarput ilinniarusussuseq ilinniaqqikkusussuserlu, suliffeqarfiillu annakkumallutik naleqqussartuartaqarput.

Ilinniartitaaneq aningaasallineruvoq taamatullu isigineqartariaqarluni. Soorunami aningaasaliineq maannarpiaq akissaajaataavoq ungasinnerusorli isigalugu akilersinnassalluni. Inuiaqatigiinnut inunnullu ataasiakkaanut taamaappoq. Ilinniartitaanikkut aningaasaliineq silatusaarneruvoq ataavartumik suliffeqarnissamut tunngagami taamaattumillu inuttut naleqassutsimut, atuisuusinnaanermut aalajaassutsimullu aningaasaliinerulluni.

Misilittakkat tamarmik takutippaat ilinniarneq inunnut ataasiakkaanut naleqassusiusoq inuiaallu peqqissusiannut atalluinnarluni, aammalu ilinniartitaanikkut perorsarfimmit kingornutat anigorneqarsinnaapput. Taamaattumik ilinniartitaaneq angerlarsimaffinni tamani oqaluuserineqartariaqarpoq. Ilinniartitaaneq inuiaqatigiinnut suliffeqarfinnullu aningaasaliinerinnaangilaq, aammali ilaqutariinnut ataasiakkaanut inunnullu ataasiakkaanut aningaasaliineruvoq.

Tusagassiuutitigut paasisitsiniaanikkut sumiiffinni oqallinneq uummaarissoq pilersinneqassaaq. Oqallittoqassaaq qulakkeerumallugu suliffeqarfinni isummernissaq peqataalluarnissarlu, soqutigisaqatigiiffinni sunilu tamani inuit naapiffini peqataalluarnissaq. Pisariaqarpoq ilinniarneq inuit tamarmik inuunerannut pissusissaviatut ilersissallugu.

Isumaliortaaseq allanngortinneqassappat peqataasut maannarnit amerlanerujussuanngortariaqarput. Tamatumani pineqarput ilinniarfiit, kommunit, sulisitsisut sulisullu kattuffii soqutigisaqatigiiffiillu allat. Aammali ilaatittariaqarpagut suliffeqarfiit, meeqqat atuarfiat inuusuttullu atuarfii.

Sulisartut ilinniarsimannigitsut pillugit oqaluttuatoqqat qimatsigit

Namineernerulissagaanni pisariaqarpoq Kalaallit Nunaanni sulisoqarnermi ingerlatat pingaarnerit nunatsinni nunaqavissunit aalajaatsunit tigujuartuarneqarnissaat. Nunatsinni nunaqavissut aalajaatsut pissarsiarineqarsinnaanerupput Kalaallit Nunaanni ataatsimut isigalugu piginnaassutsit piginnaasallu nukittorsarneratigut, tamatumuunakkullu ilinniarsimannigitsut, tiimimusiallit ullormiillu ullormut laajaaginnartartut ikilisarnerisigut.

Sulisussanik maani nunaqavissunik atorfinitsitsineq suliffeqarfinnut akilersinnaasariaqarpoq. Tamatumani pisariaqarpoq sulisut ataasiakkaat sulisussanut tikitittakkatsinnut nallersuuttumik piginnaasaqalernissaat. Suliffeqarfiit sulisunik pisariaqartunik piginnaasaqanngitsunik atorfinitsitseqqulugit pinngitsaaligaanni Kalaallit Nunaata nunanut tamanut unammillersinnaassusia ajoquserneqassaaq. Tamatumuunakkullu Kalaallit Nunaata imminut napatissinnaalernissaa kinguarsarneqaannassaaq.

Inuusuttut naammassillutik ilinniarsimasut ilisimasatik uummaarissumik atortariaqarpaat. Aammali pingaaruteqarpoq nunarsuarmioqatigiinni misilittagaqalernissaat. Kalaallit Nunaanni inuutissarsiutini ingerlatsisut nunani allani niuerfinnut sammiartortillugit nunani tamani misilittagaqarneq pingaarnerpaanngorsinnaavoq. Tassami sulisut nunarsuarmioqatigiinni sulisinnaasut Kalaallit Nunaanni inuutissarsiornikkut ineriartorneq siunissami nammattussaavaat nunatta namineernerulernissaata tungaanut.

Ilinniarlutik naammassisimasut nunarsuarmioqatit akornanni misilittagaqalernissaq qunuginngikkunikku taamaaliortariaqarput. Illuatungaaticut qulakkeertariaqarparput angerlarusulerpata misilittagaasa atorluarnissaat. Allatut oqaatigalugu periarfissanik tunisariaqarpagut.

Taamaattumik Kalaallit Nunaata piginnaasaticut imminut pilersorsinnaalernissaata tungaanut avataaniit suliarortitsisarneq akuerisariaqarparput. Piginnaasalli ilaannut tunngatillugu nunatsinneersut kisiisa isumalluutigissallugit akilersinnaagunanngilaq. Tamatuma saniaticut suliffeqarneq ammanerusoq ikiuutaasinnaavoq inuiaqatigiinni ilisimasat nutaat suliffeqarfiillu paasisimasaqassusiat nutartertuarumallugu. Illuatungaaticut sulisut tikisitat ilisimasaat misilittagaallu pissarsiviginerusariaqarpagut. Taamaattumik qulakkeernerusariaqarparput suliassaannaagallartulluunniit ilikkartitsiniarnermik ilaqarnissaat.

Innuttaasut ilinniarsimassusiat qaffassarnera aningaasaliineruvoq

Sulisussanik avataaniit tikisitsigallartarneq soorunami naammangvivippoq. Kalaallit Nunaata imminut aqulernissaanik anguniagaq nunarsuarmioqatigiit aningaasaqarnerata ilarpiaatut ingerlasussanngorlugu qulakkeerneqassappat kalaallit sulisussat annertuumik aningaasaliiffigisariaqarput.

Kalaallit sulisussat pisariaqartinneqarnerat pissarsiarineqarsinnaasullu naligiinnginnerat aaqqissagutsigu annerusumik ilinniartitsisariaqarput. Ilisimasat ilinniarnikkut tunngavissinneqartarput ilinniarnertu siviisusarpoq. Taamaattumik maannakkut iliuuseqartariaqarput. Innuttaasut ilinniarsimassusiat qaffassartariaqarpoq. Ullumikkornit amerlanerusut ilinniartittariaqarput, ilinniartitseriaaseq angusaqaataanerusunngorlugu pitsanngorsartariaqarparput eqaanerusunngorlugu kiisalu qulakkeertariaqarparput ilinniartitaanerit inuiaqatigiit pisariaqartitaannut sammisuunissaat.

Ilinniarfiit pitsanngorsarniarneranni siunertaavoq ilinniartitaanikkut suliffeqarnikkullu politikki eqeersimaartoq pilersikkumallugu ilinniartitseriaaserlu eqaaneroqisoq pilersikkumallugu:

- Atuarfitsialaap piviusunngortinneraticut meeqqat atuarfiat nukittorsarlugu
- Ilinniarnertu piginnaanngorsarfiusut aalajangersimasunik angusaqarniarfiunerusumik ingerlallugit inuiaqatigiit pisariaqartitaat pingaarnertullugit
- Inuutissarsiutinut ilinniartitsineq aalajangersimasunik siunertalik ilungersuullugu, tunngaviusumik ilinniarnertu ilinniaqqinninnernullu tunngatillugu.
- Ilinniartitaanerit ammasut pilersillugit IT-p atorluarneraticut, aammalu atuartitseriaatsit isiginnaarutitik tunngavillit ineriartortillugit.
- Akisussaaffik annertunerusoq sulisitsisut sulisartullu kattuffiini, ilinniarfinni Kalaallilu Nunaanni inuussutissarsiuteqartuni inissillugu.

Akisussaaneq annerusoq sulisitsisut sulisartullu kattuffiint, ilinniarfinnut, Kalaallit Nunaannilu inuutissarsiutinik ingerlatsivinnut inissillugu.

Ilinniartitaariaaseq pitsanngorsarlugulu pitsaassusia qulakkiissagaanni maanna ilinniartitaanerit

qaffasissusiat pitsaassusiallu ilisimaqqissaartariaqarpoq. Ilinniartitaanerittaaq pisariaqartitanut takussutissaanerulersariaqarput aammalu pisortat namminersortullu eqeersimaartumik suleqatigiinnerat tunngaviusariaqarpoq. Taamaattumik Naalakkersuisut periusissatut pilersaarut saqqummiuppaat.

Ilinniartitaanermut periusissatut pilersaarut

Naalakkersuisut saqqummiuppaat periusissatut pilersaarut suliniutissanik sisamanik tunngavilik:

1. Kalaallit ilinniartitaaneranni sunniuteqalersitsinissaq, pilersitsisinnaassuseqarnissaq pitsaangorsaallunilu qaffasaanissaq ilinniarfinni tamani ingerlanerup nalilersortuarlugulu pitsaassusiata uuttortuarneratigut
2. Aaqqissugaanerup nakkutigineratigut suliffeqarfiit pisariaqartitaannik ilisimasaqarneq nukittorsarlugu
3. Innuttaasunut amerlasuunut paasisitsiniaaneq ilinniartuarnissap pisariaqassusia paasilluarneqarneroqqullugu
4. Paasisitsiniaanerit innuttaasunut amerlasuunut siaruarnissaat, ilinniarnermik ingerlatitseqqinnissaq pillugu paasisimanninneq annertusiniarlugu

Suliniutinut ikorfartuutaassapput ullutsinnut naleqquttumik inatsisiliorneq, sulisitsisut sulisartullu kattuffiisa eqqummaarissumik ilaatinneqarnerat, kiisalu ilinniarfiit atuuttut eqaannerulernerat. Inuusuttunut ilinniarfissarsiortunut suliffinnillu misiliisunit inissat ikippallaarput, atuarfiit mikivallaartarput, amerlasuullu ilinniarnermik nalaani uniinnartarput. Inuutissarsiutit ineriartortinnissaannut ilinniarneq pingaarnepaajuvoq. Sulisussat ilinniarluarsimasut piginnaasaqarluartullu nutarterinissamut naammassisaqarsinnaassutsimullu tunngaviupput.

Pissutsit marluk siunissami ilinniartut amerlassusiannut sunniutilerujussuussapput:

- 2005-2009-mi inuusuttut amerliartussapput tamatumalu kinguneranik ukioqatigiit meeqqat atuarfiannik qimatsisartut amerliartussapput naatsorsuutigisariaqarporlu inuusuttut atuarfii inuutissarsiutinullu atuarfiit ilungersunarsartussasut.
- 2008-mi ukioqatigiikkuutaat marluk meeqqat atuarfiat qimattussaavaat, tassami meeqqat atuarfiannut peqqussutip atuuttup kinguneranik meeqqat atuarfianni atuarneq ukiumik ataatsimik sivikillissammat peqqussummut siulianut sanilliullugu. Taamaattumik 2008-mi ukiunilu tulliini inuusuttut atuarfii inuutissarsiornermullu atuarfiit ilungersunarsinnaapput.

Pissutsit taakkua marluinnaalluunniit patsisigalugit pisariaqarpoq 2005-imiilli ilinniarfissat nutaat amerlasuut pilersinnissaat. Tamatuma peqatigisaanik Naalakkersuisut anguniagaraat ukioqatigiinnit ataasiakkaaniit inuusuttut amerlanerujartortut inuusuttut ilinniarfiini inuutissarsiutinullu ilinniarfinni ilinniartalernissaat. Ataatsimut isigalugu pissutsit taakkua pisariaqalersippa 2005-imiilli, pingaartumilli 2008-miit inuusuttut ilinniarfiisa inuutissarsiutinullu ilinniarfiit annertusinis-saat. Tamatuma peqatigisaanik Namminersornerullutik Oqartussat ilinniarfinni naammassisaqarsin-naasuseq annertusartariaqarpaat ilinniarnermilu tunngavissat aningaasaliiffigisariaqarlugit, assersuutigalugu edb, atortussat illullu inigisassat. Taamaaliornikkut periarfissinneqassaq

amerlanerusut ilinnialersinnaanerit aammalu inuusuttut ilinniarfiini inuutissarsiutinullu ilinniarfinni ilinniarnermikkut naammassinnissinnaanerit.

Inatsisartut aallarnersimavaat Atuarfitsialak meeqqallu atuarfiisa illutaasa allisarnissaannut pilersaarut. Inatsisartut aamma aningaasaliiffigisimavaat universiteteqarfissaq ingerlanneqarnissaa- lu. Maannakkut pisariaqarneruvoq inuusuttut ilinniarfiini tiguneqartartut ingerlatsisullu amerlinissaat aamma sulisussat piginnaaneqarfiligassamik ilinniagaqanngitsut imaluunniit suliassamut aalajangersimasumut ilinniaqqsitit amerlanerusut ilinniartinnissaat.

Ilinniartitaanermik suliniut taamaallaat inuusuttunuinnaq suliffeqarnermut ingerlasunut sammisneqassanngilaq. Innuttaasut amerlaqisut suliffeqarnermeereersut aammattaq ilinniarnissaminnik piukkunnarsarnissaminnillu pisariaqartitsippat. Taakkua ilinniartitaanissaat piukkunnarsarnissaallu ilinniartitsinerit periaatsimi annertuumik ilungersuussassaavoq.

Tamanna tunngavigalugu Naalackersuisut 2005-imut aningaasanut inatsisissami siunnersuutigaat atuarfiit illutaasa allinissaannut ilinniartitaanikkullu suliniutinut nutaanut amerlanerusunik aningaasaliisoqassasoq. Suliniutini anguniagaq pingarneq tassaavoq ilinniartitaanermi ataatsimut isigalugu pilersitsisarnerup pilersitsisinnaassutsillu annertuumik annertusinissaat pingaartumik inuusuttut ilinniarfiini inuutissarsiornermullu ilinniarfiit eqqarsaatigalugit.

Naalackersuisut 2004-miilli ilinniarfinni annerusumik suliniarnermik pisariaqartitsereersuni suliniuteqarnerulernissaq ingerlanniarpaat. Tassa ilinniartitaanermi ilinniarfiup inissaqartitsineranit amerlanerusunit ornigineqartut, aammalu suliffeqarfiit taamatorpiaq immikkut ilinniarsimasunik pi- sariaqartitsivigisaat. Tamanna atuutereerpoq niuernerit ilinniarfinni, sanaartornerit ilinniarfimmi aamma inunnik isumaginninnerit peqqinnissamullu ilinniarfinni tunngaviummik ilinniarnermi. Naalackersuisut misissorpaattaaq inatsilerinikkut sulisussamik ilinniartitsinissaq assersuutigalugu kommunini immikkut suliassamik isumaginnittussanut tunngatillugu. Ilinniarnermi anguniagaavoq inatsilerikkut piginnaasat tunngaviummik nukittorsarnissaat.

Boks 3.1 Naalackersuisut ilinniartitaanermut pilersaarutaaniit:

- Periusissatut pilersaarutit aallartinnissaa pingaarnertullu ilinniartitaanermi pitsanngorsarnissaa, aqqissugaanerup nakkutigineqarnera, amerlanerusunit paasisitsiniaaneq, kiisalu susasaqartut peqataatinneqarnerat
- Ilinniartitaanermi annerusut pitsaanerullu pilersillugit inuusuttut ilinniarfiisa piginnaaneqarnerulersarlunilu ilinniarnermi kattunneratigut
- Ilinniarnermut aningaasat amerlanerusut
- Ilinniartitaanermi IT-mut aningaasaliinerulerneq
- Ilinniarfinni anguniakkat angusatigullu isumaqatigiissutit
- Ilinniartitsisut ilinniarteqqinneqarnerat
- Ilinniartitaanermi akornanni allaffissormikkut suleqatiginnerulerneq
- Kollegianik amerlanerusunik sanaartornerneq

3.2 Inuutissarsiornermi ineriartortinneranut ataatsimut pilersaarut

Ukiuni kingullerni inuutissarsiornikkut politikimik sammeneqarnerusimavoq suliffeqarfiit tunngavissaasa pitsaanerpaamik ineriartortinnissaat suliffissamik atugarissaarnermillu pilersitsisinnaaqqullugit, pisortat inuutissarsiornermi pilersaarutinut ataasiakkaanut toqqaannartumik peqataanerat tunullitullugu.

2004-mut aningaasat inatsisaata akuersissutigineqarnerata nangissutaatut Naalakkersuisut siunnersuusiorfiginiarsimavaat tapiissutaasartunut aningaasaliissutinut sipaarutissat 160 mio. kruunit sinneqartut piviusunnagortinnissaat. Sipaarutissat agguarsimapput kommunitut ataatsimoortumik tapiissutinut, angallannermut tapiissutinut aamma aalisarnermut piniarnermullu tapiissutinut. Sipaarutissani taakkunani anguniagaavoq ilinniartitaanermut inuutissarsiornerullu siuarsarneqavinnissaanut aningaasaliissutit amerlineqarnissaat, tapiissutit ineriartortitsinerneq pilersaarutinut aalajangersimasunut killilimmik piffissalikkanut sammilersillugit.

Suliniarneq tamatumunnga sangutittariaqarpoq aningaasatigut imminut napatinnerulernissaq anguniassagaanni. Naalakkersuisut qimanniarpaat ingerlaannartumik ukiumoortumik ingerlatsinerneq tapiissuteqartarneq inuutissarsiummik naammassisakitsitsiuartoq aaqqissugaanermillu taamaaginnartitsisoq. Naalakkersuisut aalisarnerup ineriartortinnissaanut aaqqissuussinernik suliat aallartippaat, assersuutigalugu aningaasaateqarfinnik aaqqissuussinertigut imaluunniit allatut aningaasaleeriaatsikkut.

Arlalinnilli patsiseqarsinnaavoq sammisaqarfinni ataasiakkaani tapiissutit ilaasa attatiinnarnissaanut inuutissarsiornerneq politikkimut tunngasorpiaannigut naatsorsuutigineqartariaqartillugit. Tamannali nalilersoqqaallannguarnagu pissanngilaq taamaassappalli tunngaviusariaqarput anguniakkat ersarissut tapiissutillu akuttunngitsumik nalilersortarnissaat.

Inuutissarsiornerneq politikki pingaarnersooq aqputigalugu nioqqutissiornerneq pilersuinerneq suliffeqarfiit pioreersut tunngavissarissaarnerulissapput, inuutissarsiornerneq suliffeqarfinnik nutaanik pilersitsinissamut inuutissarsiuutinillu pilersaarutinut kajumissarneqassallutik, inuiaqatigiinnilu ineriartorneq ilutigalugu politikkimut tunngasut suliatigut imminut qanittut suleqatigiilernissaat, tamatumani ilanngullugit ilinniartitaanermut suliffeqarnermullu politikki.

Tapiissuteqariaatsip allannagortinneratigut anguneqartussaavoq tapiissutit ilaasa qumartitaallutillu allannagortinneqarnissaat, suliniutillu taamaatut pisariaqarput namminersornerunissaq aningaasatigullu imminut napatinnerulernissaq anguniassagaanni.

Taamaattumik pisariaqalerpoq inuutissarsiornerup tunngaatigut ungasinnerusoq isigalugu, aalajangersimasunik siunertalimmi ataqatigiiaagaanerumillu suliniuteqarnissaq. Naalakkersuisut tamanna ikorfartorniarpaat nunatsinni inuutissarsiornerup ineriartortinnissaa pillugu suliniutissat tamakkiisumik pilersaarusiornikkut soorlu Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat tamanna isumaliutissiissuminni inassutigaaq.

Ilinniartitaanermut inuutissarsiornerullu ineriartortinnissaanut suliniutissat pilersaarut
Naalakkersuisut inuutissarsiornerup ineriartortinnissaanut pilersaarutaanni aallaviussaaq 2003-mi ukiakkut ataatsimiinnermi Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat isumaliutissiissutaata oqallisigineqarnera kiisalu inuutissarsiuutit ineriartortinnissaanut Ataatsimeeqatigiissitat nalunaarutaat kissaatigineqarluni ilinniartitaaneq inuutissarsiuutinillu ineriartortitsineq nukittorsarneqassat. Pilersaarummi tamatumani 2004-mi majimi naammassineqartussami siunertaavoq

inuutissarsiornikkut ineriartortitsineq sukkatsisarumallugu. Ilinniartitsinerup inuutissarsiornierullu ineriartortinnerata ilusilersorneqarneranni Naalakkersuisut soorunami Unammilleqatigiinneq pillugu siunnersusioqatigiit (Kopentenceudviklingsråd) pilersinneqaqqammersut sulisinniarpaat, tassani ilaatigut sinniisoqarlutik sulisitsisut sulisartullu kattuffii peqataasut susassaqtut peqatigalugit.

Pilersaarummi aallaaviuvoq Kalaallit Nunaanni inuutissarsiornierup ineriartortinnissaanut aningaasaliiffissat pingaarnersarimmassuk ilinniartitaanikkut annertunerusumik iliuuseqarnissaq. Ilaatigut meeqqat atuarfiat pillugu pilersaarusiortoqareersimavoq, Inatsisartullu Ilimmarfik pilersissallugu aalajangereersimapput. Amigaataavoq inuusuttut ilinniarfiinut inuutissarsiutinullu ilinniarfiit pillugit pilersaarusiornissaq.

Inuutissarsiorniermut tunngatillugu ilinniartitaanerup tungaatigut ajornartorsiutit annertuut ilagaat inuit meeqqat atuarfiinnaanni atuarsimasut amerlaqimmata. Pilersaarummi anguniakkat pingaarnierit ilagaat suliffeqarnermi inuit ilaasa katataanginnissaat sulisut piginnaangorsarfissamik ilinniarsimangitsut ikilisarnerisigut. Inuit katataasimasut katataariaannaallu piginnaangorsarnerat pingaarluinnartuuvoq Kalaallit Nunaat allanngoriartussappat aningaasaqarnikkut imminut napatilernissap tungaanut. Ullumikkut siusinaartumik soraarninngortartunut ukiumut 200 mio. kruunit atorneqartarput. Akissaajaatit amerliartorput naak suliniutigineqaraluartoq siusinaartumik soraarnerussutisiaqalersartut ikilisarmissaat.

Suliniarnejq sammitinneqassaaq maanna sulisuusut ilinniarteqqinnerannut, ilaatigut inersimasut ilinniartinneratigut inuusuttullu piginnaangorsarlugit ilinniartinnerisigut. Ataatsimut isigalugu inuusuttut ilinniarnernannik inuutissarsiutinik ilinniarnernik ilinniaqqinnernillu amerlanerit ingerlatsissapput, suliffeqarfinnilu piginnaasaqassuseq ataatsimut isigalugu qaffassarnejqassaaq. Pilersaarummi pingaarnierit ilagaat pisortat namminersortullu peqatigiillutik sulisut piginnaasaqasusiat qaffassassagaat, suliffeqarfinni, tamannalu aqutigalugu suliffeqarfinni nutarterinissaq aalajangersimasunik siunertaqarnerisigut ataqatigiiaarluarnerisigullu.

Tamanna pissaaq ilinniartitaanerup iluani aningaasaliinertigut, assersuutigalugu edb, atortussat atuarfitsigullu inissaqarluarnejq.

Suliniarnermut pilersaarummi ilaavoq inuutissarsiutinik toqqaannartumik siuarsaaneq, tassami pilersaarutip ilagimmagu ilisimasanut ineriartortitsinermullu qitiusut piorsarnissaat inuutissarsiornierup ineriartortinneratigut Kalaallit nunaata aalajangersimasumik siunertalimmik nukittuffissatut pisariaqartitai. Center for Arktisk Teknologi-mut (ARTEK) atatillugu ilisimasatigut qitiusussamik pilersitsisoqassaaq sammineqarnerussallutik nukissiuutit, avatangiisit illuliortiternerlu. Pisariaqarpoq ARTEK-ip ineriartornissaa ineriartortitsinermut qitiusoq pilersikkiartuaarlugu samminerullugu qitiusup inuutissarsiorniermillu ingerlatsisut suleqatigiinnerata pitsanngorsarneratigut. Tamatumani pisariaqarpoq aaqqissugaanerup aningaasaqarnerullu tunngaviisa pitsanngorsarnissaat. Suliniutissamut pilersaarummi ilaassapput ARTEK-ip aaqqissugaariaasiata ingerlateqqinnissaa inuussutissanut bioteknologimullu tunngatillugu, Kalaallit Nunaammi tamatumuunattaq ineriartorfissaqarmat.

Inuutissarsiutunik ineriartortitsiniarluni suliniutit ilai

Inuutissarsiutit siuarsagaanissaat pillugu pilersaarut suliarineqassaaq inuutissarsiutit tungaasigut suliniutissatut pilersaarutit pioreersut ataatsimoortumik suliniutissatut pilersaarutinnngortinnerisigut. Pilersaarummi tassani suliniuteqarfigineqassapput takornariartitsineq, inuutissarsiutit nunamiittut, aatsitassarsiorneq aamma aalisarneq piniarnerlu.

Takornariartitsinerup inuutissarsiutillu nunamiittut tungaatigut Naalakkersuisut inuutissarsiutit siuarsarneqariaasiat pisariillisarniarpaat aningaasaliisarneq aallatitsiniartunullu tapiissuteqartarneq selskabimut misileraavimmut katersorneratigut. Tamatuma peqatigisaanik aallartitsiniartunut suliffeqarfinnullu siunnersuisarneq tamarmi siunnersuisarnikkut selskabimut nutaamut nuunneqassapput. Taamatut suliniuteqarnikkut pisortat inuutissarsiutinik sullissinerat suliffeqarfiit mikisut akunnattumillu angissusillit pisariaqartitaannut samminerulissaaq. Inatsisartut 2004-mi ukiakkut ataatsimiinnerannut atatillugu Naalakkersuisut siunniuppaat inuutissarsiutit siuarsarnerat pillugu inatsisissamik nutaamik saqqummiussiniarlutik, suliniut pisariaqarnera malillugu inatsisitigut tunngavissikkumallugu. Taamaaqataanik Naalakkersuisut 2005-imut aningaasanut inatsisissamut siunnersuutaanni tamannattaq naatsorsuutigineqassaaq.

Tamatuma peqatigisaanik inuutissarsiornerup siuarsarneqariaasiani nutaami naatsorsuutigineqassaaq kommunit inuutissarsiornerup siuarsarneqarneranut peqataanissamut nutaamik periarfissinneqarsimammata tamanna pillugu inatsisip nutaap UKA 2003-mi akuerineqarneratigut. Tamatumuunakkut Naalakkersuisut KANUKOKA inuutissarsiornerullu selskabit peqatigalugit 2004-mi kommunini inuutissarsiutit siarsarneqarnissaat sammineruniarpaat ataqatigiiaarnerullugit sumiiffinni inuutissarsiornermut takornariartitsinermullu pisortat nunalu tamakkerlugu inuutissarsiutit siuarsarnissaannut suliniutit.

Inuutissarsiutit nunatta aningaasaqarnerata pitsaanerulernissaanut isumalluarfigineqarnerusut ilagaat aatsitassarsiorneq. Naalakkersuisut aatsitassatigut ineriartortitsineq pillugu amerlasuunik suliniuteqalersimapput, tamatumani ilanngullugu sermip ermullu iluaqutigineqarnissaat. Ukiuni aggersuni aatsitassat tungaasigut ineriartortitsineq pingaartinneqassaaq ingerlatassanut suleriaatsit timitallit aqutugalugit. Tamatuma ilagisaatut kulbrintinik ujarlerneq pillugu nunani allamiut aningaasaliinissaat ilungersortumik immikut anguniarneqartuassaaq.

Kalaallit Nunaata EU-llu aalisarneq pillugu isumaqatigiissutaata juni 2003-mi piffissap qiteqqunnerani isumaqatigiinniarnersa nangissutaattut Kalaallit Nunanni aalisarnerup aqqissugaaneranut politikkiortoqassasoq aalajangerneqarpoq. Naalakkersuisut aalisarnerup aqqissugaanissaanut siunnersuummik saqqummiussiniarput juni 2004-mut pilersaarutaasumik, taava aalisarnikkut peqataasut siunnersuut isummerfigissavaat. 2004-mi ukiakkut ataatsimiinnermi aalisarnerup aqqissugaanera tamakkiisoq Inatsisartunut saqqummiunneqassaaq.

Ataatsimut isigalugu suliffeqarfiit unammillersinnaassusiat napatinniassagaanni pingaartorujussuovoq. Aamma selskabit angisuut Namminersornerullutik Oqartussanit pigineqartut nunarsuarmioqa-

titsinniik niueqateqartut nunani allani nunanut allanut niuernikkut unammilleqatigiinnermi maleruagassat malitassaraat.

Nunani tamani ineriartornerup kinguneranik suliffeqarfiit suliamut piginnaasaqarluartunit aqunneqarnissaat piumasaaleriartuinnarpoq. Ilaatigut tamanna pissutigalugu Naalakkersuisut suleqatigiissitamik pilersitsisimapput inuutissarsiornermik ingerlatsisut peqataatillugit selskabit pitsaasumik aqunneqarnissaannut inassuteqaatit 2004-p ingerlanerrani saqqummiussinnaajumallugit.

Nunatsinni pissuserineqarsimavoq inuutissarsiornikkut politikimi aalajangersakkat aallaavigisarlugu naligiissumik ingerlatsinissaq, innuttaasut sumiluunniit najugaqaralarunik suliffissatigut naligiimmik sullinneqarnissaat, nunarsuarmioqatigiinni ineriartorneq isigimavallaarnagu. Tassa nunarsuarmioqatigiit imminnut qanimut ataqatigiileriartuinnarneratigut suliffeqarfiit nunanut allanut nuunneqartalermeta nioqqutissiornermut akissaaatikinnerpaanut. Taamatut ineriartornerup pisariaqalersippaa naligiimmik pineqarnissamik tunngaveqarnerup siunissami piviusunngortiternera nalilersoqqissallugu. Tamatumani pineqanngilaq Naalakkersuisut naligiissumik ineriartornissaq qimanniaraat, taamaallaalli sukumiinerusumik misissortariaqarpoq tamanna qanoq iliornikkut pisinnaanersoq suliffeqarfiit unamillersinnaasusiat ajornerulersinngikkalarlugu.

Naalakkersuisut 2004-mi upernaakkut ataatsimiinnermi saqqummiunniarpaattaaq tele pillugu nassuiaat, taassuma imarissallugu paasissutissiisarnikkut attaveqatigiinnikkullu teknologip (IKT) Kalaallit Nunaanni ineriartornera. 2004-mi ukiakkut ataatsimiinnermi saqqummiunneqassaaq angallanneq pillugu nassuiaat ungasinnerusoq isigalugu ataqatigiiaakkamik timmisartutigit, umiarsuartigit aqqusinertigullu angallassinermut tunngasoq. IKT angallassinermullu tunngasut inuutissarsiutit ineriartortinnissaannut tunngaviulluinnartussaapput.

Inuutissarsiornerep ineriartortinneranut suliniutini aggersuni makkuattaaq ilaassapput:

- Suliffeqarfiit akissaaajaateqariaasiata misissoqqissaarnera
- Digitali aqquutigalugu suliffeqarfiit imminnut attavigisarnerata oqilisarnera
- Unammilleqatigiinneq pillugu inatsisip nutaaliaasup piareersarnera
- Sullivinni avatangiisit pillugit Kalaallit Nunaannut inatsit nutaaq
- Inuussutissat pillugit politikikkut nassuiaatip suliarineqarnera
- Kalaallit Nunaata avammut pilerisaarutigineqarnerata pitsaanerusumik ataqatigiiaarnissaa

3.3 Aaqqissugaanerup nakkutigineqarnera pisariaqartitsinermillu ilisimasat

Inuiaqatigiit aaqqissugaanerata tamanut tunngaviusup nakkutigineqarnera. Nakkutiginneriaatsit pilersinneqarnissaannut tunngaviuvoq aalajangiisartut isumannaatsumik ilisimaniassammassuk inuiaqatigiit ineriartornerat tamatumuunalu aningaasaqarnikkut ineriartornerup sukkasuumik ingerlanissaanut periarfissat suunersut. Tamatuma sanniatigut aaqqissugaanerup nakkutigineqarneratigut uppernarsarneqassaaq politikikkut suliniutit siunertat malillugit ingerlanersut.

Aningaasatigut imminut napatinnerulernissap anguniarnerani pilitikkikkut-aningaasaqarnikkut nalunaarummi matumani allaaserneqarput suliniutit arlallit Naalackersuisut naammassinialersaagaat. Politikikkut periutsitigulluunniit nutaanik aallartitsigaanni sunniutaasa malinnaaffigilluarnissaat pingaaruteqartarpoq. Pingaartumik pissusilersoriaatsit sunnarniaraanni sukkasuumik iliuuseqarnissaq pisariaqarsinnaasarpoq, suliniut siunniussaq malillugu ingerlassappat sunniutilimik. Aaqqissugaanerup nakkutigineqarneratigut qulakkeerneqartussaavoq suliniutinut tunngasutigut ilisimasaqalernissaq naleqqussaannissaq iluarsiiuarnissarlu siunertaralugit.

Matuma kinguliini aaqqissugaanerup nakkutigineqarnerata ilai allaaserineqassapput suliffeqarnerup nakkutigineqarnera ilinniartitaanikkullu suliniutit ataqatigiissillugit.

Aaqqissugaanerup nakkutigineqarnerata ilaanut assersuut

Suliffeqarnerup aaqqissugaanerata nakkutigineqarneratigut suliffeqarnermi ilungersuutissat ajornartorsiutillu sunaassusersineqassapput, annerusumillu suliniuteqartariaarneq ilisimaneqarnerulissalluni. Aaqqissugaanerup patajaatsumik nakkutigineqarneratiguttaaq qulakkeerneqassaaq ilisimasaqarfigilissallugit politikikkut suliniutini sammineqartussat sakkussallu atortariaqartut.

Ilinniartitaasariaarneq kisitsisitigut paasissutissatigut siusinnerusukkut pisimasuinnarnik takutitsisukkut takuneqarsinnaanngilaq. Assersuutigalugu naammannngilaq ilisimassallugu ippassaq qassit ilinniartissimanerigut, ilisimasariaqarparputtaaq ullumikkut aqagulu qassit ilinniartittariaqarnerigut. Pisariaqartitsinerup nalilersornerani qaninnerusumut kissaatigisat kisiisa aallaavigisinaanngilagut, aammali ungasinnerusumut tunngasut, tassami ilinniartitaaneq sivisusarmat.

Nakkutigineqarnerata ilai pingaarnarpaat tassaapput pisortat kisitsisitigut paasissutissaataasa aamma misissortuarlugit pisariaqartitat, aporfiit ilungersuutissallu suliffeqarnerup ilinniarsimasunik tiguisartup aaqqissuulluakkamik nakkutigineratigut.

Pisariaqartitanik misissuinerni pisariaqarpoq peqataasut ilaatinneqarnissaat, tassami tassani tunngaviummat suliffeqarfiit pisariaqartitaminnik nalunaarnerisa katersornerat, ilinniartit pisariaqartitaat, kommunit aamma sulisitsisut sulisullu kattuffiisa pisariaqartitaat. Tamatumani Unammilleqatigiinnerup ineriartortinnissaanut isumalioqatigiissitat pingaaruteqarlualersinnaapput.

Suliffeqarfiit akuttunngitsumik ilisimatitsissutigisassavaat maannarpiaq qassit sulisorinerlugit suliffeqarfimmilu qassit atorfinitsinnissaat ilimaginerlugu, sulisussarsiornermi ajornartorsiutaajunnartut nalunaarutigisarlugit. Paasissutissat tamakkua annikikkaluartut tunngaviusussaapput sulisussanik pisariaqartitsinerup ataatsimoortumik takuneqarnissaanut kiisalu sulisoqarnerup ineriartorneranut missingersuusiat ilaassallutik.

Tamanna tunngavigalugu suliffeqarnermi ajornartorsiutit sunaassusersineqarsinnaapput suliffeqarnermilu pisariaqartitat sunaassusersineqarsinnaallutik. Tamatuma kingornatigut sulisitsisut sulisartullu kaatuffiisa, allaffissornikkut pisortat ilinniartitullu peqatigiillutik ilinniartissat sulisussanik pisariaqartitanik qulakkerisinnaasut ilusilersussavaat.

Aaqqissugaanikkut nakkutigineqarneratigut aamma sulisut ajornaatsumik nikerarsinnaaner at ikorfartussavaa. Nunap immikkoortuini nikeralertorsinnaaneq tunngavissarissaarnerulissaaq paasisimallualerutsigu suliffeqarfiit pisariaqartitsinerat, tamatumani ilanngullugu siunissami pisariaqartitamittut naatsorsuutigisaat. Naalakkersuisut sulisut nikeralertorsinnaanerata atulersinneqarnissaa pilersaaruisorpaat.

Aaqqissugaanerup nakkutigineqarnerata maani allaaserineqarneratigut nunap immikkoortuini pisariaqartitat assigiinngisitaarnerit takuneqarsinnaalissapput sulisoqarnerullu ineriartornera takuneqarsinnaalissalluni tamatumuunalu kalaallini inuiaqatigiinni tamani suliniutissat nukittorsarnerat periarfissaqalissalluni.

Ilisimatitsissutit ingerlanneqartuassapput ukiullu ingerlanerani nangeqqinneqartarlutik sukkasuumillu suliarineqartassapput ilisimasagut eqqortumik piffissarlu eqqorlugu eqquisaqqullugit. Tamatuma kingunerisaanik nalunaarutit ersarissisissavaat nunap immikkoortuini suni ajornartorsiutit innersut, taamaalilluni Naalakkersuisut Inatsisartullu pitsanngorsaannissamut piareersarsinnaangortillugit. Kiisalu aaqqissugaanerup nakkutigiuarneratigut ukiup ilaannaatigut sulisartunut tunngatillugu ajornartorsiutit ersarissumik nalunaarneqarnissaat.

Aaqqissugaanerup nakkutigineqarnera pitsaasoq ajornanngitsuullunilu akisungaangilaq. Akerlianilli peqataasut tamarmik tapersersuilluartariaqarput. Naalakkersuisut sulissutiginiarpaat ataqatigiissumik aporfeqaanngitsumillu aaqqissugaanerup nakkutigineqarnissaa ineriartorteqqinneqarnissaa peqataatillugit pisortaqarfiit susassaqartut, ilinniarfiit, kommunit aamma sulisitsisut sulisartullu kattuffii.

4 Agguaaqqinnerit

4.1 Agguaaqqaatsit

Innuttaasut assigiinngitsut akileraarutit akilereerlugit aningaasatigut sillimmatissaat assigiinngitsorujussuupput. Agguaaqqinnermi inuiaqatigiinni sanngiinnerusut ikorfartorneqartariaqarput. Titartagaq 2. 7-imi matuma siuliini kapitali 2-miittuni takutinneqarpoq innuttaasumut ataatsimut 2002-mi pisortat agguaqatigiissillugu akissaajaatigisaraat 126.000 kruunit, missingeraannili innuttaasut inersimasut 10 procentii sinnilaaginnarlugit tassa 4.100-it missaat kisimik 2001-imi 126.000 kruunit sinnerlugit akileraarutinut akiliisarput. Tassalu innuttaasut 52.000-it imaluunniit innuttaasut 90 procentii sinnerlugit pisortat innuttaasumut ataatsimut agguaqatigiissillugu akissaajaatai inorlugit akileraarutinut akiliisarput. Ungasinnerusiq isigalugu imminut napatissinnaanerumik aningaasaqarnerup kingunerissavaa innuttaasut akileraarnerusalernissaat pisortat ullumikkutut annertutigisumik sullissinerat attatiinnassagutsigu.

Tassalu agguaaqqinnermi politikkimi piumasarineqartussaavoq isertitat naligiinnerusumik agguaanneqartalernissaat, piumasarineqassallunilu innuttaasut amerlanerusut pisortanit pisartakkaminnit amerlanerusunik akileraarutitigut akitsuutitigullu akiliisalernissaat. Piumasaasut taakkua Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat oqaasiliaannut naapertuupput oqarmata kikkut tamarmik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut akileeqataasariaqartut. Kiisalu agguaaqqittarnermi politikkimi ilaasariaqarpoq innuttaasut ataasiakkaat suliffeqarfiillu kajumissarneqarnissaat

aningsaatigut ingerlatsinerup annertusarnissaanut pilersitseqataaqullugit.

Agguaaqqittarneq tassaavoq pisortat isertitaat arlallit agguaqqinneqassammata innuttaasut pisortat sullissineratigut tunniussisarneratigullu agguaqqinnissaat. Pisortat isertitaat agguaqqinneqartussat tassaapput naalagaaffiup ataatsimoortumik tapiissutai, akileraarutit akitsuutillu, erniatigut isertitat, EU-p akiliutai pisortallu sullissinerannut akiliutit assersuutigalugu innaallagialu, imeq kiassarnerlu. Isertitat taakkua innuttaasunut agguanneqartarput assersuutigalugu aqutugalugit kommunit akissaajaataat sullissinermullu akissaajaataat, soraarnerussutisiat, pisortat ikiorsiissutaat, ineqarnermut tapiissutit, innaallagissamut, imermut ungasianiillu kiassagaanermut akit appasissut. Pisortat isertitaasa agguannerannut sakuunerpaavoq makkunatigut inatsiseqarneq, soraarnerussutisiatut ikiorsiissutit, ineqarnermut tapiissutit il.il., kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit, kommunit akornanni akileraarutitigut naligiissaarutit selskabillu akeqartitseriaasiat, tamatumani ilanngullugit innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup assigiimmik akeqartitaanerat.

Agguaaqqittarnermi politikikkut agguanneqartarput inuttut atugarisanut nunallu ilaani sumi najugaqarnermut tunngasut. Isertitakinnerpaat akileraarutinut akiliinikinnerpaajupput, illoqarfinnilu minnerusuni nunaqarfinnilu najugallit allanut sanilliullugit isertitakinnerugajuttarput. Tamatuma peqatigisaanik kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit, akileraarutitigut naligiissaarutit aamma innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup kingunerisarpaat nunaqarfinnut isorliunerusunullu agguaqqittarneq.

Agguaaqqittarneq aningaasat amerlassusiannut sanilliullugu takulertoruminaappoq pisariullunilu. Assersuutigalugu Sisimiuni sanngiinnernut atugarisatigut ikiorsiissutit illuatungilerneqarput innuttaasut taakkorpiatut atugaqartut innaallagissamut imermullu akiliivallaartarmata illoqarfinni aalisakkanik suliffissuit ilaatigut ikiorsertarlugit.

Inatsisit allannungikkaluarpataluunniit agguasseqittarneq allannugssaaq, pissutigalugu akissaajaatit, atuisartut akilertagaat, isertitat, pisortat akissaajaataat allarpassuillu allannortarmata. Sisimiuni isumaqatigiissutitigut akissarsiat 100.000-imiit 105.000-inut qaffappata akileraaruterpiaq 20,8 procentimiit 21,7 procentimut qaffassaaq. Atuisartut akilertagaat 2 procentimik qaffappata soraarnerussutisiallit pisinnaassusiat 2 procentingajammik appariassaaq. Qorlortorsuarmit ermup nukinganik nukissiorfik Kujataani innuttaasunut iluaqutissatut sananeqarpat Nukissiorfiit sanaartugaq akilersussavaat nuna tamakkerlugu pilersuinermit akinit assigiinnit isertitatigut.

Agguasseqqinnermut politikkip aamma ilagaa sulinissamut inuiaqatigiinnullu ikorfartueqataanissamut kajumissaaneq. Ullumikkut innuttaasut ilaasa ataqatigiissikkuminaatsittarpaat pisortat tunniuttagaat annikitsumillu akissarsiaqarluni sulineq, taamaalilluni innuttaasut ilaannut ukiup ilaatigut akilersinnaanerusarluni pisortanit ikiorsiissutinik pissarsisarneq sulinnngikkaluarluni. Assigiimmik akeqartitsineq kajumissaataannngilaq innaallagissap sumiiffinni inuiaqatigiinnut akisunerusuni atornikinnerunissaanut. Akerlianik ilinniarnersiuteqarneq ilinniarnissamut kajumissaataavoq, isertitaqarnerillu annerusumik akileraartinneqartannnginnerat sulinerunissamut kajumissaataavoq.

Aningaasat innuttaasut isumalluutissatut tigusartagaasa naligiinnerulernerat akissarsiaqqortuunut kinguneqartussaavoq taakkumi akileraarnerulissammata. Akissarsiaqqortuut assersuutigalugu tassaasinnaapput immikkut ilisimasallit akileraarutit qaffanneratigut pissarsiariuminaannerulersinnaasut.

Ukiuni kingullerpaani Inatsisartut agguaaqqittarnermut politikki minnerusunik arlalinnik allannguuteqartissimavaat. Maannakkut agguaaqqittarnermut politikki ataatsimoortillugu isigisariaqalerpoq inoqutigiinnullu ataasiakkaanut angusaasimasut nalilersortariaqarlutik, Naalackersuisut Inatsisartullu agguaaqqittarnermut politikki aaqissuuttariaqarpaat inuiaqatigiinni sanngiinnerpaat ikorfartorniarlugit, agguaaqqittarnermullu politikki aamma ikiuutaaniassaaq imminut napatissinnaanerusumik aningaasaqalernissamut, tassa innuttaasut suliffeqarfiillu pisortat tunniuttagaannut akiliinerusalerlutik kajumissarneqarlutillu aningaasarsiornikkut ikiuuteqqullugit.

Naalackersuisut siunnersuutigaat agguaaqqittarnermut politikki allangortinneqarlunilu pisariillisarneqassasoq:

- Inummut ilanngaait aalajangersimasumillu ilanngaait qaffanneqassapput tamatumalu peqatigisaanik kommunita ataatsimoortumik akileraartitsissutaata procentia 2 procentimik qaffanneqarluni.
- Innaallagissamut, imermut kiassarnermullu assigiimmik akeqartitsineq allangortinneqassaaq akissaajaaterpianut qanilliertortillugu 1. januar 2005-imiit. Aalisakkanik suliffissuit innaallagissamut imermullu akiliutaannut tapiissutit ukiut tallimat ingerlaneranni ikiliartortinneqassapput inoqutigiinnullu ataasiakkaanut tunngatillugu siunnersuutigineqarpoq akissaajaaterpianut ilaannakortumik agguarlugulu naleqqussaasoqassasoq.
- Kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit akileraarutillu naligiissarnerat ataqtigiiakkamik agguarlugit.

4.2 Akileraartarnerup allangortinneratigut agguaaqqinneq - akileraartarnerup nutarternera

Akileraartarnerup akitsuusersuinerullu nutarternissaa pillugu Nassuiaatip 2003-mi ukiakkut ataatsimiinnermi oqallisigineqarnerani Inatsisartut Naalackersuisut ataatsimut isigalugu aallaavigisaat Inatsisartut taperserpaat, tassa akileraarutit akitsuutillu qaffannerat periarfissat kingullersarissagaat landskassimut sipaarutissat isertitassallu tamarmik nungukkaangata. Aammattaaq ataatsimut isigalugu taperserneqarpoq kissaatigineqarmat inummut ilanngaait annertuumik qaffanneqassasut.

2004-mi upernaakkut ataatsimiinnermi Naalackersuisut siunnersuutigaat Inatsisartut 2005-imiit akileraartarnermut politikkip allangortinnissaa akuerissagaat, tamatuma kingunerissallugu akissarsiakitsut akunnattumillu isertitallit oqilisaavigineqarnerat isertitaqqortuullu qaffaavigineqarnerat. Allannguutip kingunerissavaa inummut ilanngaatip 8.000 kruuninik qaffanneqarnera aalajangersimasumillu ilanngaatip 2.000 kruuninik qaffannera tamatumalu peqatigisaanik kommunini ataatsimoortumik akileraarut 2 procentimik qaffanneqarluni. Tamatuma saniatigut

Naalackersuisut siunnersuutigaat kommunit aggornerisa avataanniittuni nuna tamakkerlugu immikkut akileraarut taamaaqataanik 2 procentimik qaffanneqassasoq. Siunnersuutigineqarpoq Landskassip annaasassai 28 mio. kruunit missaaniittut aningaasalerneqassasut sipaarutitigut 2005-imullu aningaasanut inatsimmi suliniutitigut allatigut, nunali tamakkerlugu akileraarut allanngorani 11 procentiutiinnarlugu.

Kommunini appasinnerpaamik akileraarutitut procenteqartuni kisimiittut 258.000 kruunit tikillugit isertitallit aappariillu 516.000 kruunit tikillugit isertitallit akileraarutaat appassapput, taakkuli sinnerlugit isertitallit akileraarutaat qaffassallutik.

2004-mi ukiakkut ataatsimiinnermi Naalackersuisut 2005-imut tunngatillugu siunnersuutigissavaat Inatsisartut isertitanit akileraarutitut akileeriaaseq il.il. allanngortissagaat, aammalu Naalackersuisut siunnersuutigissavaat Inatsisartut akuerissagaat sumiiffinni ataasiakkaani, nunap immikkoortuini qitiusumillu akileraartarnikkut allaffissornikkut suleqatigiissinnaatitsisoqassasoq allaffissornikkut pisariillisaanissaq siunertarlugu. Tamatuma saniatigut Naalackersuisut sulissutigissavaat annertussusilerikkamik ikiorsiissutit pissaaleqisunullu ikiorsiissutit akileraartaatissanngorlugit allanngortinneqarnissaat ataqatigiissumik ingerlatsinikkut kajumissaasarnikkullu ajornartorsiutit assigiinngitsut iluarsiumallugit.

Agguaaqqittarnikkut politikkimut tunngatillugu akileraarutitigut siunnersuutikkut innuttaasut sillimmatissatut tigusartagaat naligiinnerulissapput. Kajuminnarnerulissaaq sulilluni peqataanissaq, ilinniarnissaq suliffimmillu ingerlatsinissaq. Inuit ataasiakkaat suliffeqarnermut isertikkumallugit sulineq akilersinnaasariaqarpoq. Akileraartaatsip akitsuuseeriaatsillu allanngortinnerat ikiuutaassaaq Kalaallit Nunaanni akissarsiat akissaajaatillu naqitsisuunnginnerulernissaanik ataatsimut isigalugu siunertamut.

Siunnersuut aningaasaqarnikkut politikkimik qasukkartitsissaaq inuit ilanngaatinik atorfissaqartitsinerusut ikiorserneqarlutik. Ilanngaait 1992-imiilli iluarsiissuteqartinneqarsimangillat taamaattumillu isertitakinnerit akileraarutivii qaffassimallutik. Tamatuma peqatigisaanik akileraarutit annikillinerat isertitakinnerpaanut sunnuteqarnerussaaq taamalu akissarsiakitsunut iluaqutaassalluni, tamatumani ilanngullugit nunaqarfiit isorliunerusullu.

Naalackersuisut 2004-mut, 2005-imut 2006-imullu akissarsiat isumaqatigiinniutigineqarnissaat sioqqullugu piumasarissavaat akissarsiat annikitsumik qaffannissaat, tassami akileraarutit allannguuteqartinnerisigut sulinermik inuussutissarsiuteqartut amerlanerpaat aningaasanik isumalluutissaminnik pissarsinerusalissammata. Tamatumuunakkut unammillersinnaassuserput pitsaanerulissaaq nunanut allanut sanilliullugu akissarsiat annikinnerusumik qaffanneratigut.

Naalakkersuisut akileraarutitigut siunnersuutaatigut pingaartumik ikiorserneqassapput isorliunerusut, ilaqutariit meerallit amerlaqisut, soraarnerussutisiallit kiisalu atuartut ilinniagaqartullu. Siusinnerusukkut Inatsisartuni siunnersuutigineqarsimavoq soraarnerussutisiat ilinniagaqarnersiallu qaffanneqarnissaat. Naalakkersuisulli akileraartarneq pillugu siunnersuutaatigut taaneqartut taakkua pitsaanerusumik pineqassapput. Taamaattumik Naalakkersuisut pingaartippaat akileraarutitigut siunnersuutimik saqqummiunnissaa pisortanit pisartakkat qaffanneqarnissaannik siunnersuummut taarsiullugu.

4.3 Innaallagissap, ermup kiassarnerullu assigiimmik akeqartitaanerata allangortinnera Inaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup assigiimmik akeqartitaanerata allangortinnissaanut tunngaviusoq

2000-imi Inuiaqatigiit aqqissugaanerata pillugu Iliusissatut pilersaarummi saqqummiunneqartumi ilaatigut siunnersuutigineqarpoq assigiimmik akeqartitseriaaseq pingasunut agguarlugu nutarterneqassasoq. 2001-imiit 2003-mut piviusunngortinneqarput imaatigut usinik angallassisarnerup nutarternera aamma nuna tamakkerlugu usinik angallasserup akissaajaativinnut naapertuutilerisneqarnera, maannalu tullinnguuppoq innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup assigiimmik akeqartitaanera. Tamatuma kingornatigut siunertaavoq nunaqarfinnut isorliunerusunullu nioqqutissanik pilersuinerup tapiiffigineqartarnerata annikillinissaanik siunertaq. Nalunaarusiani arlalinni assersuutigalugu OECD-miit, Kalaallit Nunaata aningaasaqarnera pillugu siunnersuisoqatigiinniit naggataagullu Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat isumaliutissiissutaanni aamma Kalaallit Nunaanni Inuutissarsiutit siuarsarnissaat pillugu Ataatsimoorluni suleqatigiissitap nalunaarutaanni innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup assigiimmik akeqartitaanerata atorunnaarsittariaqarnera pisariaqavissutut taaneqarpoq.

Naalakkersuisut isumaqarput innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup nutarternera pisariaqartoq innaallagissamik imermillu sillimmatit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut ikorfartuutaasumik aningaasatigut isumannaatsumik napasinnaasumillu atorneqarnissaat qulakkeerumallugu. Naalakkersuisulli kissaatigaat assigiimmik akeqartitsineq agguataarlugu nutarterneqassasoq, tassa nutarterinikkut aserorumanagu innuttaasut sumiiffinni innaallagissiornerup ermullu akisoorujussuuffiini najugaqaannarsinnaanerata.

Naalakkersuisut isumaqarput innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup assigiimmik akeqartitaanerata nutartigaanera inuiaqatigiinnut iluaqutaassasoq. Naalakkersuisut kissaatigaat inuiaqatigiinni agguaaqqinnerup takulertoruminarnerunissaa. Takulertuminarnerunerup kingunerissavaa aalajangiisartut kissaatigisatut sunniutilimmik aalajangiisinnaanerulernissaat. Ullumikkut aqqissugaaneq takulertoruminaappoq, tassami Nukissiorfiit aqputigalugit akitigut politikki inuttut atugarisatigut politikkimut inuutissarsiornikkullu politikimut sunniuteqartarmat, sunniutillu tamakkua tamakkua tungaasigut suliniutit allat sakkortusarlugilluunniit sakkukillisarinnavaat. Naalakkersuisut kissaatigaat innaallagissamik, imermik kiassaateqarfitsigullu kiassagaanermik atuinerma akissaajaativiit takuneqarsinnaanissaat. Tamatumuunakkut illoqatigiit suliffeqarfiillu kajumissarneqassapput akisuneruffiusuni sipaarniarneroqqullugit akikinneruffiusunilu ingerlatat annertusaqqullugit, tamannalu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaassaaq.

Innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup assigiimmik akeqartinneqariaasiatigut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut akissaajaatitai pilersarput akeqartitseriaatsikkut sumiiffigisami atugassap pilersinneqarneranut akissaajaatit uppernanngitsumik takussutissiisarmata. Assigiimmik akeqartitsineq akiviusunit allaavoq, taavalu illoqatigiit suliffeqarfiillu atuinerikkut aalajangiisarnerat akissaajaaterpiat tunngaviginagit pisarpoq. Tamanna pingaartumik inuutissarsiornerup tungaatigut inuiaqatigiinnut akissaajaaterujussuanngorsinnaasarpoq.

Nukissiorfiit pilersuisussaataitanerata assigiimmillu akeqartitsinerup kingunerannik sanaartornermut ingerlatsinermullu akissaajaatit annertusaqaat, tassami inoqarfinni 80-it missaaniittuni suliffeqarfiliortariaqarmat sulisulimmik aserfatsaaliinermullu akiissaajaataasumik. Tamatuma kinguneranik Nukissiorfiit innaallagissamik, imermik ungasianillu kiassaanermik pilersitsinermi annertuumik ingerlataqarnikkut iluaqutissaagaluaani iluaqutigeriarsinnaanngilai. Naalakkersuisut innuttaasut sumiluunniit nunassikkumanerat killilersorusunngilaat, kissaatigaluguli illoqatigiit suliffeqarfiillu innaallagissamat, imermut kiassaateqarfitsigullu kiassagaanermut akiliutaat ullumikkornit akissaajaativinnut naleqqunnerulissasut. Nunap immikkoortuini akissaajaatikiffiunerusuni atuisartut ullumikkut illoqatigiit suliffeqarfiillu akissaajaateqarfiunerusuni inississimasut akissaajaataat akilersugaraat.

Namminersulernissaq pillugu oqallinnermut atatillugu pingaaruteqarpoq eqqarsaatigilissagipput isumalluutitta imminut napatissinnaanerumumik atornissaat maannakkullu aaqqissuussinerit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut kingunerisartagai samminerulerlugit. Naalakkersuisut isumaqarput assigiimmik akeqartitsinerup nutarternera isumalluutit atorluarneqarnerulerannik kinguneqassasoq, pilersitsinerup pitsaanerulerannik, inuutissarsiutit akilersinnaanerumumik inissinnerinik aammalu Nukissiorfiit pilersuinerminni annertuumik ingerlataqarnikkut iluaqutigisinnaasaannik. Naalakkersuisut kissaatigaat assigiimmik akeqartitsineq sukumiisumik ammasumillu oqallisigineqassasoq siunissamilu qanoq iliorluta kajumissaaneq isumalluutitta atorluarneqarnerunnissaannik kinguneqartussa qilersissinnaaneripput.

Naalakkersuisunut pingaarnerpaavoq allanngortiterilernissaq nunap ilaani akissaajaatikiffiunerusuni nutaanik ingerlatsilernissaq iluaquserumallugu, innuttaasullu pilersitap akerpiaannik akiliisalernerunnissat angujumallugu.

Taamaattumik Naalakkersuisut piareersimaffigaat akissarsiaqartitseriaatsimut nutaamut ikaarsaariarnermi aaqqissuussinerit qanoq annertutiginnissaat qanorlu sivilutigisumik atuunnissaat oqaluuserissallugu, kiisalu akit annerpaaffissaat ilanngullugu.

Naalakkersuisunullu pingaarluinnarpoq innaallagissamat imermullu nutaamik akeqartitseriaatsit atuisunut ataasiakkaanut suliffissuarnullu atuisunut kajumissaataassasut isumalluutit naammattusaarlugit atornissaannut aammalu pisortat innaallagissamik imermik kiassarnermillu pilersuineranni toqqaannartumik toqqaannartuunngitsumilluunniit tapiissutaasa ikilinissaannut.

Ullumikkut assigiimmik akeqartitsineq.

Innaallagissap ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup kinguneraa nuna tamakkerlugu illoqatigiinnut assigiimmik aalisakkanillu suliffissuarnut assigiimmik akeqartitsisoqarnera sumiiffigisami pilersinnerinut akissaajaatit qanoq innerat apeqqutaatinnagu. Tamatuma kinguneraa atuisut sumiiffinni innaallagissamik, imermik kiassaateqarfitsigullu kiassagaanermik pilersuineri akikitsumiittut akiliivallaartarmata, atuisulli pilersugaanikkut akisuuniittut akiliinikipallaartarlutik.

Agguaaqqittarnerup kingunerisarpaa nunap immikkoortuini tapiissuteqarajuttarmata sinerissap qeqqamiut avannaamiunut tunumiunullu aammalu illoqarfissuit nunaqarfiiunut. Inuinnaat atuisartut aalisakkanillu suliffissuit tapiissuteqartarput kiisalu imermik nioqutissiorneq innaallagissamik atuinnermit tapiiffigineqartarluni. Tassalu illoqatigiit amerlasuut akiliivallaartarput, nunalli immikkoortuini peqataassutit assigiinngittaqaat. Illoqortoormiuni atuisartut missingerlugu innaallagissamat pilersinneranut akissaajaatit pingajoraterutaat akilertarpaat, Nuummiulli pilersinneranut akissaajaatit pingasoriaataannik annerusumik akiliisarlutik. Illoqarfiilli taakkua marluk immikkut inissisimasuupput, illoqarfiillu sinnerini atuisartut illoqarfinni tamani pilersitsineri akissaajaaterpiaat 60 procentip 120 procentillu akornanni akiliisarput.

Tabel 4.1-imi takutinneqarpoq atuisartut sorliit innaallagissamat, imermut ungasianillu kiassagaanermut akiliivallaartarnerisut sorliillu akissaajaaterpianut sanilliullugu akiliinikipallaartarnerisut. Assersuutigalugu aalisakkanik suliffissuit innaallagissamat 30,3 mio. kruuninik akiliinikipallaartarput, ineqartulli katillutik 20,1 mio. kruuninik akiliivallaartarlutik. Tabel 4.1-imi takuneqarsinnaasutut aaqqissuussinerup ataatsimut isigalugu kinguneraa illoqatigiit 2002-mi innaallagissamat, imermut ungasianillu kiassagaanermut 8,9 mio. kruuninik akiliivallaarsimasut. Kommuni pisortatigoortumik sullissiviit Namminersornerullutillu Oqartussat 46,3 mio. kr.-inik akiliivallaartarput suliffissuillu allat 6,5 mio. kr.-inik akiliivallaartarlutik. Akiliivallaartutit tamakku aalisakkanik suliffissuarnut ingerlasimapput taakkua 2002-mi 62,7 mio. kruuninik akiliinikipallaarsimallutik. Taamaalilluni pingaartumik pisortat innaallagissamat, imermut ungasianillu kiassagaanermut akiliivallaarsimapput aalisakkanik suliffissuit ikiorserniarlutik. Atuisartut assigiinngitsut nunap immikkoortuini agguarnerat bilag B-mi takuneqarsinnaavoq.

Naalackersuisut erseqqissarpaat Politikki-Aningaasaqarneq pillugu 2004-mut nalunaarummi naatsorsuinerit ilusiliussat najoqqutaralugit naatsorsugaammata, kisitsisinik 2002-meersunik tunngaveqartut. Innaallagissap, ermup kiassarnerullu akiisa allannguutaat taamaattoq Nukissiorfiit 2003-mi kisitsisaataannik tunngaveqarluni naatsorsorneqarumaarput, kisitsisit taakkua pissarsiarineqarpata.

Tabel 4.1. Atuisartut akiliivallaartarnerat akiliinikipallaartarnerallu tamarmiusoq

Katillugit	Aalisakkanik suliffissuarnut		Sullitanut kikkunnullu nniit		Suliffissuarnut allanut		Aalisakkanik suliffissuarnut imeq		Tapiissutit tamakkerlutik (1.000 kr)
	innaallagialaq (1.000 kr.)	Ineqarnermut innaallagialaq (1.000 kr.)	innaallagialaq (1.000 kr.)	innaallagialaq (1.000 kr.)	Kiassarneq (1.000 kr)	innaallagialaq (1.000 kr)	avataannut suliffissuit imeq (1.000 kr)	Sullitanut imeq (1.000 kr)	
Katillugit	30.334	-20.123	-46.347	-6.487	-12.041	32.345	23.299	980	

Paasissutissiiffik: Nukissiorfiit aamma Aningaasaqarnermut Pisortaqqarfiup naatsorsuineri.

Nalunaarut: Innaallagissamik imermillu atuisartut qarasaasiakkut agguataarnissaat ajornarpoq. Taamaattumik ”sullitanut kikkunnullu nniit suliffissuarnullu allanut” suliaq immikkut assaannarmik suliarineqarpoq.

Innaallagissamut, imermut kiassaateqarfitsigullu kiassagaanermut assigiimmik akeqartitsinerup allanngortinnissaanut siunnersuut assersuutitut takussutisiatigut marlutsigut takussutissinneqassaaq. Eqqarsaatigineqarpoq assersuutit taakkua marluk ikaarsaariarnermi aaqqissuussinernik ilaqartinneqassasut, taamaalilluni akit qaffaataat ataatsikkut ataasiakalaartumik pitinnagit, allannguutilli agguataarlugit pisussanngorlugit assersuutigalugu ukiut tallimat ingerlaneranni. Assersuut 1-imi takutinneqarpoq innaallagissamut, imermut kiassaateqarfitsigullu kiassagaanermut nuna tamakkerlugu atuisartunut tamanut akerpiaat atulersinneqassappata qanoq kinguneqassanersoq. Assersuummi tassani aalisakkanik suliffissuit illoqatigiillu tamarmik akissaajaaterpianik akiliisassapput, tassa atugassap pilersinneqarnermini akianik.

Assersuut 2-p assersuut 1-imit allaassutigaa innaallagissamut imermullu sumiiffinni pilersitsiniarnermut akissaajaateqarnerpaaffiini illoqatigiit akiligassaat qummut killilerneqarmata.

Assersuutit takutippaat allanngortitsinerup kingunissai suussanersut atuineq 2002-tut atuisartut nioqutissiorfiillu akissaajaatai taamatut agguarsimappata. Matuma kinguliini assersuutit marluusut kingunissaallu allaaserineqarput. Matuma kinguliini assersuutit marluusut kingunissaalu allaaserineqarput.

Assersuut 1:

Assersuut 1-imi atuisartut tamarmik innaassagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup akerpiaanik akiliisassapput illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani. 2002-mi aalisakkanik suliffissuit 62,7 mio. kruuninik tapiiffigineqarput. Tamanna imatut allanngortinneqarsinnaagaluarpoq: Atuisartut ullumikkut innaallagissamut, imermut kiassaateqarfitsigullu kiassagaanermut akiliivallaartartut akiliutikinnerulissapput 1. januar 2005-imiit, atuisartulli ullumikkut akiliinikippallaartartut akiliutaat ukiunut tallimanut aaqqissuussivigineqassallutik akit akerpiat tungaannut qaffakkiartuaassallutik. Tamatumuuna atuisartut ukiut tallimat ingerlaneranni ikaarsaariareernermi akilertagassaat tabel 4.2-mi takuneqarsinnaapput.

Tabel 4.2 Assigiimmik akeqartitsinermi aammalu assersuummi 1-imi illoqarfinnut innaallagissamut, imermut kiassaateqarfitsigullu kiassagaanermut akit. Immikkoortumut ataatsimut kr.-it.

Illoqarfiit	Innaallagissamut maannakkut akigitinneqartoq kWh	Assersuut 1, innaallagialaq kWh	Imermut kubimeterimut maannakkut akigitinneqartoq	Assersuut 1, imeq kubikmeterimut	Maannakkut kiassarnermut akitiginneqartoq MWH	Assersuut 1, kiassarneq MWH
Nanortalik	2,23	3,12	21,58	41,00	462	354
Qaqortoq	2,23	1,79	21,58	34,94	462	391
Narsaq	2,23	1,98	21,58	13,03	462	-
Paamiut	2,23	2,56	21,58	28,51	462	480
N uuk	2,23	0,70	21,58	12,01	462	382
Maniitsoq	2,23	2,19	21,58	28,63	462	376
Sisimiut	2,23	1,75	21,58	11,59	462	405
Kangaatsiaq	2,23	3,77	21,58	184,67	462	-
Asiaat	2,23	1,90	21,58	13,45	462	526
Qasigiannuit	2,23	2,61	21,58	111,45	462	420
Ilulissat	2,23	1,65	21,58	10,00	462	401
Qeqertarsuaq	2,23	2,50	21,58	73,06	462	-
Uummannaq	2,23	2,36	21,58	64,75	462	164
Upernavik	2,23	3,32	21,58	155,13	462	342
Qaanaaq	2,23	3,40	21,58	204,13	462	288
Tasiilaq	2,23	3,07	21,58	44,73	462	-
Ittoqqortoormiit	2,23	6,22	21,58	143,32	462	-

Paasisutissiiffik: Nukissiorfiit

Akit assigiit assersuut 1-imi tabel 4.2-miittut illoqarfinnut atuupput. Nunaqarfinnut tunngatillugu akit assigiit allanngortinneqarnerat amerlanerpaani akit qaffarnerannik kinguneqassaaq. Tamatumunnga patsisaavoq inoqarfiit ataasiakkaat inukissusiata taamalu innaallagissiorfiit imeqarfiillu mikisuunerata kingunerimmagu pilersitsiniarnermi akissajaatit qaffasinnerat. Ataatsimut isigalugu nunaqarfinni kisitsisitigut paasisutissaateqarfiusuni atuisartut 8.500-t innaallagissamut imermullu atugassap pissarsiarinerani akissajaatit ilanngullugit 21,5 mio. kruuninik akiliinikipallaartarput.

Assersuut 1-imi aalisakkanik suliffissuit 30,3 mio. kruuninik akissajaateqarnerulissapput, suliffissuit allat 6,5 mio. kruuninik sipaaruteqassapput, illoqatigiiaat 20 mio. kruunit missaannik sipaaruteqassapput, pisortallu 46,3 mio. kruuninik sipaaruteqassallutik. Kiassaateqarfitsigut kiassagaanermut 12 mio. kruunit sipaarneqassapput, imermulli akiligassat aalisakkanik suliffissuarnut 32,3 mio. kruunit missaannik qaffassapput illoqatigiikkaanullu 23,3 mio. kruuninik. Akissajaatit tamarmiusut atuisartunut assigiinngitsunut sinerissami agguarnerat bilag B-mi takuneqarsinnaavoq.

Aalisakkanik suliffissuit innaallagissamut 30,3 mio. kruuninik imermullu 32,3 mio. kruuninik akissajaateqarnerulissapput, katillugit 62,7 mio. kruunit missaannik atugaat allanngunngikkunik. Ingerlatsinerup akissajaatikillisarlugu pitsanngorsarneratigut, assersuutigalugu maskiinat imermik innaallagissamillu sipaarutaasut atulernerisigut, akissajaatit ukiut ingerlanerini appassapput. Naalackersuisut siunnersuutigaat aalisakkanik suliffissuit ukiuni ikaarsaariarfiusuni taarsiivigineqassat Landskassimiit toqqaannartumik tapiissuteqarnikkut. Tamanna assersuutigalugu

pisinnaavoq tapiissutit 2010-p tungaanut ikiliartortinnerisigut, taamaalilluni suliffissuit Nukissiorfiillu 2010-p tungaanut nioqqutissiornermut aningaasaliisarnermullu pilersaarutit naleqqussarsinnaassallugit akinut atueriaatsimullu nutaamut.

Assersuut 2:

Assersuut 2-mi siunnersuutigineqarpoq illoqatigiikkuutaanut akit qaffasinnerpaaffilerneqassasut. Aalisakkanik suliffissuit assersuutigalugu ukiunik tallimanik ikaarsaariarnissamut periarfissitaassapput taavalu inuutissarsiuutit allat pisortallu atuisartut illoqarfanni nunaqarfinnilu tamani akerpianik akiliisassallutik. Illoqatigiikkuutaat illoqarfanni nunaqarfinnilu akit qaffasinnerpaaffissaat inorlugu akissaajaateqarfiusuniittut akissaajaaterpianik akiliisassapput. Ukiut tallimat ikaarsaariarfioerepata illoqatigiikkuutaat assersuummi matumani annerpaaffilimmik aaqqissuussinnermiittuni ullumikkumut sanilliullugu 50 procentimik annerusumik akiliisalersinnaapput.

Assersuut taanna pivusunnngortinneqassappat 2004-mi ukiuni tullerni tallimani akit qaffasinnerpaaffissaat aalajangerneqassapput, akilli allanngoriartornerannut iluarsineqarsinnaasut. Ukiut tallimat qaangiunneranni eqqarsaatigineqarpoq akit qaffasinnerpaaffissaat allanngorteqqinneqarsinnaasoq tamanna politikikkut kissaatigineqarpat.

Annerpaafilikkamik akeqartitseriaaseqarnikkut Inatsisartut ersarissumik pisariitsumillu agguaanissamut sakkussaqaalissapput sunniutissaq kissaatigisaq malillugu iluarsiissuteqarfigineqartarsinnaasumik.

Tabel 4.3 Assigiimmik akeqartitsinermi illoqarfinnullu marlunnut assersuummi innaallagissamut, imermut kiassarnermullu akit. Immikkoortumut ataatsimut kr.-it

Illoqarfii	Innaallagissamut maannakkut kWh	Assersuut 2, innaallagiq kWh	Imermut kubimeterimut maannakkut akigitinneqartoq	Assersuut 2, imeq kubikmeterimut	Maannakkut kiassarnermut akitiginneqartoq MWH	Assersuut 1, kiassarneq MWH
Nanortalik	2,23	3,12	21,58	32,30	462	354
Qaqortoq	2,23	1,79	21,58	32,30	462	391
Narsaq	2,23	1,98	21,58	13,03	462	-
Paamiut	2,23	2,56	21,58	28,51	462	480
Nuuk	2,23	0,70	21,58	12,01	462	382
Maniitsoq	2,23	2,19	21,58	28,63	462	376
Sisimiut	2,23	1,75	21,58	11,59	462	405
Kangaatsiaq	2,23	3,35	21,58	32,30	462	-
Aasiaat	2,23	1,90	21,58	13,45	462	526
Qasigiannuit	2,23	2,61	21,58	32,30	462	420
Ilulissat	2,23	1,65	21,58	10,00	462	401
Qeqertarsuaq	2,23	2,50	21,58	32,30	462	
Uummannaq	2,23	2,36	21,58	32,30	462	164
Upernavik	2,23	3,32	21,58	32,30	462	342
Qaanaaq	2,23	3,35	21,58	32,30	462	288
Tasiilaq	2,23	3,07	21,58	32,30	462	-
Ittoqqortoormiit	2,23	3,35	21,58	32,30	462	-

Paasisutissiiffik: Nukissiorfiit, Aningaasaqarnermut Pisortaqaqfik.

Assersuut 2-mi innaallagissamut akitut qaffasinnerpaatut aalajangerneqarpoq kW-mut 3,35 kr. imermullu kubikmeterimut 32,30 kr. Assersuummi innaallagissamut imermullu akit qaffasinnerpaaffissaat ullumikkut assigiimmik akeqartitsinermit 50 procentimik qaffasinneruvoq. Kiassaateqarfitsigut kiassarnermut akit qaffasinnerpaaffilerneqanngillat, tassami ungasianit kiassagaanermut akigititat akerpiaat tunngavigalugit allanngorartarmata.

Tabel 4.3-mi takuneqarsinnaasutut assersuut 2-mi illoqatigiikkuutaat illoqarfinni akissajaateqarfiunerusuni najugallit assersuut 1-imut sanilliullugu annikinnerusumik qaffaavigineqassapput. Assersuut 2-p assersuut 1-imut sanilliullugu pitsaanerussutigaa illoqatigiikkuutaat innaallagissamut imermullu akiligassaat qummut killeqarpata taava illoqatigiikkuutaat inuuniarnikkut sillimmateqangaatsiarsinnaassapput. Nunaqarfinni illoqarfinnilu mikinnerusuni amerlanerni innaallagissamut, imermut kiassaateqarfimmillu kiassagaanermut akissajaatit qaffasipput. Taamaattumik nunaqarfinni illoqarfinnilu minnerusuni atuisartut amerlanersaat inuiaqatigiinnit tapiiffigineqartassapput akerpiaq pinnagu akit qaffasinnerpaaffissaat kisiat akilertassagamikku. Taamaalilluni nammaqatigiinneq ilaatigut attatiinnarneqassaaq.

Tamatuma peqatigisaanik Naalakkersuisut akileraarutit allanngortinnissaat siunnersuutigaat innuttaasullu innaalagissap, ermup kiassarnerullu akitsorfiini najugallit akileraartarnermik nutarterineq iluaallaatigissavaat, taamalu ataatsimut isigalugu suliniutit taakkua marluk innuttaasut taakkua atugaannut nalerisaataassapput.

2005-imi aalisakkanik suliffissuarnut allanguutissat assersuut 2-mi takutinneqartut kingunerissavaat 2005-imut Aningaasat inatsisaanni aalisakkanik suliffissuit 62,7 mio. kruuninik tapiiffigineqassammata, ukiut tallimat ingerlaneranni peerneqariartortussanik. Tamatuma peqatigisaanik aamma Nukissiorfiit 36,8 mio. kruuninik tapiiffigineqassapput patsisigalugu illoqatigiikkuutaat akit qaffasinnerpaaffissaannik akiliisassammata. Pisortat atuisartut innaallagissamut 46 mio. kruunit sipaassavaat sulilu inaarlugu naatsorsorneqanngikkaluamik imermut kiassaateqarfitsigullu kiassarnermut sipaaruteqassallutik, siunnersuutigineqarporlu sipaarutit taakkua Aningaasanut inatsimmi sillimmatit atorlugit aningaasalerneqassasut aammalu kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit atorlugit, tassami ataatsimut isigalugit innaallagissamut imermullu akissajaatitigut sipaaruteqassammata. Atuisartut assigiinngitsut sinerissamut siammarlugit agguarsimanerat pillugu paasissutissat sukumiinerusut bilag C-mi takuneqarsinnaapput.

Assigiimmik akeqartitsinerup nutartigaanerata kingunissai

Aallartiffittut Naalakkersuisut siunnersuutigaat atusartunut akitsuiffigineqartussanut ukiunik tallimanik ikaarsaariarfiliineqassasoq, missingersuulli manna malillugu atuisartunut akikinnerusumi najugalinnut akiliutissat apparneqassallutik. Naalakkersuisut ammaffigaat ikaarsaariarnermi aaqqissuuseriaatsit allat ungasinnerusoq isigalugu anguniagaq aalajangiusimaneqartillugu.

Naalakkersuisut siunissamissaaq siviisuumik nukissiorfiusinnaasut iluaqutigineqarnissaasa sulissutiginnissaat isumalluarfigaat. Nuup eqqaani Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanni nukissorfik 1993-imiilli atuussimavoq. Qanittukkut Tasiilami ermup nukinganik nukissiorfik atulissaaq,

naatsorsuutigineqarporlu ukiut ikittunnguit qaangiuppata Qorlortorsuarmi nukissiorfik Kujataani atuisartut pilersussallugit piariissasoq.

Kalaallit Nunaat aalajangerpoq Kyoto-mi isumaqatigiisummut tunngatillugu Danmarki Kalaallit Nunaannut pisussaatisanngitsoq. Tamatuma kinguneraa Kalaallit Nunaata ukiuni 2008-2012-imut 1990-ikkunnut naleqqiullugu gasi-mik aniatitsinini 8 pct.-imik annikillississammagu. Tamannattaarlu patsisigalugu nukissiuutit avatangiisinut ajoqusiinngitsut angisuut eqqarsaatigisariaqarput, tamannalu pisinnaavoq ermup nukinganik nukissiorfiit pilersiornerisigut.

Ermup nukinganik nukissiorfiit sanaartornerat akisuvoq, taamaattumillu ermup nukinganik nioqqutissiorfiup atasinnaaffiisa ukiuini siullerni nioqqutissiornermut akissaajaatit nalinginnaasumik qangatut nukissiorfiornermit qaffasinnerusassallutik. Akissaajaativinnut ikaarsaariarnermi qaninnerusoq isigalugu ermup nukinganik nukissiorfiornissaq orniginarsarneqarsinnaanngilaq taamaattumillu immikkut eqqarsaatigisariaqarpoq ermup nukinganik nukissiorfinniit innaallagissap akiata nalimmassarneqarnissaa qulakkeerumalugu siunissami ermup nukinganik nukissiorfiornerup aningaasatigut tunngavissaqarnissaa nukissiorfitoqqat taarsertariaqalernerat ilutigalugu.

Innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup assigiimmik akeqartitaanerata akissaajaativinnut naleqqussarlugu nutarternerata kingunerissavaa sumiiffinni innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup nioqqutissiornikkut akikinneruffiini suliffeqarfiit iluaqutigissammassuk innaallagialu imerlu ullumikkornit akikinnerusoq pisinnaalissagamikku. Tamatumuunakkut pingaartumik sumiiffinni tamakkunani suliffeqarfiit innaallagissamik imermillu atuisut nioqqutissiornermut akissaajaatikinnerulissapput, tamatumuunalu unammillersinnaassueq pitsaanerulissaaq isertitat amerlillutik akigititallu appasinnerulerlutik.

Nutarterineq inuiaqatigiinni qaffakkiartornermut Kalaallit Nunaata pisariaqarteqisaanut ikiuutaassaaq. Atuisartut amerlanerpaat misigissavaat innaallagissamut, imermut kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup akiliinikinnerulissallutik, tamatumuunakkullu atuisartut akiliinikinnerulissapput inuiaqatigiit qaffakkiartornerannut iluaqutaasussamik. Innuttaasulli 1/3-ii missiliorlugit akitsuiffigineqassaput. Nutarterinerneq siunertaammat nunatsinni innaallagissamik, imermik kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup atuisartut ilarparujussuisa iluaqusigaanissat sinneri ajornerusunik atugaqalersinngikkaluarlugit Naalakkersuisut isumaqarput nutarterinerup pitsaaqutissai ajoqutigisinnaasaanit amerlanerusut.

Nutarterineq inuiaqatigiinni qaffakkiartornermut ikiuutaassaaq, tamannalu Kalaallit Nunaata pisariaqartippaa. Atuisartut amerlanerpaat misigissavaat innaallagissamut, imermut kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup akiliinikinnerulissallutik, tamatumuunakkullu atuisartut akiliinikinnerulissapput inuiaqatigiit qaffakkiartornerannut iluaqutaasumik.

Pingaartumik isorliunerusuni illoqatigiikkuutaat assigiimmik akeqartitsinerup nutartigaaneratigut akitsuiffigineqarnermik misigisaqassapput, innuttaasulli taakkua illuatungaartigut akileraarusiisarnep nutaartigaaneratigut akileraarutitut akiliinikinnerulissapput suliniutillu taakkua ataatsimoor-tikkaanni innuttaasunut amerlasuunut oqimaaqatigiimmik sunniuteqassapput.

Nutarterinerup kingunerisinnaavaa, suliffeqarfiit pioreersut sumiiffinni assigiimmik akeqartitsinerminngarnit tunisassiornermi aningaasartuuteqarfiunerusut artornarnerusunik atugaqalernissaat. Akilli aningaasartuutiviusunik ersersitsisut siunissami aningaasaliissuteqarnissamik aalajangerit inuiaqatigiinni aningaasaqarnermut iluaqutaalernissaannut ikiorseeqataasinnaapput. Nukissiorfiit pilersuivinnut aningaasaliisimapput aalisakkanillu suliffissuaqarfiit suliffissuarnut suli sivisuumik napasinnaasunut aningaasaliisimallutik. Aalisakkanik sulissuarni akigititat annertuumik qaffappata nioqqutissiorneq unissaq, taavalu aalisakkanik suliffissuit Nukissiorfiillu annaasaqassapput.

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut aaqqiissutissaq pitsaanerpaaq tassaasinnaavoq aalisakkanik suliffissuit nutaanik sananermi akissajaaterpianik akiliisarnissaat, aalisakkeriviillu pioreersut eqqarsaatigalugit innaallagissamut imermullu akiliutaasartut mikisuutinnissaat aalisakkanillu suliffissuarnut tapiissutit aalisakkerivinni pioreersuni nalikilliliineq iluatigalugu ikiliartortinneqarlutik.

Naatsorsuutigineqarpoq allangortitsineq piviusunngortinneqarpat atuisartut atueriaasertik allangortissagaat, assersuutigalugu atuisartut ilaasa orniginerulissagaat ledningitigut pilersorneqarneq qimmallugu allatigut pilersorneqalernissaq, kiisalu atuneq iluarsiiissuteqartinneqassasoq. Ilimagisariaqarportaaq atuisartut nukissamut sipaarniarneq eqqarsaatiginerulissagaat, tamannalu atueriaatsip allangorneranut uuttuutissaassaq.

Naatsorsuutigineqarpoq atuisartut periaasiisa allangornerat atuisartoqatigiikkuutaat akornanni assiginngikkumaartoq. Naatsorsuutigineqarpoq illoqatigiikkuutaat atueriaasertik annikitsuinnarmik allangortissagaat, aalisakkanilli suliffissuit ullumikkut immikkut akitigut iluaqusersugaasut innaallagissamik imermillu atuinertik aqunnerulissagaat. Ungasinnerusiq isigalugu naatsorsuutigineqarpoq innaallagissap ermullu akii tunngavigalugit iliuuseqarnerulissasut nioqqutissiorneq sumiiffinnut akilersinnaanerusunut inissittalerlugu. Tamatumuunakkut aningaasaliissutit nioqqutissiassallu inuiaqatigiit aningaasarsiornerannut iluaqutaanerpaamik pissarsissutigineqassallutik. Tamatumuunakkullu aammattaaq aningaasaliissutigineqartut nukissallu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut annerpaamik iluaqutaassapput.

Politikkikkut suliniutit nutaat piviusunngortinneqarnissaat allaffissornikkut suliakkiinerujuartarpoq. Assigiimmik akeqartitsinerup nutartigaaneranut atatillugu allaffissornikkut tunngaviusut iluarsanneqassapput nakkutigineqassaarluk akissajaaterpiaat Nukissiorfinni akissajaatinik takutitsisuujuartat.

Innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassarneqarnerup assigiimmik akeqartinneqarnerisa allangortinneqarnera assigiimmik akeqartitseriaatsip atorunnaarsinnissaanut alloriarneruvoq

angisooq pingaarutilillu. Suli assigiimmik akeqartitsisoqarpoq tele atorlugu attaveqarnikkut, ilaatigullu angallassinikkut nioqqutissatigullu, taakkualu ukiuni aggersuni sukumiinerusumik nalilersorneqassapput. Tamatuma saniatigut ikummatissat assigiimmik akeqartinneqarput.

Innaallagissap ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup assigiimmik akeqartitaanerata allannguuteqarnissaani siunnersuutaip kingunissai	Assigiimmik akeqartitsineq imatut allanngortinneqassaaq
<ul style="list-style-type: none"> • Atuisunut amerlanerpaanut akikilliliineq • Pisortat agguasaarnikkut politikkiata pisariillisarnera • Inuutissarsiorinnikkut politikki agguaanikkullu politikki avillugit • ungasinnerusooq isigalugu pilersuinerup isumannaatsuunerata atuisullu akilitaasa ataqaatigiinnerat • 2005-imiit atuisut akiliutaasa paariartornerat takutillugu • pisortat innaallagissamik, imermik kiassarnermillu atuineri sipaaruteqarnerat • atuinermut nioqqutissiornermullu akissajaatit imminnut atulersinnerisigut pisariilisaanikkut iluaqutaasut • illoqatigiit innaallagissap, ermup kiassarnerullu akitsornerannit eqqugaasut ilaannakortumik taarsiivigineqarnerat • aalisakkanik suliffissuit suliffissuillu allat taarsiivigineqarnerat 	<ul style="list-style-type: none"> • Naalakkersuisut Politikki-Aningaasaqarneq pillugu 2004-mut nalunaarut saqqummiuppaat • 2004-mi martsimi aprilimilu assigiimmik akeqartitseriaatsip allanngortinneqarnissaata oqallisiginera • Inatsisartut Politikki-Aningaasaqarneq pillugu 2004-mut nalunaarut 2004-mi upernaakkut ataatsimiinnermi oqaluuseraat • Naalakkersuisut Nukissiorfinni akigitinneqartunik kisitsisit nutaat tunngavialugit nutaanik naatsorsuipput • Naalakkersuisut akit aningaasartuutiviusunik ersersitsisut naatsorsornerannut tunngavinnik Nukissiorfiit suleqatigalugit aalajangersaapput • Illoqatigiinnut aalisakkanillu suliffissuarnut tapiissutitut siunnersuutit 2005-imut aningaasanut inatsimmi nuussinernik aaqqissuussinernut ilanngunneqarnissaat Naalakkersuisut suliaaraat • Naalakkersuisut 2005-imut aningaasanut inatsimmi nuussinernik aaqqissuussinissanut siunnersuutit tamanut saqqummiuppaat • Inatsisartut aningaasanut inatsimmut siunnersuutit 2004-mi ukiakkut oqaluuseraat • Naalakkersuisut innaallagissamut, imermut kiassarnermullu akit tunngavii pillugit 2004-mi ukiakkut aalajangerput

4.4 Akileraartarnerup nutarterneqarnerata aamma innaallagissap, ermup kiassarnerullu assigiimmik akeqartinneqarnerata atorunnaarsinneqarnerata ataatsimut isigalugu sunniutai

Tabel 4.4-mi eqikkarneqarput Naalakkersuisut akileraarutit allanngortinnissaannik aamma innaallagissap, ermup kiassaateqarfitsigullu kiassagaanerup assigiimmik akeqartitaanerata atorunnaarsinnissanik siunnersuutaata toqqaannartumik kingunerisassai. Takuneqarsinnaavoq illoqatigiit amerlanerit akileraarusiisarnerup allannguutissanik siunnersuutikkut pitsangorsaavigineqassasut. Akerlianik illoqarfinni nunaqarfinnilu arlalinni atuisartut innaallagissamut, imermut kiassarnermullu akitsuiffigineqassapput, kisiannili Narsami, Nuummi, Sisimiuni, Aasianni Ilulissanilu atuisartut innaallagissamut imermullu akikilliliiffigineqassalutik.

Tabel 4.4-mi matuma kinguliiniittumi illoqatigiinut assigiinnngitsunut 13-inut kingunissai missingerlugit kisitsiliortoqarpoq. Immikkoortuni ataasiakkaani takuneqarsinnaavoq ilaqutariit katitigaanerat, suliffeqarnikkut pissutsit, ineqarneq inigisallu angissusiat. Immikkoortuni kingullerni sisamani allaaserineqarpoq ilaqutariit aningaasatigut sillimatigisinnaasaat akileraartarnerup assigiimmillu akeqartitsinerup siornatigut kingornatigullu. Immikkoortumi *aningaasat isumalluutissat* takutinneqarpoq illoqatigiit ataasiakkaat qanoq amerlatigisut isumalluutigisinnaaneraat akilereerunikkut akileraarutit, pisortanit ikiuutisereerunik, ineqarneq akilereerunikkut meeqqeriviillu akilereerunikkut. Takuneqarsinnaavoq ilaqutariit assigiinnngitsut inuuniutissaminnik assigiinnngitsunik sinneqartartut. Assersuutigalugu Qassiarsummi ilaqutariit marlunnik qitornallit (nr. 8) ukiumut 230.000 kruunit missaat isumalluutigisinnaavaat, Ilulissanili

ilaqutariit pingasunik qitornallit (nr. 9) 150.000 kruuniinnaat isumalluutigisinnaallugit. Aningaasat isumalluutissat taakkua soorunami kisitsisitigut assersuusuaapput ilaqutariit isertitaannut akissaajaataannullu, tamarmillu bilag D-mi assersuutitut takutinneqarput. Ilaqutariit siuliini taaneqartut marluk assigiinginnerujussuannut patsisaaneruvoq Ilulissani ilaqutariit inissiami akisuumi najugaqarmata Qassiarsummili ilaqutariit “nammineq illuliami” akileriikkami najugaqarlutik ineqarnermut akiliissanatik illumullu akiitsunut akiliissanatik.

Ilaqutariit assigiinngitsut 13-it nalunaarsornerannut siunertaavoq takutikkumallugu akileraartarnerup nutartigaanerata assigiimmillu akeqartitsinerup nutartigaanerata assersuut 1-imiittut assersuut 2-miittullu kingunerannik aningaasat isumalluutissat allanngornerat.

Assersuutit toqqarneqarsimasut marluk ilaqutariinnut assersuutigineqartunut ilaatigut aningaasatigut annertuumik kinguneqarput. Paamiuni aappariit soraarnerussutisiallit angerlarsimasunik qitoqrnaqanngitsut (nr. 4) akileraarutit nutartigaanerata kinguneranik qaammammut 700 kruuningajannik pissaqarnerulissapput imaluunniit ukiumut 8.000 kruunit sinnerlugit. Akerlianik ilaqutariit taakkua assigiimmik akeqartitsinerup nutarternerata kinguneranik qaammammut isumalluutaat 200 kruunit missaannik ikilissapput imaluunniit ukiumut 2.200 kruuninik assersuutini marlunni tamani. Tassalu ilaqutariit taakkua nutarterinerit tamarmik kingunerannik qaammammut 500 kruunit missaannik imaluunniit ukiumut 6.000 kruuninik isumalluuteqarnerulissapput.

Ilaqutariit arlallit, pingaartumilli marluk, assersuut 1-imi assigiimmik akeqartitsinerup nutarterneratigut annertuumik akissajaateqarnerulisapput, nr. 6 Upernavimmi aamma nr. 8 Qassiarsummi. Tamatumunnga patsisaavoq Upernavimmi Qassiarsummilu imeq annertuumik tapiiffigineqartarmat ilaqutariit taakkua marluk annaassagaat qaammammut 5-10.000 kruunit imaluunniit ukiumut 67.000 kruunit 113.000 kruunillu akornanni assersuut 1 malillugu. Assersuut 2-mi ilaqutariit annaassavaat qaammammut 500-700 kruunit imaluunniit ukiumut 6-8.000 kruunit.

Ilaqutariit Qaanaarmiut nr. 13 imaaliinnaq nutarterinernit sunnerneqassaganngillat, tamatumunnigali patsisaavoq ilaqutariit suliffeqanngimmata pisortanit ikiorsiissutinik pisarlutik taamaammalu akissajaataat kommunimit matuneqartarlutik. Ilaqutariit imermut akissajaataat assersuut 1-imi qaammammut 7.000 kruunit missiliorlugit qaffassapput assersuut 1-imi assersuummili 2-mi 400 kruunit sinnilaaginnarlugit.

Akileraartarnerup nutartigaanera assigiimmillu akeqartitsinerup nutartigaanera ilaqutariinnut pisariaqartitsineq malillugu ikiorserneqartartunut sunniuteqassanngilaq, tassami ilanngaatit allanngornerat isertitanut akileraaruteqaataasussanut tunngammat taamalu pisortat akissajaataannut akileraarutitaqanngitsunut tunnganani. Assigiimmik akeqartitsineq ilaqutariit ataasiakkaat akissajaataannut sunniutulerujussuvoq, inuilli pisariaqartitsineq pillugu ikiorserneqartartut amerlanerpaatigut akissajaat taanna tigusartakkat amerlineratigut akilersinnaavaat. Suliffissaqanngitsut taamatut amerlassuseqaannarpata assigiimmik akeqartitsinerup nutarternera kommunit ataatsimut isigalugit sunniuteqassanngilaq, tassami kommunit pisortanit ikiorsiissutinut akissajaatigineruligaat, kommunit ilaasa innaallagissamut imermullu sipaarutaat ataatsimoortumik tapiissutit naatsorsorneqarnerannut ilaasussaammata.

Tabel 4.4. Inoqutigiaanut assigiinngitsukkuutaanut arlalinnut akileraarutigut aammalu assigiimmik akeqartitsinerup iluarsatuutseqqinnissaasa kingunerisassai pillugit takussutissiaq

Nr.	Ilaqutariit assigiinngitsut	Suliaq		Najugaq	Inigisaq	Aningaasat sillimmatit	Akileraaruti	Assersuut 1		Assersuut 2
		Angut	Arnaq					Akit aningaasartu utiviusunik ersersitsisut	Akit aningaasartu utiviusunik ersersitsisut	
1	Kisermaa, meeraqanngitsaq	Ilinniagaqartoq	-	Nuuk	Kollegia	60.980	1.494	0	0	aningsaasartu utiviusunik ersersitsisut illumi atukkanut akit annerpaaffiss aanni
2	Kisermaa, meeraqanngitsaq	Ilinniagartoq	-	Nuuk	Attartugaq, 60 m ²	130.428	-877	6.771	6.771	
3	Kisermaa, meeraq 1	-	Niuernermi allaffimilu sulisoq	Maniitsoq	Attartugaq, 60 m ²	73.133	1.439	-194	-194	
4	Aappariit, meeraqanngitsut	Utoqqalinersialik	Siusinaartumik utoqqalinersialik	Paamiut	Attartugaq, 60 m ²	82.561	8.256	-2.244	-2.244	
5	Aappariit, meeraq 1	SIK, ilaatigut suliffeqanngitsaq	Suliamut ilinniarsimasooq, tiimimusialik	Sisimiut	Attartugaq, 60 m ²	153.714	5.263	5.187	5.187	
6	Aappariit, meeqqat 2	Ilinniartitsisoq	Pisiniarfimmioq	Upernavik	Attartugaq, 100 m ²	210.910	1.520	-66.773	-7.718	
7	Aappariit, meeqqat 2	Sivisuumik suliffeqanngitsaq	Sivisuumik suliffeqanngitsaq	Kuummiut	Pigisaq, 100 m ²	84.900	0	0	0	
8a	Aappariit, meeqqat 2	ilinniagaqanngitsooq, qaammammusialik	Suliamut ilinniagaqarsimasooq, qaammammusialik	Qassiarsuk	Pigisaq, 100 m ²	225.455	3.676	-113.104	-5.820	
8b	Aappariit, meeqqat 2	Suliamut ilinniagaqanngitsooq, qaammammusialik	Suliamut ilinniagaqarsimasooq, qaammammusialik	Qassiarsuk	Pigisaq, 100 m ²	235.789	3.676	-650	-650	
9	Aappariit, meeqqat 3	Namminersortoq	Assistant, ullup affaani sulisartoq	Ilulissat	Attartugaq, 100 m ²	154.026	3.720	9.170	9.170	
10	Aappariit, meeqqat 2	Pisortaq	Angerlarsimasooq	Nuuk	Attartugaq, 100 m ²	304.450	-1.680	12.808	12.808	
11	Kisermaa, meeraqanngitsaq	SIK, ilaatigut suliffeqanngitsaq	-	Kangaatsiaq	Attartugaq, 40 m ²	79.101	3.863	-4.956	-1.852	
12	Kisermaa, meeraqanngitsaq	Aalisartoq/piniartoq	-	Illoqortoormiut	Pigisaq, 40 m ²	21.960	0	0	0	
13	Aappariit, meeqqat 2	Sivisuumik suliffeqanngitsaq	Sivisuumik suliffeqanngitsaq	Qaanaaq	Attartugaq, 60 m ²	84.900	0	0	0	

Paasisutissiiiffik: Isumaqatigiissutit assigiinngitsut, kommunit meeqqerivinnut akigititaat, INI A/S, pisortanit ikiuitit pillugit inatsisiliaq aammalu akissarsiat nuunneqartartut allat Nukissiorfiillu tunngavigalugit Aningaasaqarnermut Pisortaqarfup naatsorsuineri.

Nalunaarsuut: Tabeli inoqutiginnut assigiinngitsunut 13-inut nalunaarsuutaavoq. Tabeli inuiaqatigiinnut tamanut takussutissaanngilaq, immikkoortunullit allanut sapinngisamik nassuiaataalluni. Inissitsiterinermi isummat eqqoriaanerillu, assersuutigalugu soorlu innaallagissamik, imermik kiassarnermillu, akissarsianik immikkoortunullu allanik inissitsiterinissaq ajornarunnaarsippaat. Taakkunannga arlaqartut bilag D-mi erseqqissarneqarput.

Assigiimmik akeqartitsinerup allannngortinneqarnerata kinguneranik atuisartut illoqarfinni nioqutissiornermut akit ullumikkut suliffeqarfii atuisartullu akilertagaannit appasinnerusuni najugaqartunut pitsanngorsaataassaaq. Allannngortitsinikkut inuutissarsiorlut akissajaataat appasinnerulissapput illoqarfinnilu pineqartuni illoqatigiit aningaasanik amerlanerusunik isumalluuteqalissallutik. Tamanna peqataassaaq illoqarfinni pineqartuni inuutissarsiorlut akissajaataasa apparnerannut taamalu inuutissarsiuutit attorneqartut unammillersinnaanerulernerannut.

Innaallagissamut, imermut kiassarnermullu akit assigiinerata atorunnaarsinnera inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut qanoq pitsaasumik sunniuteqarnissaanut pissutsit arlallit apeqqutaapput, ilaatigut akit allannngornerat atuisartut pissusilersoriaasiannut qanoq sunniuteqassanersoq.

Inuiaqatigiinnulli suniutissaa pilersinneqassaq pingaartumik inuutissarsiutinik ingerlatsisut, tamatumani ilanngullugit aalisakkanik suliffissuit, periaasertik allanngortippassuk atuineq pinngortitsimut akissaajaatinut naapertuuttunngorlugu.

Naalackersuisut isumaqarput ikaarsaariarnermi aqqissuussinerit eqqarsaatigisariaqartut ukiuni arlalinni assigiimmik akeqartitsinerup atorunnaarnerata pitsaanngequtai taarsiivigineqarsinnaanngorlugit. Tamatumali peqatigisaanik Naalackersuisut isumaqarput assigiimmik akeqartitseriaaseq allanngortissallugu patsissaqassanngitsoq allanngortitsineq ataavartumik tamakkiisumik taarsiissuteqartuarnermik kinguneqassappat. Assigiimmik akeqartitsinerup allanngortinneratigut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tunngaviusumik iluaqutaasussaavoq illoqatigiiat inuutissarsiutinnillu ingerlatsisut ungasinnerumaaq isigalugu iloriaatsitik allanngortippatigut, taamaalilluni nioqqutissiorneq imermik nukissamillu annertuumik pisariaqartitsiviusoq nioqqutissiornikkut akissaajaatikinnerusunut inissittarlugu.

Agguaanikkut politikimi allannguutissat

Naalackersuisut siunnersuutigaat kommunit agguaanermi politikimut sunniuteqarnerulissasut kommunit nutaamik suleqatigiinneri kattussorneriluunniit pilerpata. Kommunit innuttaasunut qaninnerupput agguaanerillu allanngortiterneru ullumikkut Namminersornerullutik Oqartussat aqutugalugit pisartut siunissami kommunini kommunillu akornanni pisinnaapput.

Naalackersuisut aalajangerput ilaqutariit meerartallit atugarisaat immikkut isiginiarneqassasut, atugassarititaasut pitsanngorsaaffiginiarlugit. Taamaattumik Naalackersuisut kissaatigaat akissaatikinnerit atugarisaat minnerunngitsumik ilaqutariit meerartallit akissaatikinnerit atugarissaat malunnaatlimmik pitsanngoriartinneqassasut. Tamatuma malitsigisaanik Naalackersuisut misissoqqissaarpaat isumaginninnikkut isumannaallisaatitut tunniuttakkat allanngortinneqarsinaanerat, tassunga ilanngullugit ineqarnermut meeqqanullu tapiissutit. Misissueqqissaarnerit ilaatigut ersersissavaat ilaqutareeqarnerisooq meerartalinnik isumannaallisaatinik pisariaqaraluartunik kisiannili pissarsineq ajortunik. Misissueqqissaartoqareerneratigut perlernaveeqqutit, ineqarnermut tapiissutit, meeqqanut tapiissutit pensionisiallu pilugit allanngortinneqarsinnaanissaanut siunnersuuteqartoqarsinnaasaaq. Naalackersuisut ilimagaat misissueqqissaarnerit inernerisa ilai 2004-mi ukiakkut ataatsimiinermi saqqummiunneqarsinnaasasut. Suliaq pineqartoq Naalackersuisut akileraarutinik akitsuutinillu allanngortitsiniarnerinut ilaavoq.

Kommunini nutaterinnermut tunngatillugu Naalackersuisut eqqarsaatigaat innaalagissamut, imermut kiassaateqarfitsigullu kiassagaanermut akitigut agguaassisarnissaq kommuninut tunniukkumallugu. Kommunini innuttaasut toqqaannarnerusumik sunniuteqarfisariaqarfaat innaallagissamik, imermik ungasianillu kiassagaanermik isumannaatsuutitsinissaq. Kommunit nutarterneqarnerat pereerpat pilersuinerup isumannaatsuunissaanut oqartussaannerup ilaa kommunalbestyrelsinut tunniunneqarsinnaavoq.

5 Aningaasatigut akissaajaatitigullu politikki

5.1. Aningaasatigut akissaajaatitigullu politikki. Akissaajaatit apparnerat, akit apparnerat akissarsiat annikitsumik qaffannerat

Kapitali 2-mi, 3-mi 4-milu matuma siuliiniittuni aningaasatigut politikki anguniakkat allannguutissallu arlallit allaaserineqarput. Annguniakkat allannguutissallu taakkua Naalakkersuisut 2005-imut aningaasat inatsisaannut siunnersuutiminni aningaasatigut akissaajaatitigullu sulissutiginiagaannut arlalinnut atapput. Kapitali 5-imi aningaasatigut akissaajaatitigullu politikki sammiviit eqikkarneqarput.

Naalakkersuisut 2005-imut aningaasat inatsisissaanni siunnersuutiginiarpaat aningaasaqarnikkut politikki ataatsimut isigalugu qasukkartinneqassasoq, tassaniillutik sanaartornernut nutaanngorsaanernullu aningaasaateqarfimmiit sanaartornernut aningaasaliinerunissaq, agguaqatigiisillugu akissarsiat ataallugit akissarsiallit akileraarutitigut oqilisaaviginissaat, innuttaasut amerlanersaasa innaallagissamut, imermut kiassarnermullu akiliutikinnerulernissaat ilinniartitaanikkullu suliniuteqarnerulernissaq. Naalakkersuisut oqilisaalluni ingerlatsinerup ataatsimut sunniutissanik naliliinerat tabel 5.1-imi matuma kinguliiniittumi takuneqarsinnaavoq.

Tabel 5.1. 2005-imut aningaasanut inatsimmut siunnersuutini suliniutit suliarineqarnissaanni sunniutissat missingernerit (mia. kr., 2005-imi akit)

	2004	2005	2006	2007	2008
Suliniutit sunniutissaattut missingersuusat	5,5	5,7	5,6	5,5	5,4
Namm. Oqartussat aningaasartuutissanut aningaasaliussa	5,5	5,4	5,3	5,3	5,3
Sanaartukkanut Iluarsagassanullu Aningaasaateqarfimmit atuineruneg	0,0	0,2	0,2	0,1	0,1
Akileraarutitigut oqilisaassinerit assigiimmillu akeqartitsinermit allanngortitsinerit	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0

Paasissutissiiffik: Aningaasaqarnermut Pisortaqaarfik

Ingerlatsinikkut sunniutisai suliniutini nutaani Naalakkersuisut kapitalini siuliiniittuni allaserisaanni katitigaapput, pisortallu atuinerannut saniatigut sunniutissai naatsorsuutigineqanngillat.

Naalakkersuisut suliniutigaat ingerlatatigut annertusaaneq ataatsimoortoq 2005-imi sunniuteqalissa-soq. Annertusaanermi tunngaviuneruvoq sanaartornermut pilersaarutit sanaartukkanut iluarsagassanullu aningaasaateqarfimmit aningaasaligaasut pilertornerusumik aallartinneqarlutillu naammassineqartarnissaat, tamanna Naalakkersuisut 2004-mut aningaasat inatsisissaannut siunnersuutaanni tunngaviusut ilagimmassuk. Naalakkersuisut aningaasaliissutinik pitsaanerusumik pilersaarusiormik suliaat ilaatigut pitsaanerusumik missingersuusiornikkut pilersaarusiormut piviusunngortinneqassaaq, aammalu tamatumani kommunit sanaartugassanik amerlanerusunik isumaginnittuulernissaat eqqarsaatersuutaalluni.

Tamatuma saniatigut ataatsimut isigalugu akileraartarnikkut allannguutit assigiimmillu akeqartitsinerup allannguutissaanik siunnersuutit kingunerannik pisortat akissaajaataat qaffassapput akileraarutitigullu isertitat ikilillutik. Tamatuma peqatigisaanik naatsorsuutigineqarpoq Namminersornerullutik Oqartussat akissaajaatinut aningaasaliissutaat ikilissasut, naatsorsuutigineqarporlu kommunit akissaajaataat ukiuni qaninnerni ikilerialaassasut.

Allannguutissatut siunnersuutit kingunerissavaat pisortat aningaasaqarnerat ataatsimut isigalugu 2005-imi annertuseriassasoq taamalu Aningaasarsiornerup unikaallassimanera erniinnaarluinnartumik illuatungilerlugu.

Taamaakkaluartoq aningaasaqarnikkut politikkip ataatsimut isigalugu siunertariuassavaa Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu aningaasaqarnikkut sassasippallaarunnaariartornisaat. Taamaattumik pisortat akissaajaatinut aningaasaliissutaat annikillisariaqarput, taamaalilluni inuiaqatigiinni aningaasatigut ingerlatsinermi pisortat akissaajaataat salliutillugit isumallutaajunnaarsikkumallugit.

Aningaasaqarnikkut akissaajaatitigullu politikki ikiuutaaniassaaq ungasinnerumaaq isigalugu innuttaasut pisortanut agguaqatigiissillugu akiliutaasa innuttaasumullu ataatsimut pisortat akiliutaasa imminnut naapertuunnerulernissaannut. Tamakkua isigisariaqarput tunngavigalugu akissaajaatinut missingersuutini aqqissueriaatsip allannguutissaanut tunngatillugu.

Ilinniartitaanermut aningaasaliissutit pingaarnelissapput ilaatigullu aningasalersorneqassallutik inuutissarsiutinut, aalisarnermut, angallanermut kommunillu tapiissutaasartut sipaaruteqarfiginerisigut. Sipaarutit taakkua ilaatigut ersissapput angallanermut tapiissutit aningaasalersugaanerata aqqissugaanerata allannguutissaanik siunnersuuteqarnikkut, kommunit suliaasa aqqissugaanerata aningaasalersugaaneratalu allanngortinnissanik il.il siunnersuutikkut. Akissaajaatit pillugit politikkip ilaassapput siunnersuutit arlallit pineqarluni pisortat akissaajaataat qanoq iliorluta iluanaarutigisinaanerunerigut. Naalackersuisut pingaartinniarpaat aningaasaliissutit pingaarnersiorlugit allanngortiternissaa assersuutigalugu ilinniartitaaneq inuutissarsiutinillu ineriartortitsineq pingaarnelutillugit, taakkunungami aningaasaliissutit siunissami inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutaasussaammata.

Taamatut aqqissugaanerup allanngortinnissaata peqatigisaanik Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu ataatsimoorlutik akissaajaatit qaffannissaanik ornitaqarput patsisaalluni innuttaasut ukioqqortussutsimikkut agguarsimanerrat allanngoriartormat. Utoqqalisut soraarningortullu amerliartorneratigut utoqalinersiutinut, paaqqutarinninnermut peqqinnissaqarfimmullu akissaajaatit qaffakkiartorput. Naatsorsueqqissaartarfiup missingiinerata takutippaa inuit 63-it sinnerlugillu ukiullit 2003-miit 2008-mut 20 procentit missaannik amerleriassasut. Tamatuma peqatigisaanik inuit sulisinnaasut 15-iniit 62-inut ukiullit amerlerpiassanngillat. Tamatuma kinguneranik sulisinnaasut pilersuinerussutissaqarneruleriartussapput (takuuk tabel 5.4 ataaniittoq).

2004-miit 2007-mut peqqinnissaqarfiup aalajangersimasunik killissaqarnissaanik Naalackersuisut siunnersuutaat Inatsisartut akueraat 2004-mut aningaasnut inatsimmut ilaasoq. Ilaatigut nakorsaatinut utoqqalisunullu napparsimasunut akissaajaatit aningaasaliissutit aalajangersimasut iluanni aningaasalersinnaajumallugit peqqinnissaqarfimmi ukiuni aggersuni akissaajaatikillisaalluni pisariillisaasoqartariaqarpoq.

Ataatsimut anguniakkat tamakkua akissaajaatinillu pisariaqartitsiartorneq patsisaallutik ukiuni aggersuni sipaaruteqarnerunissaq akissaajaatikillisaallunilu pisariillisaanissaq annerusoq

pisariaqarpoq. Taamaattumik Naalackersuisut 2005-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut atatillugu akissaajaateqarfinnut sipaarutissanik nutaanik saqqummiussiniarput ilinniagaqarnikut suliniutinit sakkortunerusunik qitiusumiit aningaasaliinissaq salliutillugu. Naalackersuisut siunnersuutiginiarpaat pisortat akiligassaasigut pingaarneruungitsutigut sipaaruteqarnissaq.

Aningaasaqarnikkut politikimi angusat nakkutigineqarnerat

Naalackersuisut 2005-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi anguniakkat pingaarnerusut arlallit aalajangersarniarpaat aningaasatigut ineriartornermut aningaasatigullu politikkimut tunngasut pineqarlutik qaffakkiartorneq, inuutissarsiutit, akit akissarsiat ilinniartitaanerlu. Aningaasaqarnikkut anguniakkat sakkussallu aningaasaqarneq pillugu siunnersuisoqatigiinnit nutaanit nakkutigineqassapput.

2005-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip imarissavai susassaqaqarfinnut immikkut toqqakkanut tunngasut politikikkut anguniakkanut tunngasut uuttorsinnaajumallugu Inatsisartut aningaasaliissutimik iluaqutaasinnaanerat sunaanersoq. Anguniakkanut uuttuutini assersuutiggalugu anguniarumaneqarsinnaavoq iliniarnerminnik naammassinnissimasut qassiunerat, anguniiakkanullu ilanngunneqarsinnaavoq pisortat ingerlataasa ilaasa anguniagassanik nutaanik suliassinneqartut angusanut isumaqatigiissuteqarfiginerat.

Naalackersuisut kissaatigaat aningaasaqarnikkut ilisimasat aningaasaqarnikkullu paasisutissat Kalaallit Nunaanni Aningaasaqarnikkut Siunnersuisoqatigiinni katersornissaat. Siunnersuisoqatigiit inuttarissavaat inut arlaanulluunnit pituttorsimanngitsut pisortat suliffeqarfiinit suliffeqarfinnili allanit toqqakkat tamarmik immikkut qitusumik aningaasaqarnermik paasisimasagarluartut. Kalaallit Nunaanni Aningaasaqarnikkut Siunnersuisoqatigiit aningaasatigut paasisutissat katersorlugillu aaqissuulluassavaat Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnikkut periusissanngorlugit. Periusissakkut ilaatigut nakkutigineqarsinnaassapput aningaasatigut politikimi anguniakkat sakkussallu peqataassutigissallugulu nuna tamakkerlugu naatsorsuusiorneq nioqutissiormik tunngavilik. Nutaamik allaffeqarfiliortoqassanngilaq nutaanik allaffilerlugu il.il. Aningaasaqarnermut siunnersuisoqatigiit peqataasut amerlasuut ullumikkut aningaasaqarnermut politikikkut oqaaseqartareersut periusissakkut aaqissugaanerullu nakkutigineratigut ullumikkut atorneqanngitsukkut. 2005-imut aningaasanut inatsisissap suliarineqarnerani Naalackersuisut sulissutiginiarpaat aningaasatigut periusissamut nunalu tamakkerlugu naatsorsuusiormemut nioqutissiormik tunngavilimmu aningaasaliisoqarnissaa.

5.2 Kommunit aningaasaqarnerat ataatsimoortumillu tapiissutit pillugit kommunit isumaqatiginiarnerat

Kommunit aningaasaqarnerat.

Tabel 5.2-mi ukiuni 1997-2004-mi kisitsisit pingaarnerit arlallit takutinneqarput.

Tabel 5.2 Kommunit naatsorsuutaasa kisitsisitaat 1997-2002, kiisalu 2003-mut 2003-mullu missingersuutit kisitsisitaat, 1.000 kr.-inngorlugit.

	Naatsor- suutit 1997	Naatsor- suutit 1998	Naatsor- suutit 1999	Naatsor- suutit 2000	Naatsor- suutit 2001	Naatsor- suutit 2002	Missinger- suutit 2003	Missinger- suutit 2004
Isertitat	1.941	1.950	2.055	2.160	2.305	2.466	2.385	2.449
Ingerlatsinermi aningaasartuu-tit	- 1.662	- 1.715	- 1.789	- 1.880	- 2.060	- 2.225	- 2.150	-2.199
Sanaartornermi Aningaasartuu-tit	- 140	- 151	- 211	- 211	- 314	- 378	- 339	-277
Inernerat (- =amigartoorut)	140	84	55	69	- 69	- 136	- 105	-27

Paasissutisiiiffik: Kommunit naatsorsuutaat missingersuusiaallu

Ukiuni 1997-2000-imi kommunit katillugit isertitaat akissaaajaanit amerlanerusimapput. 2001-2002-mi assiliaq mumissimavoq akissaaajaanit isertitanit amerlanerulerlutik. Taamatut ingerlaneq kommunit 2003-mut 2004-mullu missingersuutaat malillugit ingerlaannarpoq.

Ataatsimut katillugit amigartoorutit ukiumi naatsorsuusiorfimmi ilisimaneqartumi kingullermi 2002-mi 136 mio. kruuniusut kommunit akornanni assigiinngissutinut annertuunut tunggapput. Kommunit arfineq-marluk sinneqartooruteqarput. Kommunit sinneri tamarmik amigartoorput. Nuuk kommune amigartoornerpaavoq 85 mio. kruuninik amigartooruteqarluni Nuullu kommunia aamma sanaartukkanut aningaasaliinerpaasimavoq.

Kisitsisit pingaarnerit ataasiakkaat misissoraanni kommunit isertitaat ukiumiit ukiumut allanngorarsimaqaat, 2003-miit 2004-mut isertitat amerlaarnissaat naatsorsuutigineqarluni. Ukiut pineqartut isigigaanni ingerlatsinermut akissaaajaanit amerliartorsimapput. Tamatuma peqatigisaanik naatsorsuutigineqarpoq kommunit sanaartornermut akissaaajaanit 2002-2004-mi appariassasut.

Isertitat amerleriassagunangimmata pingaaruteqarpoq kommunit kommunit qulakkiissagaat naammattumik sinneqartooruteqarnissaq aningaasat tigeriaannaat amerlisarumallugit siunissamilu sanaartukkanut akissaaajaanit aningaasalersinnaajumallugit.

Kommunini aningaasatigut kinguaattoorutit

Immikkoortumi matumani kommunini aningaasatigut kinguaattoorutit naatsumik sammineqarput.

Tabel 5.3 Kommunini akiligassatigut kinguaattoorutit 2002, kommuninut kinguaattoorutinullu pingaarnernut agguarlugit. Kr.-it.

	Akileraarutissat sinneri	Kommuninut regningit assi-giinngitsut	A-bidragit	Akiligassat kinguaattoorutit allat	Akiligassat Kinguaattoorutit katill.	Inuttususeq	Innuttaasumut ataatsimut akil. Kinguaatt.
Nanortalik	5.426.803	2.140.682	12.105.286	5.573.039	25.245.810	2.468	10.229
Qaqortoq	12.168.327	11.199.573	12.322.909	15.033.060	50.723.869	3.406	14.893
Narsaq	5.066.779	971.010	5.730.030	2.993.811	14.761.630	2.047	7.211
Ivittuut	11.188	-7.743	10.740	0	14.185	178	-
Paamiut	2.110.110	0	6.493.420	21.535.530	30.139.060	2.019	14.928
Nuuk	37.967.730	24.893.422	56.183.856	27.115.271	146.160.279	14.265	10.246
Maniitsoq	12.772.605	5.925.044	8.661.865	17.821.205	45.180.719	3.681	12.274
Sisimiut	10.577.518	14.089.393	20.006.310	9.699.428	54.372.649	6.024	9.026
Kangaatsiaq	3.220.773	1.903.545	8.399.086	6.725.674	20.249.078	1.516	13.357
Aasiaat	12.665.070	14.670.523	13.302.871	16.652.043	57.290.507	3.367	17.015
Qasigiannugit	4.879.763	952.853	2.757.472	5.992.519	14.582.607	1.422	10.255
Ilulissat	10.345.822	13.224.398	12.978.976	18.372.353	54.921.549	5.007	10.969
Qeqertarsuaq	2.673.445	785.945	5.064.922	3.979.394	12.503.706	1.059	11.807
Uummannaq	10.070.763	1.839.980	6.818.006	13.979.911	32.708.660	2.655	12.320
Upernavik	8.820.930	3.641.909	11.191.250	13.074.129	36.728.218	2.906	12.639
Avanersuaq	1.324.051	1.976.123	2.341.148	5.930.954	11.572.276	859	13.472
Tasiilaq	0	2.683.485	16.860.016	4.729.639	24.273.140	3.007	8.072
Illoqqortoormiut	859.878	937.220	1.249.127	1.534.912	4.581.137	541	8.468
Katillugit	140.961.555	101.827.362	202.477.290	190.742.872	636.009.079	56.427	11.271

Nalunaarsuutit) Inuit 249-it kommukkuutaartumik agguataarinerup avataaniittut pinnagit. 1. januar 2002 aallarnerfigalugu Kangerlussuaq Sisimiut kommunianni nunaqarfingorpoq. Paasissutissarsiffiit: Akileraartarnermi Pisortaarfik aamma Naatsorsueqqissaartarfik.

Tabel 5.3-mi 2002-mi kinguaattoorutit agguarsimanerat takuneqarsinnaavoq. 2002-mi kommunini kinguaattoorutit katillutik 636 mio. kruunit missaanniipput. Tamatumunnga sanilliullugu ukioq taanna Namminersornerullutik Oqartussani kinguaattoorutit 327 mio. kruunit missaanniipput. 2002-mi kommunini kinguaattoorutit qanoq agguarsimanerat sukumiinerusumik misissoraanni tasaanerupput A-bidragit, akileraarnikipallaarsimanerit kiisalu kommuninut regningit assi-giinngitsut, tassa 202,5 mio. kr., 140,9 mio. kr, aamma 101,8 mio. kr. Akiligassaqarfiit taakkua 2002-mi kinguaattoorutit katillutik 636 mio. kruuniusut 70 procenteraat. Kommuninut regningit assi-giinngitsut tasaanerupput kommunini allani innuttaasunit aningaasatigut piumasqaatit.

Imaaliinnarlugu malunnartoqanngilaq kommuninut kinguaattoorutit ukiuni aggersuni ikiliartorumaartut kommunit innuttamik kinguaattoorutai sukannernerusumik akilersinnalinngippatigut.

Kommunini ineriartornikkut malunnaatit

Innuttaasut pillugit missingersuusionermermi takuneqarsinnaavoq kommunini ineriartorneq qanoq ikkumaarnersoq, taamalu kommunit akissajaatitigut suut ilungersuutigisariaqassaneraat.

Tabel 5.4-mi matuma kinguliiniittumi 2003-2013-imi innuttaasut amerlassusiata allanngoriartornera takuneqarsinnaavoq ukioqqortussutsinut agguarlugu.

Tabel 5.4 Inuttussusissatut missingersuut tamarmiusoq 2003-2013, ukioqatigiiaanuk agguarlugu

Ukioqatigiiaat	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
0-5	5.526	5.349	5.280	5.225	5.236	5.186	5.191	5.184	5.195	5.232	5.273
6-17	11.811	11.931	11.844	11.722	11.428	11.213	10.927	10.698	10.422	10.146	9.947
18-62	35.677	35.677	35.765	35.811	35.979	36.081	36.216	36.280	36.434	36.570	36.684
63+	3.662	3.799	3.906	4.072	4.202	4.383	4.522	4.693	4.794	4.893	4.925
Katillugit	56.676	56.756	56.795	56.830	56.845	56.863	56.856	56.855	56.845	56.841	56.829

Paasisutissarsiffik: Naatsorsueqjissaartarfiup kisitsisitigut paasisutissanuk toqqorsivia.

Tabelimi takuneqarsinnaavoq ataatsimut isigalugu meeqqat 0-5-it akornanni ukiullit ikiartussasut. Tamatuma kinguneranik naatsorsuutigisariaqarpoq meeraaqqerivinnik meeqqerivinnillu pisariaqartitsineq annikilluartussasoq. Tamakkua ingerlanneqarnerat kommunit kisimik tigumiarmassuk kommunit akissaajaat milliartussapput.

Atuarfiup tungaatigut taamaapportaaq, tassami meeqqat inuusuttuaqqallu atuartussat, tassa arfinilinniit 17-inut ukiullit ukiuni qulini pineqartuni katillugu 1.864-inik ikilissanganneqarmata.

Piffissami pineqartumi 18-iniit 62-inut ukiullit amerlassutsimikkut nikippiassanngillat, akierlianilli naatsorsuutigineqarpoq inuit soraarninngorsinnaanngorlutik ukioqalereersimasut, tassa 63-iniit qummut, ukiuni qulini pineqartuni 1.263-inik amerlissasut.

Ineriartornissap ataatsimut isigalugu taamaannissaata malunnarsisippaa akileraarutitigut tunngavissat unittooqqassasut, utoqqalinersianulli Landskassip akissaajaatai qaffariartorusaassallutik. Tamatuma saniatigut kommunit utoqqarnik sullissinerat piumasarfiunerulissaaq paaqqutarinnin-nerit annertusissammata.

Innuttaasut utoqqalisut amerliartussanganneqarnerata kingunerissavaattaaq eqqarsaatigisariaqar-mat utoqqaat illuini utoqqaallu najortagaanni inissat amerlanerusut pisariaqartinneqalissammata utoqqarnillu paaqqutarinninneq annertusilluni.

Innuttaasut 18-iniit 62-inut ukiullit ilai siusinaartumik soraarnerussutisialiuupput. 2001-imi ataatsimoortumik tapiissutit isumaqatigiinniutigineqarneranni aningaasalersueriaaseq nutaaq atulersinneqarpoq, tassa siusinaartumik 1. januar 2002-p kingornatigut soraarnerussutisiaqalersunuk akissaajaatit 50%-ii Namminersornerullutik Oqartussat 50%-iilu kommunit akilerallissallugit. Ulloq taanna sioqqullugu siusinaartumik soraarnerussutisiaalersimasunuk akissaajaatit 90%-ii Namminersornerullutik Oqartussanit 10%-iilu kommuninit akilerneqartarput. Taamaalilluni siunissami kommunit kommuniminni siusinaartumik soraarnerussutisiaqalersutut akissaajarnerulis-sapput.

Innuttaasut pillugit ataatsimoortumik missingersuusiami matuma siuliiniittumi kommunini ataasiakkaani kommunillu akornanni qanoq ineriartortoqarsinnaanera takuneqarsinnaanngilaq. Naak assersuutigalugu meeqqat atualernissamut naammattunik ukioqalereersimasut ukiuni pineqartuni ikilissagaluartut imaassinnaavoq kommunit ilaanni meeqqat atualernissamut naammattunik ukioqalersimasut ikileriarujussuurtut, kommuninili allani amerleriarlutik.

2004-mut Aningaasanut inatsimmi Namminersornerullutik Oqartussat 2004-2007-imi atuarfiup illutaanik sananissamut/nutaanngorsaaniissamut 207 mio. kruunit aningaasaliissutigisimavaat.

Allanngoriartornerit matuma siuliiniittut isigimmallugit Naalakkersuisullu akileraarutinik nutarteriniarnerat isigimallugu pisariaqalersinnaavoq kommuninut ataatsimoortumik tapiissuteqari-aatsip atuuttup allannguuteqartinnissaa assigiimmik akeqartitsinerup allanngortinnissaata akileraartarnerullu allanngortinnissaata kingunerisaannik.

Sulisussat amerliartunnginnerata aammalu pingaartumik inunnik isumaginninnerup tungaatigut akissaajaatit qaffakkiartornissaata ilimanarnera patsisaalluni pisortat pisortat akissaajaataanni tamarmiusuni sakkortuumik pingaarnersiulluni tulleriisaarisariaqarput. Tamanna uunga tunngatillugu isigineqassaaq kommunit katillutik peqquneqarsimmata 2006-imi 25 mio. kruunit 2007-miillu 50 mio. kruunit sipaassagaat. Tamatumuunakkutaaq kommuninut pisariaqarsinnaavoq isummerfigissallugu innuttatik qanoq pitsaatigisumik sullikkusunneraat.

Kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit isumaqatigiinniutiginerat

Namminersornerullutik Oqartussat Kanukokalu kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit pillugit ukiumoortumik isumaqatigiinniartarput, 2004-llu ingerlanerani ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiinniarnissami pineqartussaavoq ukiumut aningaasatigut missingersuusiorfimmut 2005-imut kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit qanoq amerlassuseqassanersut.

Ukiumut missingersuusiorfiusumut 2004-mut ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isumaqatigiinniarnermi 2003-mi naammassineqartumi isumaqatigiissutigineqarpoq ilaatigut makkua oqallisiginerat nanginneqassasoq:

- Eqqakkat kuuffiitut pingaarnernut aningaasaleeqqinneq
- Illuliorfigissaqqissaaneq pillugu inatsisiliornissaa
- Ikuallattoornissaaq pillugu sillimanissamut inatsisip nutarternissaa
- A-bidragit isumakkeernerannut tiguniarnerannullu malittarisassat
- Innaarluutilinnut tunngatillugu aningaasaliinermut oqartussaanerup misiligummik tunniunneqarnerata oqallisiginissaa

Misissuineritigut paasineqarsimavoq eqqaaviit kuuffii ajortivissimmata annertuumik aningaasaliiffigeqqittariaqartut. Tamanna tunngavigalugu Kanukokap piumasarisimavaa Namminersornerullutik Oqartussat siunissami aningaasanut inatsimmi eqqakkat kuuffiitut pingaarnernut aningaasaleeqqittarnissat salliutissagaat. Maannakkuugallartoq 2004-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi pilersaarusiornernut 1 mio. kruunit immikkoortinneqarsimapput illuatungeriillu naatsorsuutigaat tamanna pillugu oqallinnerit nangeqqissallugit ukiumut missingersuusiorfimmut 2005-imut isumaqatigiinniarnerni.

Maj 1997-imi Namminersornerullutik Oqartussat Kanukokalu illuliorfigissaaneq pillugu isumaqatigiissuteqarput. Paasinarsisimavoq tamatuma tungaatigut inatsisiliortoqartariaqartoq. Tamanna tunngavigalugu 2002-p ingerlanerani suleqatigiiliortoqarpoq illuliorfissaqqissaanermik

sukumiinerusumik misissuisussamik. Naalackersuisut naatsorsuutigaat suleqatigiissitat sulinerata inernerissagaa illuliorfigissaaneq pillugu inatsisit allannguutissaannut siunnersuut 2004-mi saqqummiutissangatinneqartoq. Tassalu illuatungeriit isumaqatigiissutigaat isumaqatigiinniarnissani aggersuni suliaq tamanna nangeqqinneqassasoq kommuninut kingunerisinnaasai ilanngullugit.

Ukiumut aningaasatigut missingersuusiorfimmuut 2004-mut isumaqatigiinniarnerni Kanukokap piumasaraa aningaasanik taarsiivigineqarnissaq patsisigalugu kommunini qatserisartut ukiut ingerlaneranni suliassat inatsimmi allassimanngitsut tigujuartuinnaalermatigit. Tamanna tunngavigalugu isumaqatigiissutigineqarpoq malittarisassat nutartertariaarnersut misissorumallugit, tamannalu ingerlavoq.

2002-mi A-bidraginut kommunini akiitsorineqarput 203 mio. kruunit missaat. Tamanna tunngavigalugu Kanukokap kissaatigaa A-bidragit innuttaasuniit tiguniartarnerannut tunngavisarissaarnerulernissani. Tamatuma peqatigisaanik saaqqummiunneqarpoq kommunit periarfissaqarnerulersariaqartut kinguaattooruterpassuit isumakkeernissaannut. Naalackersuisut periarfissat taakkua marluk misissorlugit ingerlappaat.

2000-imi misileraaneq aallartinneqarpoq kommunit kajumittut innaarluutilinnut tunngatillugu aningaasaliinermut oqartussaaneq tigullugu. Inunnik isumaginninnikkut misileraalluni aaqqissuussi-nerit ukiutt pingasut ingerlagajuttarput, tamatumalu kingorna isummerfigineqartarlunni aaqqissuussineq ataavartunngortinneqassanersoq taamaassannginnersorluunniit. Ullumikkut innarluutilinnut aningaasaliissutit 93mio. kr.-it missaaniippat Naalackersuisullu aallartiffitut naatsorsuutigaat oqartussaaneq tunniunneqassappat immikkut akissajaataasassangitsoq.

Kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit 2004-mut isumaqatigiinniutigineqarneranni Naalackersuisut kommuninut ataatsimoortumik tapiissutissani aggersuni sipaarutissat 2004-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi ukiunut missingersuusiorfinnut suliarineqarsimasoq ilimasaarutigaat. Naatsorsuutigineqarpoq sipaarutigineqassasut 2006-imi 25 mio. kruunit 2007-imiillu 50 mio. kruunit.

Sammissat siuliini naatsumik eqqaaneqartut saniatigut ataatsimut tapiissutit isumaqatigigiinniutigineqarnissaanni aggersumi qaqinneqarsinnaapput sammissassat Naalackersuisut inatsisiliornerannik aallaavillit sulianillu allanik kommuninut sunniteqartussatut ilimanartut.

6 Bilagit

Bilag A Innaallagissap, erngup kiassarnerullu assigiimmik akeqartinneqarnissaannut tapiissutit

Bilaginut tabel 1. Kommunit akornanni innuttaasumut ataatsimut ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit agguasseqqinneq (kr.)

	Innuttaasut	Inuit akileraarutaat (kr.)	Akitsuutit (kr.)	Landskassimut akileraarut (kr.)	Angerlars. Atuimeq, innaall., imeq kiassarnerlu (kr.)	Kommunit aningaasartuutaat (kr.)	Landskassip aningaasartuutai agguarneqqanngitsut (kr.)	Landskassip sanaartukkanut aningaasartuutai (kr.)	Innuttaasut iluaqutissat (kr.)	Innuttaasut akiliutaat (kr.)	Nikingassut (kr.)
Nanortalik	2.516	-13.000	-11.641	-6.582	1.491	38.239	68.772	3.119	110.130	-29.732	7.717
Qaqortoq	3.365	-23.859	-11.641	-11.554	262	41.169	68.772	5.819	115.760	-46.791	-3.713
Narsaq	2.051	-22.080	-11.641	-10.531	-620	39.201	68.772	4.411	112.385	-44.871	-5.168
Ivittuut	153	-78.432	-11.641	-51.769	0	32.696	68.772	0	101.468	-141.842	-113.055
Paamiut	2.014	-17.060	-11.641	-8.580	1.225	44.833	68.772	4.663	118.269	-36.056	9.532
Nuuk	14.273	-38.821	-11.641	-20.531	-3.228	56.132	68.772	4.472	129.377	-74.222	-17.527
Maniitsoq	3.703	-19.961	-11.641	-10.500	281	44.228	68.772	6.068	119.068	-41.821	4.566
Sisimiut	5.960	-25.089	-11.641	-13.771	-1.152	39.125	68.772	10.451	118.348	-51.653	-5.986
Kangaatsiaq	1.505	-11.132	-11.641	-5.741	3.390	46.113	68.772	17.637	132.521	-25.124	34.716
Aasiaat	3.404	-20.984	-11.641	-10.152	-140	43.378	68.772	14.890	127.040	-42.917	11.441
Qasigiannugit	1.462	-20.339	-11.641	-9.357	5.803	41.991	68.772	3.785	114.548	-35.535	6.331
Ilulissat	4.781	-22.606	-11.641	-12.500	-1.081	42.693	68.772	11.367	122.833	-47.828	2.323
Qeqertarsuaq	1.067	-20.988	-11.641	-10.796	2.635	41.767	68.772	5.365	115.904	-40.790	2.433
Uummannaq	2.738	-14.590	-11.641	-7.888	1.292	40.103	68.772	10.369	119.244	-32.828	13.735
Upernavik	2.903	-11.878	-11.641	-6.697	3.131	36.524	68.772	8.825	114.121	-27.084	14.356
Qaanaaq	854	-15.945	-11.641	-7.588	3.429	45.115	68.772	12.605	126.492	-31.745	22.066
Ammassalik	2.979	-15.054	-11.641	-7.734	1.863	37.880	68.772	12.130	118.782	-32.565	13.535
Ittoqqortoormiit	549	-16.206	-11.641	-6.557	9.750	46.474	68.772	14.914	130.160	-24.654	32.825
Agguaqatigiissitsineq oqimaatigiissitaq	56.275	-24.386	-11.641	-12.768	-158	44.929	68.722	7.932	121.635	-48.953	72.681

Nalunaarsuut: Aningaasartat kolonnemi kingullermi "ningingassutip" ersersippaa kommunemi pineqartumi innuttaasut ilanngaaseereernikkut akiliutaat qanoq annertutigisumik nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsinermi nikingatiginersoq. Aningaasartat "ajunngitsut" ersersippaat kommunemi pineqartumi innuttaasut nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsinermut sanilliullugu peqataasuteqarnerminngarnit sulisut amerlanerungaatsiartut atortaraat, aningaasartalli "ajortut" ersersippaat innuttaasut tamarmik immikkut qanoq annertutigisumik ukiumut peqataasuteqarnerusut ilanngaaseereernikkut nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsineq qaangerlugu.

Ilanngusaq B Innaallagissap, erngup kiassarnerullu assigiimmik akeqartitsinermi agguaqinneqarnerat

Bilagimut tabel 2. Sullitat akornanni assigiimmik akeqartitsineq atorlugu agguasseqqinneq

Kommunit	Innuttaasut	Aalisakkanut suliffissuarnut innaall.	Innaall. Illumi atugassaq (1.000 kr)	Sullitanut kikkumulluunni it innaall. (1.000 kr)	Suliffissuarnut allanut innaall. (1.000 kr)	Kiassar-neq (1.000 kr)	Aalisakkanik suliffissuarnut innaall. (1.000 kr)	Aalisakka-nik suliffissuit avataan-nut innaall. (1.000 kr)	Tapiissutit tamakker-lugit (1.000 kr)	Illumi atugassanut tapiissutit (1.000 kr)	Innuttaasumut ataatsimut illumi atugassat*	Aalisakkanik suliffiss. Agguasseqqin neq (1.000 kr)
NAN	2.516	1.786	2.179	723	1.120	-262	408	1.835	7.789	3.752	1.491	2.194
QAQ	3.365	683	-1.283	-2.015	-549	-986	271	3.151	-728	882	262	954
NRQ	2.051	2.463	-280	-642	-191		2.152	-991	2.511	-1.271	-620	4.615
PAA	2.014	2.400	1.002	627	75	238	547	1.227	6.115	2.467	1.225	2.947
NUU	14.272	591	-31.711	-45.519	-8.456	-6.232	2.935	-8.135	-96.527	-46.078	-3.229	3.526
MAN	3.703	1.276	-186	-151	-35	-1.693	1.008	2.921	3.141	1.042	281	2.284
SIS	5.960	3.287	-3.193	-3.413	-493	-1.377	4.124	-2.299	-3.363	-6.869	-1.153	7.411
KANG	1.505	1.017	1.775	1.229	142		1.416	3.327	8.906	5.102	3.390	2.433
AAS	3.404	1.764	-580	-2.105	-264	814	2.806	-711	1.725	-477	-140	4.570
QAS	1.462	2.964	768	425	139	-260	9.786	7.975	21.797	8.483	5.802	12.750
ILU	4.781	5.439	-1.648	-3.730	-862	-587	3.191	-2.935	-1.132	-5.170	-1.081	8.630
QEQ	1.067	916	671	386	41	0	1.339	2.141	5.494	2.812	2.635	2.255
UUM	2.738	3.028	1.193	334	43	-727	2.048	3.072	8.991	3.538	1.292	5.076
UPE	2.903	1.915	4.455	2.196	222	-84	169	4.719	13.592	9.090	3.131	2.084
QAA	854	75	1.632	1.666	179	-839	17	2.135	4.865	2.928	3.429	92
TAS	2.979	491	2.512	79	1.998	-46	105	3.085	8.224	5.551	1.863	596
ITT	549	239	2.571	3.563	403		23	2.782	9.581	5.353	9.750	262
Total	56.123	30.334	-20.123	-46.347	-6.487	-12.041	32.345	23.299	980	-8.865	-159	62.679

Nalunaarsuut*: "Angerlarsimaffiit atuinerinut tapiissutit" tassaapput innaallagissamut tapiissutit aqutugalugit angerlarsimaffinnut tapiissutit, imermut tapiissutit aqutugalugit pisisartunut allanut tapiissutit aammalu kiassarnermut tapiissutit aqutugalugit tapiissutit. Tamatumunnga pissutaavoq imermik kissarnermillu atuinermi atuisut pillugit sukumiisumik paasisutissat pissarsiarineqarsinnaannginnerat.

Tabelit nassuiaataat:

Tabelimi qulaaniittumi takutinneqarpoq agguataaqinnerup annertussusia assigiimmik akeqartitsineq aqutugalugu nunap suani najugaqarnerup pisisartukkuuttaallu agguarlugit. Aningaasartat naatsorsugaapput tunisat annertussusiat ullumikkut akiusup nuna tamakkerlugu assigiittup aammalu najukkani tunisassiornermi aningaasartuutit assigiinngissutaanik gangerlugu.

Tabelimi paasisutissat kommuninut naatsorsugaapput, imaappoq kommunit akornanni agguataareqqinnerit katinnerattut. Kolonit pingajuanni "Aalisakkanik suliffissuarnut innaallagiasq" pillugu kisitsit Nanortalimmut tunngasoq imaalillugu pissarsiarineqarpoq kommunini nunaqarfanni tamani tapiissutit katillugit. Nanortalip kommuniani nunaqarfanni makkunani paasisutissat pigineqarput: Nanortalip illoqarfia, Aappilatqoq, Narsamiit, Tasiusaq, Ammassivik aamma Alluitsup Paa. Kommunimut ataatsimut agguataareqqinneq imaalillugu naatsorsorneqarpoq: (najukkani tunisassiornermut aningaasartuutit – aalisakkanut suliffissuarnut akigititaq)*nunaqarfimmi pineqartumi aalisakkanut suliffissuarnut atugassiisutitigineqartut annertussusiat.

Imaalillugu naatsorsorneqassaq: Nanortalip illoqarfia: (3,12 KWh – 0,66 KWh)*437.000 KWh = 1.075.020 DKK + Aappilatqoq: (2,58 KWh - 0,66 KWh)*12.208 KWh = 23.439 DKK + Narsamiit: (3,03 KWh – 0,66 KWh)*14.206 KWh = 33.668 DKK + Ammassivik: (4,87 KWh – 0,66 KWh)*2.000 KWh = 8.420 DKK + Alluitsup Paa: (1,96 KWh – 0,66 KWh)*496.249 KWh = 645.124 DKK. Katillugit = 1.785.671 DKK. Imaappoq, Nanortalimmi aalisakkanik suliffissuaq ullumikkut akiusunik atuinerinillu akiliisarpoq aningaasartuutiviit malillugit akigititaasuninngarnit innaallagissamut 1,79 mio. kr.-inik annikinnerusunik.

Oqaatigineqartutut kommunini tamani aalisakkanik suliffissuit tapiiffigineqartarput innaallagiasq akikitsoq atorlugu. Aalisakkanik suliffissuarnut aningaasat ataatsimut tapiissutaasartut 30,0 mio. kr.-inik annertussusilerneqarsinnaapput, katinneranni oqaatigineqartutut. Periaaseq taannarpiaq malillugu tabelimi allassimasut tamarmik naatsorsugaapput ataatsimut aningaasartuutit aammalu akip assigiiaakkap aalajangersimasup assigiinngissutaat gangerlugu annertussutsinik atorneqartunik. Aningaasartat minusitut allassimasut tassaapput pisisartunut aalajangersimasunut pineqartunut aningaasartuutaanerussut. Assersuutugalugu Nuummi angerlarsimaffiit 2002-mi innaallagissamut 31,7 mio. kr. missaannik akiliiallaarsimapput.

Kolonne 10-mi "Tapiissutit tamakkiisuni" allassimavoq assigiinngitsuniit ataatsimut tapiissuteqartarnek assigiinngissummik 'taamaallaat' 980.000-nik matussuserneqangajattartoq.

Ilanngussaq C Assigiimmik akeqartitsinerup iluarsartuuteqqinnissaa Assersuut 2

Bilaginut tabel 2. Nukisiorfiit sullitanut assigiingitsunut inissisimanerat

Kommunit	Innuttaasut	Aalisakkanut suliffissuarut (1.000 kr.)	Ineqarnermut innaall. (1.000 kr.)	Sullitanut kikkunnilluunnit innaall. (1.000 kr.)	Suliffissuarut allanut innaall. (1.000 kr.)	Kiassarneq ilumi atugasaq (1.000 kr.)	Aalisakkanut suliffissuarut imeq (1.000 kr.)	Imeq ilumi atugasaq 1.000 kr	Tapiissutit tamakkerlugit (1.000 kr)	Innuttaasut mut ataatsimut ilumi atugasaq
NAN	2.516	0	255	0	0	0	0	1.000	1.255	499
QAQ	3.365	0	59	0	0	0	0	792	851	253
NRQ	2.051	0	61	0	0	0	0	132	193	94
PAA	2.014	0	0	0	0	0	0	273	273	135
NUU	14.272	0	0	0	0	0	0	675	675	47
MAN	3.703	0	0	0	0	0	0	1.396	1.396	377
SIS	5.960	0	1	0	0	0	0	309	310	52
KANG	1.505	0	869	0	0	0	0	3.079	3.948	2.623
AAS	3.404	0	151	0	0	0	0	648	799	235
QAS	1.462	0	0	0	0	0	0	7.058	7.058	4.828
ILU	4.781	0	838	0	0	0	0	706	1.544	323
QEQ	1.067	0	200	0	0	0	0	1.710	1.910	1.790
UUM	2.738	0	307	0	0	0	0	2.500	2.807	1.025
UPE	2.903	0	1.282	0	0	0	0	4.319	5.601	1.930
QAA	854	0	443	0	0	0	0	2.021	2.464	2.885
TAS	2.979	0	113	0	0	0	0	2.068	2.181	732
ITT	549	0	1.961	0	0	0	0	2.537	4.498	8.193
Total	56.123	0	6.540	0	0	0	0	31.222	37.762	673

Nalunaarsuut*: ”Angerlarsimaffiit atuinerinut tapiissutit” tassaapput innaallagissamut taapiissutit aqutugalugit angerlarsimaffinnut tapiissutit, imermut tapiissutit aqutugalugit pisisartunut allanut tapiissutit aammalu kiassarnermut tapiissutit aqutugalugit tapiissutit. Tamatumunnga pissutaavoq imermik kissarnermillu atuineri atuisut pillugit sukumiisumik paasisutissat pissarsiarineqarsinnaanginnerat.

Takusassiamut paasisutissat: Angerlarsimaffinni atuinerit: Akip anginerpaaffissaatut naatsorsuutigineqarpoq 3.35 kr./kWh. Taamaangippagt aningaasartuutit malillugit aki. Imeq: Akip anginerpaaffissaatut naatsorsuutigineqarpoq 32.30 kr. pr. kubikmeter. Taamaangippat aningaasartuutit malillugit aki. Kiassarnermut aningaasartuutit malillugit aki. **Aalisakkanut suliffissuit:** Aningaasartuutit malillugit aki naatsorsuutigineqarpoq assersuutigalugu ukiuni 5-ni ikaarsaariarnerup naanerata kingorna, aki aningaasartuutit malillugit akimut naleqqussariartuaarneqassammat. **Pisortat pisisartut:** Aningaasartuutit malillugit aki naatsorsuutigineqarpoq. **Suliffissuit allat:** Aningaasartuutit malillugit aki naatsorsuutigineqarpoq.

Tabelimut nassuiaat. Tabelimi nassuiarneqarpoq agguataareqqinneq taama isikkoqarnissaatut akeqartitseriaaseq allannortinneqartuuppat takussutissiaq qulaani pineqartoq naapertorlugu. Oqaatigineqartut agguataareqqinneq ullumikkut pissutsinut sanilliullugu annertuumik annikillineqassaaq. Sumiiffinni tamani aningaasartuutit malillugit akit atuutilerfiini nassuiaammut ataatsimut agguataareqqinneq sunniuteqassangilaq. Angerlarsimaffinni atuinerinut akit annerpaaffissaatut siunnersuutigineqartut kingunerissavaat kommunit ataasiakkaat akornanni agguataareqqinneq atuutsinnassaaq. Assersuutigalugu kommunit tamarmik Paamiut, Nuuk Maniitsorlu pinnagit, tapiiffigineqartuuartassapput innaallagissap akii appassisut aqutugalugit. Tapiissutit taakku kommunit ataasiakkaat nunaqarfittaannut tapiissutit pingaartumik matussusissavaat. Taamatuttaaq sumiiffinni arlalinni angerlarsimaffinni atuinerit imermut akigititanut tapiiffigineqartuuartassapput. Aningaasartuutit malillugit akit takussutissiarineqartut kiisalu akit ’annerpaaffissaat’ sumiiffinni akit qaffaataasa 50 pct. sinnerpassuk, angerlarsimaffinni atuineri tapiissutini tamarminusuni annikinnerpaaffissap kingunerissavaa 37,8 mio. kr. missaat imaluunniit innuttaasumut ataatsimut 673 kr.

Bilag D Ilaqutariinnut assiginnngitsunut 13-inut iluarsaaqqinnerup kingunissai

Nr. 1. Kisermaa*q* ilinniagaqarto*q* Nu*u*mmi, saniatigut sulisarto*q* kollge*g*iami inilik

	2004				Assersuut 1 akit aningsaartuutiviusunik ersersitsisut				Assersuut 2 akit aningsaartuutiviusunik ersersitsisut alsats			
			Akileraarutit allannguuttaat									
Akissarsiat A-t												
- Sunngiffimmi sulineq	32.900	(10 tiimit á 70 kr. sap. akunneranut, sap. akunneri 47-t)		32.900			32.900			32.900		
- Ilinniagaqarnersiutit			50.400			0			0			
Akissarsiat B-t												
- Ilinniagaqarnersiutit	50.400			0			50.400			50.400		
Akissarsiat tamakkerlugit	83.300			83.300			83.300			83.300		
Tapiissutit akileraaruteqanngitsut												
- Naamik												
Isertitat tamakkerlugit	83.300			83.300			83.300			83.300		
Akileraarutit	12.120	(Ilanngaaat katillugu 53.000. Nuuk: 40%)		10.626	(Ilanngaat katillugu 58.000. Nuuk: 42%)		12.120			12.120		
Akissarsiat ilanngateqartereerlugit	71.180			72.674			71.180			71.180		
Aningaasartuutit aalajangersimasut												
- kollegiami ineeraq	10.200	(Ineeraq nalinginnaasoq)		10.200			10.200			10.200		
- tassannga imeq (120 m ³)	2.584			2.584			1.441			1.441		
- kiassarneq (12,99 MWh)	6.000	(Inkl. i husleje)		6.000			4.961			4.961		
- innaallagiat (3.000 kWh)	6.690	(Inkl. i husleje)		6.690			2.100			2.100		
Aningaasat atomeqarsinnaasut	60.980			62.474	Iluanaarut	1.494	60.980	Iluanaarut	0	60.980	Iluanaarut	0
- qaammammut	5.082			5.206	Iluanaarut	125	5.082	Iluanaarut	0	5.082	Iluanaarut	0
Kisitsisit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq/m³	Kiassarneq /MWh	Innaallagiat /kWh					Akit 2005	Imeq/m³	Kiassarneq /MWh	Innaallagiat /kWh
	Nuuk	21,53	462	2,23	Nuuk	12,01	382	0,70	Nuuk	12,01	382	0,70

Nr. 2. Fuldmægtigi kisermaaq Nuummi. Ilinniakkaminik naammasserlaaq, atorfimmut atasumik inilik, ilinniarnerni taarsigassarsialik.

	2004	Akilerarutit allannguuttaat	<u>Assersuut 1 akit</u> aningsaartuutiviusunik ersersitsisut				<u>Assersuut 2 akit</u> aningsaartuutiviusunik ersersitsisut ersersitsisut alsats						
Akissarsiat A-t													
- Akissarsiat	263.863	263.863			263.863					263.863			
Akissarsiat B-t													
- Naamik													
Akissarsiat tamakkerlugit	263.863	263.863			263.863					263.863			
Tapiissutit akileraruteqanngitsut													
- Naamik													
Isertitat tamakkerlugit	263.863	263.863			263.863					263.863			
- Ilannga	12.000 (Ilinniarnerni akiligassat)	12.000			12.000					12.000			
Akilerarutit	84.745 (Ilannga katillugu 52.000. Nuuk: 40%)	85.622 (Ilannga katillugu 60.000. Nuuk: 42%)			84.745					84.745			
Akissarsiat ilangaateqartereergit	179.118	178.241			179.118					179.118			
Aningsaartuutit aalajangersimasut													
- atorfimmuut atasumik ini	36.000	36.000			34.858					34.858			
- tassanga imeq (120 m ³)	2.584	2.584			1.441					1.441			
- kiassarneq (12,99 MWh)	6.000	6.000			4.961					4.961			
- innaallagialq (3.000 kWh)	6.690	6.690			2.100					2.100			
Aningsaat atorneqarsinnaasut	130.428	129.551 Iluanaarut	-877		137.199 Iluanaarut	6.771				137.199 Iluanaarut	6.771		
- qaammammut	10.869	10.796 Iluanaarut	-73		11.433 Iluanaarut	564				11.433 Iluanaarut	564		
Kisitsisit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq/m³	Kiassarneq/ MWh	Innaallagialq/ kWh	Akit 2005	Imeq /m³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	
	Nuuk	21,53	462	2,23	Nuuk	12,01	382	0,70	Nuuk	12,01	382	0,70	

Nr. 3. Niuernermik allaffissornermillu ilinniagalik ataatsimik meeralik Maniitsumiitq. Ulloq naallugu sulisartoq, ukiut arlallit sulinersiutilik, attartukkamik inilik

	2004		Akileraarutit allannguuttaat		<u>Assersuut 1 akit</u> aningsaartuutiviusunik ersersitsisut			<u>Assersuut 2 akit</u> aningsaartuutiviusunik ersersitsisut ersersitsisut alsats				
Akissarsiat A-t												
- Akissarsiat	191.053	(Siumut naatsorsuineq)	191.053		191.053			191.053				
Akissarsiat B-t												
- Naamik												
Akissarsiat tamakkerlugit	191.053		191.053		191.053			191.053				
Tapiissutit												
akileraaruteqanngitsut												
- ineqarnermut tapiissutit	5.760		5.760		6.033			6.033				
- meeqqanut ikiorsiissutit	2.370		2.370		2.370			2.370				
Isertitat tamakkerlugit	199.183		199.183		199.456			199.456				
Akileraarutit	58.652	(Ilanngaat katillugu 48.000. Maniitsoq: 41%)	57.213	(Ilanngaat katillugu 58.000. Maniitsoq: 43%)	58.652			58.652				
Akissarsiat ilanngaateqartereerlugit	140.531		141.970		140.804			140.804				
Aningaasartuutit aalajangersimasut												
- atorfirmut atasumik ini	36.000		36.000		37.704			37.704				
- tassannga imeq(240 m ³)	5.167		5.167		6.871			6.871				
- kiassarneq (12,99 MWh)	6.000		6.000		4.883			4.883				
- innaallagialq (3.000 kWh)	6.690		6.690		6.570			6.570				
- meeqperivik	18.708		18.708		18.708			18.708				
Aningaasat atornerqarsinnaasut	73.133		74.572	Iluanaarut 1.439	72.939	Iluanaarut -194		72.939	Iluanaarut -194			
- qaammammut	6.094		6.214	Iluanaarut 120	6.078	Iluanaarut -16		6.078	Iluanaarut -16			
Kisitsisit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh
	Maniitsoq	21,53	462	2,23	Maniitsoq	28,63	376	2,19	Maniitsoq	28,63	376	2,19

Nr. 4. Aappariit pensionisiallit Paamiunittut. Inissiaq attartugaq.

	2004	Akileraarutit allannguuttaat		Assersuut 1 akit anigaasartuutiviusunik ersersitsisut			Assersuut 2 akit anigaasartuutiviusunik ersersitsisut ersersitsisut alsats					
Akissarsiat A-t												
- Utoqqalinersiat	66.606	66.606		66.606			66.606					
- Siusinaartumik utoqqalinersiat	66.606	66.606		66.606			66.606					
Akissarsiat B-t												
- Naamik												
Akissarsiat tamakkerlugit	133.212	133.212		133.212			133.212					
Tapiissutit akileraaruteqanngitsut												
- ineqarnermut tapiissutit	14.040	14.040		14.695			14.695					
- inummut tapit	0	0		0			0					
Isertitat tamakkerlugit	147.252	147.252		147.907			147.907					
Akileraarutit	16.001 (Ilanngaateqartereerlugit 116.000. Paamiut: 43%)	7.745 (Ilanngaateqartereerlugit 116.000. Paamiut: 45%)		16.001			16.001					
Akissarsiat ilanngaateqartereerlugit	131.251	139.507		131.906			131.906					
Anigaasartuutit aalajangersimasut												
- Ini attartugaq	36.000	36.000		37.675			37.675					
- tassannga imeq (240 m ³)	5.167	5.167		6.842			6.842					
- kiassarneq (12,99 MWh)	6.000	6.000		6.234			6.234					
- innaallagialq (3.000 kWh)	6.690	6.690		7.680			7.680					
Anigaasat atorneqarsinnaasut	82.561	90.817 Iluanaarut	8.256	80.317 Iluanaarut	-2.244		80.317 Iluanaarut	-2.244				
- qaammammut	6.880	7.568 Iluanaarut	688	6.693 Iluanaarut	-187		6.693 Iluanaarut	-187				
Kisisitsit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq/ kWh
	Paamiut	21,53	462	2,23	Paamiut	28,51	480	2,56	Paamiut	28,51	480	2,56

Nr. 5. Sulisartut aappariit Sisimiuniittut ataatsimik meerallit. Ini attartugaq, ukiut arlallit sulinersiutillit, tapeqanngitsut, aappaa ukiup affaani suliffissaarusimanermik nalaanneqartoq.

2004	Akileraarutit allannguutaat				<u>Assersuut 1 akit</u> aningaasartuutiviusunik ersersitsisut				<u>Assersuut 2 akit</u> aningaasartuutiviusunik ersersitsisut ersersitsisut alsats			
Akissarsiat A-t												
- Suliamut ilinniarsimanng. (ukiup affaa suliffissaarusimasoq)	74.838 (ukiut suliff. 9-12 + siumut naatsorsuineq)	74.838			74.838				74.838			
- Suliamut ilinniarsimasoq(SIK)	178.006 (ukiut suliff. 3-5 + siumut naatsorsuineq)	178.006			178.006				178.006			
Akissarsiat B-t												
- Naamik												
Akissarsiat tamakkerlugit Tapiissutit akileraaruteqanngitsut	252.844	252.844			252.844				252.844			
- meeqqamut ikiorsiissutit	2.370	2.370			2.370				2.370			
- ineqarnermut tapissutit	5.760	5.760			5.188				5.188			
- pisariaqartitsineq naapertorlugu ikiorsiissutit	20.020 (Suliffeqanngikkuni ukiup affakkuutaarlugu)	20.020			20.020				20.020			
Akissarsiat tamakkerlugit	280.994	280.994			280.422				280.422			
Akileraarutit	62.738 (Ilanngaak katillugu 96.000. Sisimiut: 40%)	57.474 (Ilanngaak katillugu 116.000, Sisimiut 42%)			62.738				62.738			
Akissarsiat ilanngaateqartereerlugit	218.256	223.520			217.684				217.684			
Aningaasartuutit aalajangersimasut												
- Ini attartugaq	36.000	36.000			32.422				32.422			
- tassannga imeq (360 m ³)	7.751	7.751			4.172				4.172			
- kiassarneq (12,99 MWh)	6.000	6.000			5.260				5.260			
- innaallagialq(3.000 kWh)	6.690	6.690			5.250				5.250			
- Meeqquerivik	15.852	15.852			15.852				15.852			
Aningaasat atorneqarsinnaasut qaammammut	153.714	158.978	Iluanaarut	5.263	158.901	Iluanaarut	5.187		158.901	Iluanaarut	5.187	
	12.810	13.248	Iluanaarut	439	13.242	Iluanaarut	432		13.242	Iluanaarut	432	
Kisitsisit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq/ kWh
	Sisimiut	21,53	462	2,23	Sisimiut	11,59	405	1,75	Sisimiut	11,59	405	1,75

Nr. 6. Ilaqtariit ilinniartitsisut meerallit Upernavimmi. Marluullutik akissarsiaat missiliutaapput, ini attartugaaq, meeqqerivimmuq aningaasartuuteqanngilaq (meeqqat 2 atuartut)

	2004	Akileraarutit allannguuttaat			Assersuut 1 akit aningaasartuutiviusunik ersersitsisut				Assersuut 2 akit aningaasartuutiviusunik ersersitsisut alsats							
Akissarsiat A-t																
- Ilinniartitsisoq	250.000			250.000				250.000					250.000			
- Niuertarfimmi assistenti	200.000			200.000				200.000					200.000			
Akissarsiat B-t																
- Naamik																
Akissarsiat tamakkerlugit	450.000			450.000				450.000					450.000			
Tapiissutit akileraaruteqanngitsut																
- Naamik																
Akissarsiat tamakkerlugit	450.000			450.000				450.000					450.000			
Akileraarutit	145.140 (Ilanngaat katillugu 96.000. Upernavik: 41%)			143.620 (Ilanngaat katillugu 116.000. Upernavik: 43%)				145.140					145.140			
Akissarsiat ilanngaateqartereerlugit	304.860			306.380				304.860					304.860			
Aningaasartuutit aalajangersimasut																
- Ini attartugaaq	72.000			72.000				136.128					77.170			
- tassannga imeq (480 m ³)	10.334			10.334				74.462					15.504			
- kiassarneq (23,38 MWh)	10.800			10.800				7.995					7.995			
- innaallagialaq (5.000 kWh)	11.150			11.150				16.600					16.600			
Aningaasat atorneqarsinnaasut qaammammut	210.910			212.430	Iluanaarut	1.520		144.137	Iluanaarut	-66.773			203.096	Iluanaarut	-7.814	
	17.576			17.703	Iluanaarut	127		12.011	Iluanaarut	-5.564			16.925	Iluanaarut	-651	
Kisisitsit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialaq /kWh				Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialaq /kWh		Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialaq /kWh
	Upernavik	21,53	462	2,23				Upernavik	155,13	405	3,32		Upernavik	32,3	405	3,32

Nr. 7. Ilaqutariit nunaqarfimmiut meeralit Kuummiuni. Marlullutik ataavtumik A-nik akissarsiaqanngitsut, aalisarneq qaammammut 1.000 kr.-inik nalunaarsimavaat, illu pigisaq. Meeraq 1 atuaraq ataaserlu "pinnguartarfimmiittartog".

	2004				Assersuut 1 akit anigaasartuutiviusunik ersersitsisut				Assersuut 2 akit anigaasartuutiviusunik ersersitsisut ersersitsisut alsats						
				Akileraarutit allannguuttaat											
Akissarsiat A-t															
- Sivismik suliffissarusimasut	0			0				0				0			
Akissarsiat B-t															
- Aalisarneq, piniarneq	12.000			12.000				12.000				12.000			
Akissarsiat tamakkerlugit	12.000			12.000				12.000				12.000			
Tapiissutit akileraaruteqanngitsut															
- meeqqanut ikiuutit	11.220 (ataatsimoortumik meeqqat 2)			11.220				11.220				11.220			
- pisariaqartinneqartumik aki nalinginnaasoq	13.680			13.680				13.680				13.680			
- akiligassanut pisariaqartitsineq	32.284			32.284				56.671				35.954			
Akissarsiat tamakkerlugit	117.184			117.184				141.571				120.854			
Akileraarutit	0 (Ilanngaat katillugu 106.000, Ammassalik: 42%)			0 (Ilanngaat katillugu 126.000, Ammassalik: 44%)				0				0			
Akissarsiat ilangaateqasrtereerlugit	117.184			117.184				141.571				120.854			
Aningaasartuutit aalajngersimasut															
- Illu pigisaq	10.334			10.334				36.221				15.504			
- tassannga imeq (480 m ³)	10.334			10.334				36.221				15.504			
- kiassarneq (23,38 MWh)	10.800			10.800				10.800				10.800			
- innaallagialq (5.000 kWh)	11.150			11.150				9.650				9.650			
Aningaasat atorneqarsinnaasut	84.900			84.900	Iluanaarut	0		84.900	Iluanaarut	0		84.900	Iluanaarut	0	
- qaammammut	7.075			7.075	Iluanaarut	0		7.075	Iluanaarut	0		7.075	Iluanaarut	0	
Kitsisitit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh				Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh
	Kuummiut	21,53	462	2,23				Kuummiut	75,46	405	1,93	Kuummiut	32,3	405	1,93

Nr. 8a Nunaqarfimmi ilaqutariit meeralit Qassiarsummi, Narsaq. Marlullutik ulloq naallugu sulisartut ukiut arlallit sulinersiutillit, tapeqanngitsut, aalisarnej qammammut 1.000 kr.-inik nalunaarsimavaat. Meeqqat marluk tamarmik atuartuupput. Imermut akiligassat ilangunneqarput (nunaqarfik sullissiveqarpoq illuaqqanillu imertartarfeqarluni)

	2004			Assersuut 1 akit aningsaartuutiviusunik ersersitsisut			Assersuut 2 akit aningsaartuutiviusunik ersersitsisut ersersitsisut alsats					
	Akileraarutit allannguuttaat											
Akissarsiat A-t - Ulloq naallugu sulisartoq, suliamut ilinniaqaqaang., qammammut - Ulloq naallugu sulisartoq, suliamut ilinniarimasooq, qammammut Akissarsiat B-t - Aalisarnej	163.727 (Ukiut arlallit sulinersiutit tamarmiusut + siumut naatsorsuineq)	163.727		163.727			163.727					
	196.483 (Ukiut arlallit sulinersiutit tamarmiusut +siumut naatsorsuineq)	196.483		196.483			196.483					
	12.000	12.000		12.000			12.000					
Akissarsiat tamakkerlugit Tapiissutit akileraaruteqanngitsut - Naamik	372.210	372.210		372.210			372.210					
Akissarsiat tamakkerlugit	372.210	372.210		372.210			372.210					
Akileraarutit	114.470 (Ilanngaata katillugu 106.000. Narsaq: 43%)	110.794 (Ilanngaata katillugu 126.000. Narsaq: 45%)		114.470			114.470					
Akissarsiat ilanngaateqartereerlugit Aningaasartuutit aalajangersimasut - Illu pigisaq - tassannga imeq (480 m ³) - kiassarnej(23,38 MWh) - innaallagialq (5.000 kWh)	257.739	261.415		257.739			257.739					
	10.334	10.334		122.789			15.504					
	10.334	10.334		122.789			15.504					
	10.800	10.800		10.800			10.800					
	11.150	11.150		11.800			11.800					
Aningaasat atorneqarsinnaasut - qammammut	225.455	229.131	Iluanaarut 3.676	112.351	Iluanaarut -113.104		219.635	Iluanaarut -5.820				
	18.788	19.094	Iluanaarut 306	9.363	Iluanaarut -9.425		18.303	Iluanaarut -485				
Kisisisit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m ³	Kiassarnej /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarnej /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarnej /MWh	Innaallagialq /kWh
	Qassiarasuk	21,53	462	2,23	Qassiarasuk	255,81	405	2,36	Qassiarasuk	32,3	405	2,36

Nr. 8b. Nunaqarfimmi ilaqutariit meeralit Qassiarsummi, Narsaq. Marlullutik ulloq naallugu sulisartut ukiut arllalit sulinersiutillit, tapeqanngitsut, aalisarnej qammammut 1.000 kr.-inik nalunaarsimavaat. Meeqqat marluk tamarmik atuartuupput. Imermut akiligassat ilangunneqarput (nunaqarfik sullissiveqarpoq illuaqqanillu imertartarfeqarluni)

	2004				Assersuut 1 akit aningsaartuutiviusunik ersersitsisut				Assersuut 2 akit aningsaartuutiviusunik ersersitsisut ersersitsisut alsats			
	Akileraarutit allannguuttaat											
Akissarsiat A-t												
- Ulloq naallugu sulisartoq, suliamut ilinniaqaqaang., qaammammut	163.727	(Ukiut arllalit sulinersiutit tamarmiusut + siumut naatsorsuineq)	163.727		163.727				163.727			
- Ulloq naallugu sulisartoq, suliamut ilinniarsimasooq, qaammammut	196.483	(Ukiut arllalit sulinersiutit tamarmiusut + siumut naatsorsuineq)	196.483		196.483				196.483			
Akissarsiat B-t												
- Aalisarnej	12.000		12.000		12.000				12.000			
Akissarsiat tamakkerlugit	372.210		372.210		372.210				372.210			
Tapiissutit akileraaruteqanngitsut												
- Naamik												
Akissarsiat tamakkerlugit	372.210		372.210		372.210				372.210			
Akileraarutit	114.470	(Ilanngaata katillugu 106.000. Narsaq: 43%)	110.794	(Ilanngaata katillugu 126.000. Narsaq: 45%)	114.470				114.470			
Akissarsiat ilanngaateqartereergit	257.739		261.415		257.739				257.739			
Aningaasartuutit aalajangersimasut												
- Illu pigisaq	0		0		0				0			
- tassannga imeq (0 m ³)	0		0		0				0			
- kiassarnej(23,38 MWh)	10.800		10.800		10.800				10.800			
- innaallagialq (5.000 kWh)	11.150		11.150		11.800				11.800			
Aningaasat atorneqarsinnaasut	235.789		239.465	Iluanaarut 3.676	235.139	Iluanaarut -650			235.139	Iluanaarut -650		
- qaammammut	19.649		19.955	Iluanaarut 306	19.595	Iluanaarut -54			19.595	Iluanaarut -54		
Kisisisit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m ³	Kiassarnej /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarnej /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarnej /MWh	Innaallagialq /kWh
	Qassiarasuk	21,53	462	2,23	Qassiarasuk	255,81	462	2,36	Qassiarasuk	32,3	405	2,36

Nr. 9. Ilaqtariit namminersortut meerallit Ilulissani. Marlullutik isertitaat missiliugaapput, ini attartugaq.

	2004				Assersuut 1 akit anigaasartuutiviusunik ersersitsisut				Assersuut 2 akit anigaasartuutiviusunik anigaasartuutiviusunik ersersitsisut alsats			
Akissarsiat A-t												
- Niuertarfimmik piginnittoq	250.000				250.000				250.000			
- Ullup affaani niuertarfimmi assistenti	100.000				100.000				100.000			
Akissarsiat B-t												
- Naamik												
Akissarsiat tamakkerlugit	350.000				350.000				350.000			
Tapiissutit akileraruteqanngitsut												
- ineqarnermut tapiissutit	21.600				21.600	19.526			19.526			
Akissarsiat tamakkerlugit	371.600				371.600	369.526			369.526			
Akilerarutit	106.680 (Ilanngaak katillugu 96.000. Ilulissat: 42%)				102.960 (Ilanngaak katillugu 116.000. Ilulissat: 44%)	106.680			106.680			
Akissarsiat ilanngaateqartereerlugit	264.920				268.640	262.846			262.846			
Aningaasartuutit aalajangersimasut												
- Ini attartugaq	72.000				72.000	65.082			65.082			
- tassannga imeq (600 m ³)	12.918				12.918	6.000			6.000			
- kiassarneq (23,38 MWh)	10.800				10.800	9.374			9.374			
- innaallagialq (5.000 kWh)	11.150				11.150	8.250			8.250			
- Meeqqerivik	16.944 (meeqqat 2 atuartut, meeqqerivimmiittoq 1)				16.944	16.944			16.944			
Aningaasat atorneqarsinnaasut	154.026	157.746	Iluaaarut	3.720	163.196	Iluaaarut	9.170	163.196	Iluaaarut	9.170		
- qaammammut	12.836	13.146	Iluaaarut	310	13.600	Iluaaarut	764	13.600	Iluaaarut	764		
Kisitsisit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialq/ kWh
	Ilulissat	21,53	462	2,23	Ilulissat	10,00	401	1,65	Ilulissat	10,00	401	1,65

Nr. 10. Pisortaq meeralik Nuummi. Pisortaqarfinni pisortaq angerlarsimasumik nulialik, isertitaat missiliugaapput, meeqqat 2 atuartut.

	2004	Akilerarutit allannguuttaat			Assersuut 1 akit aningaasartuutiviusunik ersersitsisut				Assersuut 2 akit aningaasartuutiviusunik aningaasartuutiviusunik ersersitsisut ersersitsisut alsats				
Akissarsiat A-t													
- Pisortaqarfinni pisortaq	600.000	600.000			600.000				600.000				
- Angerlarsimasooq	0	0			0				0				
Akissarsiat B-t													
- Naamik													
Akissarsiat tamakkerlugit Tapiissutit akileraruteqanngitsut	600.000	600.000			600.000				600.000				
- Naamik													
Akissarsiat tamakkerlugit	600.000	600.000			600.000				600.000				
Akilerarutit	201.600 (Ilanngaata katillugu 96.000, Nuuk: 40%)	203.280 (Ilanngaata katillugu 116.000, Nuuk: 42%)			201.600				201.600				
Akissarsiat ilanngaateqartereerlugit	398.400	396.720			398.400				398.400				
Aningaasartuutit aalajangersimasut													
- Ini attartugaq	72.000	72.000			67.430				67.430				
- tassannga imeq (480 m ³)	10.334	10.334			5.765				5.765				
-kiassarneq(26,73 MWh)	10.800	10.800			10.212				10.212				
- innaallagialaq(5.000 kWh)	11.150	11.150			3.500				3.500				
Aningaasat atorneqarsinnaasut	304.450	302.770	Iluanaarut	-1.680	317.258	Iluanaarut	12.808		317.258	Iluanaarut	12.808		
- qaammammut	25.371	25.231	Iluanaarut	-140	26.438	Iluanaarut	1.067		26.438	Iluanaarut	1.067		
Kisitsisit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialaq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialaq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialaq /kWh	
	Nuuk	21,53	462	2,23	Nuuk	12,01	382	0,70	Nuuk	12,01	382	0,70	

Nr. 12. Aalisarteq/piniarteq kisermaa Illoqortoormiinittoq. Illu nammineq pigisaaq.

	2004				Assersuut 1 akit anigaasartuutiviusunik ersersitsisut				Assersuut 2 akit anigaasartuutiviusunik anigaasartuutiviusunik ersersitsisut ersersitsisut alsats				
Akissarsiat A-t													
- Sivisuunik suliffissaarusimasooq	0		0		0				0				
Akissarsiat B-t													
- Naamik	30.000		30.000		30.000				30.000				
Akissarsiat tamakkerlugit	30.000		30.000		30.000				30.000				
Tapiissutit akileraaruteqangitsut													
- pisariaqartitsineq naapertorlugu ikiorsiisutit	0		0		0				0				
- akiligassanut pisariaqartitsineq	2.604		2.604		25.198				6.136				
Akissarsiat tamakkerlugit	32.604		32.604		55.198				36.136				
Akileraarutit	0 (Ilanngaateq katillugu 53.000. Illoqortoorm.: 42%)		0 (Ilanngaateq katillugu 63.000. Illoqortoormiut: 44%)		0				0				
Akissarsiat ilanngaateqartereerlugit	32.604		32.604		73.855				36.136				
Aningaasartuutit aaljangersimasut													
- illu nammineq pigisaaq	2.584		2.584		38.615				3.876				
- tassannga imeq (120 m ³)	2.584		2.584		17.198				3.876				
- kiassarneq (7,79 MWh)	3.600		3.600		3.600				3.600				
- innaallagialaq (2.000 kWh)	4.460		4.460		12.440				6.700				
Aningaasat atorneqarsinnaasut	21.960		21.960	Iluanaarut 0	21.960	Iluanaarut 0			21.960	Iluanaarut 0			
- qaammammut	1.830		1.830	Iluanaarut 0	1.830	Iluanaarut 0			1.830	Iluanaarut 0			
Kisisitsit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialaq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialaq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarneq /MWh	Innaallagialaq /kWh	
	Illoqortoorm	21,53	462	2,23	Illoqortoorm	143,32	462	6,22	Illoqortoorm	32,3	462	3,34	

Nr. 13. Aappariit sivisuunik suliffeqarsimangitsut meeralit Qaanaami. Aalisarnej qaammammut 1.000 kr.-inik nalunaarsimavaat. Meeqqat marluk tamarmik atuarpuk.

	2004				Assersuut 1 akit anigaasartuutiviusunik ersersitsisut				Assersuut 2 akit anigaasartuutiviusunik anigaasartuutiviusunik ersersitsisut ersersitsisut alsats					
Akissarsiat A-t														
- Naamik	0				0				0					
Akissarsiat B-t														
- Aalisarnej	12.000				12.000				12.000					
Akissarsiat tamakkerlugit	12.000				12.000				12.000					
Tapiissutit akileraruteqanngitsut														
- meeqqanut ikiorsissutit	11.220				11.220				11.220					
- ineqarnermut tapiissutit	34.920				34.920				60.000			39.937		
- pisariaqartinneqartumik aki nalinginnaasoq	26.400				26.400				26.400			26.400		
- meeqqat pisariaqartitaat	35.280				35.280				35.280			35.280		
- akiligassanut pisariaqartitsineq	13.770				13.770				77.588			15.023		
Akissarsiat tamakkerlugit	133.590				133.590				222.488			139.860		
Akilerarutit	0 (Ilanngaat katillugu 106.000. Qaanaaq: 43%)				0 (Ilanngaat katillugu 126.000. Qaanaaq: 45%)				0			0		
Akissarsiat ilanngaateqartereerrugit	133.590				133.590				222.488			139.860		
Aningaasartuutit aalajangersimasut														
- Ini attartugaq	36.000				36.000				123.648			41.170		
- tassannga imeq (480 m ³)	10.334				10.334				97.982			15.504		
- kiassarnej (12,99 MWh)	6.000				6.000				3.740			3.740		
- innaallagialaq (3.000 kWh)	6.690				6.690				10.200			10.050		
Aningaasat atorneqarsinnaasut	84.900				84.900	Ilunaarut	0		84.900	Ilunaarut	0	84.900	Ilunaarut	0
- qaammammut	7.075				7.075	Ilunaarut	0		7.075	Ilunaarut	0	7.075	Ilunaarut	0
Kisitsisit najoqqutassat:	Akit 2002	Imeq /m ³	Kiassarnej /MWh	Innaallagialaq /kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarnej /MWh	Innaallagialaq l/kWh	Akit 2005	Imeq /m ³	Kiassarnej /MWh	Innaallagialaq /kWh		
	Qaanaaq	21,53	462	2,23	Qaanaaq	204,13	462	3,40	Qaanaaq	32,3	462	3,34		

Paasissutissarsiffik:	Isumaqatigiissutit assigiingitsut, kommunit meeqqerivinnut akigititaat, INI A/S, pisortanit ikiuutit pillugit inatsiliaq aammalu akissarsiat nuunneqartartut allat Nukissiorfiillu tunngavigalugit Aningaasaqarnermut Pisortaqrarfiup naatsorsuineri.
Nalunaarsuut:	Tabeli inoqutigiinnut assigiingitsunut 13-inut nalunaarusuutaavoq. Tabeli inuiaqatigiinnut tamanut takussutissaanngilaq, immikkoortunullu allanut sapinngisamik nassuiaataalluni. Inissitsiterinermi isummat eqqoriaanerillu, assersuutigalugu soorlu innaallagissamik, imermik kiassarnermillu, akissarsianik immikkoortunullu allanik inissitsiterinissaq ajornarunnaarsippaat.
Ekstra noter: Akissarsiat:	Akissarsianut qaffaatit naatsorsuutigineqanngillat, aammattaarlu akit qaffaataat naatsorsuutigineqaratik. Taamaaliornikkut taakkua marluk imminnut naligiissinneqarnissaat qanillineqarnerpaajussaaq. Akissarsiani ataasiakkaani tapiusinnaasut naatsorsuutigineqanngillat. Tamanna aammattaaq sanilliussinermi naligitinneqartut annerutsinarlugit toqqarneqarpoq.
Tapiissutit akileraa- ruteqanngitsut:	Naligitinneqartut assigiingitsut akigitinneqartunut najoqqutassat Namminersornerullutik Oqartussanit inissitsiterneqartut najoqqutaralugit naatsorsorneqarput. Takuneqarsinnaavoq ilaqutariit pisariaqartitsinerminnik taamaallaat inuuniuteqartut allangortiterinermi marluusuni attorneqanngitsut.
Aningaasartuutit aalajangersimasut:	Ineqarnermut akiliutit aammalu innaallagissamik, imermik kiassarnermillu atuineq nalinginnaasumik naligititaapput. Tamatuma sunniutissat sanilliunneqarsinnaalersippai, immikkulli takussutissiaanatik. Meeqqerivinnut aningaasartuutit kommunini ataasiakkaani meeqqerivinni inissanut assigiingitsunut akiupput piviusut..
1. familie:	Ilinniagaqartoq kollegiami ineeqqami najugaqarpoq, tassungalu immikkut innaallagissamut kiassarnermullu akiliisarani, ineqarnermullu akiliut tamarmiusoq akilertarlugu. Tamanna pillugu assigiimmik akeqartitsinerup sunniutai malugisarnagit. Kollegiamik piginnittup taamaalilluni sipaarniuteqarnek tamarmiusoq iluaqutigisinnaavaa. Aammattaaq takorloorneqarsinnaavoq ineqarnermut akiliut allangortiterinerup malitsigisaanik appartinneqartoq, kisiannili tamanna suliarissallugu qalliinnarsiorpallaarluni. Akileraarutit allannguutaannut immikkoortumi ilinniagaqarnersiutit akissarsiat A-tut takuneqarsinnaapput. Tamatumani iluanaarut annertunngitsumik sunnerneqarpoq, tassami ilinniagaqartup akissarsiani B-ni ilanngaata iluaqutiginngimmagu, tamannali akileraaruteqariaatsip ilusissaanut naleqarluni, tassa aningaasatigut isertitat pingaannerit tamarmik ajornartinnagu siunissami akissarsiatut A-tut inissinneqassammata.
Ilaqutariit aappaat:	Tamarmiusoq tassaavoq danskeq ilinniakkaminik naammasserlaaq. Ilinniarnermi taarsigassarsiaqarpoq taamaattumillu erniatigut ilanngaata anneruujulluni. Immikkoortoq taanna ilanngunneqarpoq inummut ilanngaatip 8.000 kr.-iusup 10.000 kr.-iusullu assigiingissutaat ersersinniarlugi. Takuneqarsinnaavoq fuldmægtigip ilanngaatai tamarmiusut akileraarutit allannguutaasa kingunerannik taamaallaat 8.000 kr.-inik qaffariartut.
Ilaqutariit pingajui: Ilaqutariit sisamaat: Ilaqutariit tallimaat: Ilaqutariit arferngi: Ilaqutariit arfineq- aappaat:	Tassani ineqarnermut tapiissutit ineqarnermut akiliutit allangorernerisa kingunerannik qanoq allannguuteqarnerannut assersuutit takuneqarsinnaapput. Aappariit pensionisiallit inummut tapeq tiguneq ajorpaat. Inunnut tapit amerlassusiat ukiuni kingullerni annertuumik killilersorneqarsimapput qanorlu amerlatiginerat erseqqissumik uuttorneqarsinnaanani. Immikkut nassuiaatissaqanngilaq. Akissarsiat missiliuutaaginnarput. Aappariit marlunnik meeraqarput, meeqqerivinnulli aningaasartuuteqaratik, pissutigalugu meeqqat atuartuummata.
Ilaqutariit arfineq- pingajui:	Ilaqutariit taakkua tassaapput namminerisaminnik illullit siullit. Nunaqarfimmi tassani imermut atassuteqarpoq. Aappariit aammattaaq marlunnik meeraqarput, meerarlu ataaseq atuartuulluni. Meeqqap aappaa angerlarsimaffimmi paaqqutarineqanngikkuni akeqanngitsumik paaqqutarineqarpoq. Ilaqutariit pisortanit ikiuutinik amerlangaatsiartunik pisarput, taamaattumillu assigiimmik akeqartitsineq imaluunniit akileraarutit allannguutaat ersersinneqaratik. Tullerriaani "akiligassanut pisariaqartitsineq" takugaanni takuneqarsinnaavoq pisortat aningaasartuutaat assigiimmik akeqartitsinerup tamarmiusumik allangortinneqarnerata kinguneranik amerlisut. Kuummiuni kiassarnermut aningaasartuutit kisisitsitaqanngillat allangortiterinerullu sunniutissaa immikkoortumi tassani malunnarnaviarani.
Ilaqutariit quli- Ngiluaat: Ilaqutariit quli- ngi: Ilaqutariit aqqarngi: Ilaqutariit aqqaneq- aappaat: Ilaqutariit 13-ii:	Tassani pissutsit marluk takutinneqarput. A tassaapput ilaqutariit imermut akiligassallit B-llu tassaallutik akiligassaqanngitsut. B Qassarsuup ullumikkut nunaqarfittut inissisimaneramik sunniuteqarpoq – illu sullissivik aammalu illuaqqat inertartarfiit. A-p sunniutaa tassaavoq nunaqarfik imermut aqquarneqarsimammat. Assersuut taamaallaat takutinneqarpoq aningaasartuutit assigiingitsut sanilliussinnaajumallugit tassuunalu nunaqarfimmi pissutsit assigiingitsut paasiumallugit.
	Akissarsiat missiliuutaaginnarput. Aappariit marlunnik meeraqarput, taamaallaalli meeqqerivimmut aningaasartuuteqarlutik, pissutigalugu meeqqat marluk atuartuummata.
	Akissarsiat missiliuutaaginnarput. Aappariit marlunnik meeraqarput taakualu marluullutik atuartuullutik.
	Tassani annertussulieriikkamik aammalu pisariaqartitsineq naapertorlugi ikiuutit sulineri akissarsianut ataatsimootinneqarput.
	Immikkut nassuiaatissaqanngilaq.
	Immikkut nassuiaatissaqanngilaq.